

TÜRK AKADEMİSİ
Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı

FIRAT KALKANI HAREKÂTİ'NDAN ESAD'IN DEVRİLMESİNE

TÜRKİYE'NİN SURİYE'DEKİ ASKERİ OPERASYONLARI: SİYASAL VE HUKUKSAL BİR ANALİZ

***FROM THE EUPHRATES SHIELD OPERATION TO THE FALL OF ASSAD:
A POLITICAL AND LEGAL ANALYSIS
OF TÜRKİYE'S MILITARY OPERATIONS IN SYRIA***

***Fecra AKCA MORAN
Yalçın SARIKAYA***

Türk Tankları ve Sınır Haritası

TÜRK AKADEMİSİ
Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı

TASAV.ORG
f x turkakademisi

TÜRK AKADEMİSİ
Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı

**FIRAT KALKANI HAREKÂTI'NDAN ESAD'IN DEVRİLMESİNE
TÜRKİYE'NİN SURİYE'DEKİ ASKERİ OPERASYONLARI:
SİYASAL VE HUKUKSAL BİR ANALİZ**

Fecra AKCA MORAN & Yalçın SARIKAYA
Araştırma-İnceleme Dizisi No. 27
ISBN 978-625-95278-6-4
1. Baskı: Aralık 2025 (1000 adet)

Yayın Hakları © TASAV, 2025

Tüm yayın hakları TASAV'a aittir. TASAV'dan izin alınmadan kitabın tümünün ya da bir kısmının herhangi bir yöntem ile basımı, yayımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

TÜRK AKADEMİSİ SİYASİ SOSYAL STRATEJİK ARAŞTIRMALAR VAKFI (TASAV)

Sertifika No: 49150

29 Ekim Caddesi 2654. Sokak No: 1 Gölbaşı-Ankara

Tel: +90 (312) 460 1779 ▪ Faks: +90 (312) 460 1789

www.tasav.org ▪ iletisim@tasav.org ▪ editor@tasav.org

Tasarım, Dizgi ve Baskı:

Vega Basım Hizmetleri – Bahadır Levendoğlu ▪ Sertifika No: 43714
Necatibey Cad. Lale Sokak No: 21/A Çankaya-Ankara ▪ +90 (312) 230 0723

TÜRK AKADEMİSİ
Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı

Türkiye’de ve dünyada, yaşanmış ve yaşanmakta olan olayları; siyasî, sosyal, tarihî ve kültürel derinlik içinde ve stratejik bir bakış açısıyla değerlendiren, yeni tasarımlar ortaya koyarak gelecek vizyonu oluşturan bir düşünce kuruluşudur.

TASAV, bilimsel kıstasları esas alarak ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde araştırma, inceleme ve değerlendirme faaliyetlerinde bulunmaktadır. Çalışmalarını hiçbir kâr amacı gütmeyen ilgililerle paylaşan TASAV; tarafsız, doğru, güncel ve güvenilir bilgiler ışığında kamuoyunu aydınlatmaya çalışmaktadır.

TASAV’ın amacı; ülkemizin ekonomik, sosyal, siyasî, kültür ve eğitim hayatının geliştirilmesine; millî menfaat ve birlik anlayışının, insan hak ve özgürlüklerinin, demokrasi kültürünün, jeopolitik ve jeostratejik düşünce biçiminin yaygınlaştırılmasına; toplumda millî, vicdanî ve ahlâkî değerlerin hâkim kılınmasına ve Türkiye’nin dünyadaki gelişmelerin belirleyicisi olmasına bilimsel faaliyetler aracılığıyla katkı sağlamaktır.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	9
GİRİŞ.....	13
1. TÜRKİYE-SURİYE İLİŞKİLERİNİN TARİHSEL ARKA PLANI VE İKİLİ ANTLAŞMALAR	16
1.1. 1998 Adana Mutabakatı	18
1.2. 2001-2009-2010 Yılı Antlaşmaları	19
1.3. Otorite Boşluğu, Devlet Dışı Aktörler ve Sınıraşan Terörizm	21
1.4. PKK/PYD-YPG veya SDG	22
1.5. DEAŞ.....	24
2. TÜRKİYE’NİN SURİYE’DE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ OPERASYONLAR	27
2.1. Fırat Kalkanı Harekâtı, 24 Ağustos 2016.....	27
2.2. Zeytin Dalı Harekâtı, 20 Ocak 2018.....	28
2.3. Barış Pınarı Harekâtı, 9 Ekim 2019	31
2.4. Bahar Kalkanı Harekâtı, 27 Şubat 2020.....	33
3. OPERASYONLARIN ULUSLARARASI HUKUK KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ.....	35
3.1. Kuvvet Kullanma Yasağı ve Operasyonların Meşruluğu.....	35
3.2. Operasyonlar ve Ülke Bütünlüğü İlkesi.....	49
3.3. Operasyonlar ve İkili Antlaşmalar.....	51
SONUÇ.....	53
KAYNAKÇA.....	55
EKLER.....	64

SUNUŞ

Suriye'yi 1963'ten itibaren yönetmiş olan Esad rejimi Aralık 2024'te düşmüş, Beşar Esad, ailesiyle (ve muhtemelen sınırlı yakın çevresiyle) birlikte Rusya Federasyonu'na kaçmak zorunda kalmıştır. Arap Baharı sonrası ilk olayların 2010 yılında başladığı düşünüldüğünde 14 yıl süreyle Suriye halkı, bir ülkede yaşanabilecek her türlü karmaşa, çatışma, bölünme, iç ve dış göç gibi felaketleri en ağır biçimiyle tecrübe etmiştir. Türkiye'nin en uzun kara sınırına sahip olduğu komşusu olan Suriye, Akdeniz'e kıyıdaş, aynı anda Türkiye, Lübnan, İsrail, Ürdün ve Irak'la sınırdaş, etnik ve dinsel/mezhepsel açıdan adeta küçük bir Orta Doğu niteliğindedir. Çöl-lük alanları olsa da, Fırat ve Asi nehirleri ile bunların kollarınca sulanan verimli arazilere sahiptir. 2,5 milyar varil civarında petrol rezervi olduğu tahmin edilen ülkede, iç savaştan önce günde 400.000 varil petrol üretilmekte ve bunun 150.000 varil kadarı ihraç edilmekteydi. Bugün petrol rezervlerinin neredeyse tamamı, Fırat'ın doğusunda, terör örgütü PKK/PYD-YPG'nin kontrol ettiği sahalarda yer almaktadır.

2024 sonunda, Heyet Tahrir-ül Şam ve Suriye Milli Ordusu (eski Özgür Suriye Ordusu) tarafından başlatılan ve sırasıyla Halep, Humus ve Şam'ın ele geçirilmesiyle bir devrime dönüşen olaylar, Soğuk Savaş döneminin tipik istihbarat rejimlerinden olan Suriye'deki Esad rejimini ortadan kaldırmıştır. Ahmed El Şara'nın öncülüğünde kurulan geçici hükümet, devleti yeniden bir ve bütün hale getirmek, yeni rejimin uluslararası tanınırlığını artırmak, ülkede baş gösterebilecek siyasal, ekonomik ve diğer istikrarsızlık unsurlarını elimine etmek üzere yoğun bir gayret içine girmiştir. Nitekim ülkenin batısında eski rejimin dayandığı etnik grup olan Nusayriileri ve ülkenin güneyindeki Dürzileri harekete geçirerek bu gruplar aracılığıyla yeni Suriye'nin bölünmeye açık bir hale gelme-

sini sağlamak isteyen iç ve dış aktörler olduğu kısa zamanda görülmüştür. Bununla birlikte, yeni Suriye için en büyük tehdit, ABD tarafından açıkça desteklenerek bugünkü konumuna kavuşturulan, PKK/PYD-YPG'den gelmektedir. Suriye PKK'sı da denilebilecek bu yapı, ABD'nin telkinleri doğrultusunda adını değiştirmiş Suriye Demokratik Güçleri (SDG) adıyla bir çatı kuruluş haline dönüştürülmüş, Suriye'nin kaynaklarına adeta çökmüş ve hâkimiyet sahasında demografik mühendislikler yapabilmıştır. Rejim değişikliğiyle birlikte bu örgütü ve gücünü tahkim etmek üzere İsrail'in de büyük gayret içinde olduğu görülmektedir. PKK/PYD-YPG gibi Dürziler adına hareket eden bir grup da (Dürzilerin tamamının desteğini alabilmiş değilse de) açıkça İsrail desteği talep etmekte, İsrail de doğrudan hava saldırıları ile hem yeni Suriye rejimini hedef almakta hem de bu iki yapı üzerinden Suriye'nin bütünlüğünü sarsmaktadır. İsrail'in; ABD'nin de bu yönde hareket etmesini sağlamak üzere lobi unsurlarını olanca gücüyle kullandığı anlaşılmaktadır.

Hal böyleyken Türkiye'nin kendisini güvende hissetmesi de mümkün olmamaktadır. Türkiye Suriye'de 2016'dan sonra gerçekleştirdiği askeri operasyonların her birinde çeşitli ülkelere ve bunların siyasal uzantılarından Suriye'nin topraklarında gözü olduğu, yayılmacı olduğu, Suriye'yi parçalayacağı yönünde eleştiriler alıyordu. Bugün Türkiye kadar net ve güçlü biçimde Suriye'nin toprak bütünlüğünü savunan bir aktör olmamasına rağmen Türkiye'ye dönük ithamlar sürmektedir. Oysa Suriye yönetimi, her fırsatta Türkiye'nin 2010'dan itibaren Suriye halkına kucak açmış olmasından, Esad rejimine destek vermemiş olmasından ve Suriye'de huzuru temin etmeye çalışmış olmasından dolayı teşekkürünü ifade etmektedir. Elbette, eğer yeni Suriye rejimi Türkiye'yle bir antlaşma çerçevesinde askeri işbirliği yapar, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Suriye'de var olmasını isterse, hukuksal açıdan Türkiye'nin Suriye topraklarında yapacağı askeri faaliyetlerle ilgili herhangi bir tartışma artık anlamını yitirecektir. Ancak 2024 sonuna kadar Türkiye'nin neden ve hangi gerekçelerle Suriye'de bulunduğu hususunun güçlü biçimde ve açıklıkla ortaya konulmasında yarar vardır.

Çalışmanın sonunda yer alan haritalardan biri, Kasım 2024 öncesinde Suriye'de bulunan yabancı askerî güçlerin dağılımını göstermektedir. Yalnızca bu haritaya bakmak dahi, Türkiye'nin Suriye'deki askerî varlığının niteliğini ve kapsamını anlamak için yeterli verileri sunmaktadır. Zira açıkça görüleceği üzere, Türkiye dışında hiçbir devlet Suriye ile sınırdas

değildir ve dolayısıyla Suriye'de meydana gelen gelişmelerden doğrudan etkilenmemiştir.

Bu itibarla, Türkiye'nin 2016-2024 arasında gerçekleştirdiği askerî harekâtlara ilişkin ayrıntıların, uluslararası hukukun kuralları bakımından konunun nasıl ele alınması gerektiğinin, karşıt görüşlerin hangi savlarla ortaya konulduğunun bir bütünlük içinde takdim edilmesini zorunlu gördük. Konuyla ilgili olarak yapılmış çalışmaların tamamına yakınına incelemeye gayret ettik. Elinizdeki bu kitap, Türkçe ve İngilizce olarak iki bölümlü neşredilmiştir. Gayesi hem Türk okurların hem de diğer milletlerden okurların rahatlıkla okumasını ve objektif değerlendirmesini sağlamaktır.

GİRİŞ

Basındaki bazı tahlillerde “mini bir dünya savaşı”¹ olarak tanımlanan Suriye iç savaşı, rejim yanlıları ve muhalifler arasında yaşanan bir çatışmanın ötesine geçip bölgesel ve küresel rekabet savaşına çevrilmiştir. Bu mücadelede, krizin başlangıcından bu yana Rusya, rejimin yanında yer alırken ABD de muhalifleri desteklemektedir. Bu devletler ve başka aktörler, destekledikleri tarafları silahlandırarak ve eğiterek krizin çözümünden uzaklaşılmasına neden olmuşlardır.²

Bölgede, PKK’nın Suriye yapılanması olan Demokratik Birlik Partisi (PYD) ile bunun silahlı kanadı Halk Koruma Birlikleri (YPG), Suriye Demokratik Güçleri (SDG) adı altında faaliyet göstermektedir.³ Doğrudan ABD tarafından silahlandırılmış, finanse edilmiş ve edilmekte olan bu yapı, Fırat nehrinin doğusundan Irak sınırına kadar olan bölgeyi kontrol etmektedir. Türkiye’nin desteklediği Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) birliklerinin yeniden yapılanması ile oluşan Suriye Milli Ordusu (SMO) Fırat nehrinin batısından

¹ Liz Sly, “A mini world war rages in the fields of Aleppo”, Washington post, (14.02.2016), https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/a-mini-world-war-rages-in-the-fields-of-aleppo/2016/02/14/d2dfff02-d340-11e5-a65b-587e721fb231_story.html?noredirect=on&utm_term=.f4a32981caf8.

² Soner Karagöl, Çağrı Emin Demirbaş, “Koruma Sorumluluğu Doktrini Açısından Suriye Krizi: Bir ‘İnsancıl Müdahalesizlik’ Örneği”, *Yönetim Bilimleri Dergisi/Journal of Administrative Sciences*, C. 15, S. 30 (2017), s. 493.

³ 11 Ekim 2015 tarihinde Haseke’de gerçekleştirilen bir toplantıyla kuruluşu ilan edilen Suriye Demokratik Güçleri ittifakını YPG/YPJ ile birlikte Süryani Askeri Konseyi, Ceş ü’l Suvar, Liva Suvvar Rakka, Liva el Tahrir ve el Sanadid oluşturmaktadır. YPG/YPJ saflarında Suriye Demokratik Güçleri çatısı altında savaşan önemli oranda yabancı savaşçı sayısı bulunmaktadır. Bu yabancı savaşçılar “Rojava’nın Aslanları” birleşeni altında toplanmaktadır. “Suriye Demokratik Güçleri”, *Suriye Gündemi*, 29.08.2016, <http://www.suriyegundemi.com/2016/08/29/suriye-demokratik-gucleri/>.

başlayıp Hatay güneyine kadar olan sahayı kontrol etmektedir.⁴ Devlet'ül Irak ve's Şam (İŞİD/DEAŞ/DAEŞ) gerçekleştirilen operasyonlar ile bölgeden büyük ölçüde temizlenmiştir. 27 Kasım 2024'e kadar İdlib ve çevresinde Heyet Tahrir-ül Şam (HTŞ) adlı örgüt faaldi. Bu tarihten itibaren muhalif güçler saldırılarını artırarak, Halep'in merkezini ve İdlib'in stratejik öneme sahip Serakib ilçesinin kontrolünü ele geçirmiştir. Esad güçleri, Şam-Halep bağlantısını sağlayan M4 karayolu ile Lazkiye'den Halep'e uzanan M5 karayolunun birleştiği noktada yer alan ilçeden çekilme kararı almıştır. HTŞ 7 Aralık gecesi Şam'a girdiğini açıklamıştır. Suriye lideri Beşar Esad'ın Rusya'ya gittiği, kendisi ve ailesine sığınma hakkı tanındığı açıklanmıştır.⁵

Suriye ile uzun yıllardır güçlü askeri, siyasi ve ekonomik ilişkileri olan Rusya, Suriye'yi Ortadoğu'daki son kalesi olarak görmektedir.⁶ İŞİD'e karşı mücadelede ABD öncülüğünde kurulan koalisyonun saldırılarını genişletmesi potansiyeli üzerine Rusya, rejimin desteğe ihtiyaç duyduğu 2015 yılında Suriye'ye doğrudan müdahalede bulunmuştur.⁷ Böylece Rusya, uluslararası boyut kazanan bu savaşın taraflarından biri olmuştur. Rusya, Esad rejimini desteklerken, ABD ise sözde "cihatçı" örgütlere karşı mücadelede YPG'yi önemli bir aktör olarak görmektedir.⁸

Ayrıca, 1921 Ankara ve 1923 Lozan Antlaşmaları hükümlerine göre Türk egemenliğinde kalan ve 1973 yılında Karakozak köyü yakınına nakledilen Süleymanşah Türbesi ve Saygı Karakolu 2015 yılında PKK/PYD-YPG ile İŞİD kontrol sahalarının arasında kalmıştır. Bunun üzerine Türk hükümeti ikili ve çok taraflı uluslararası antlaşmalarla egemenliği kendisine bırakılmış olan sahayı Şah Fırat Operasyonu adlı harekâtla terk et-

⁴ "Suriye'de kim kimdir? PYD, YPG, SDG ve Milli Ordu nedir?", *Euronews*, 27.02.2020, <https://tr.euronews.com/2020/02/27/suriye-hangi-gucler-one-cikiyor-pyd-ypg-sdg-ve-milli-ordu-nedir-sdg-idlib-baris-pinari>.

⁵ "Suriye: Şam nasıl bu kadar çabuk düştü? Ordu neden savaşmadı?", *BBC News Türkçe*, 08.12.2024, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c140nz82x8lo>.

⁶ Oktay Bingöl, "Krizlerin Uluslararasılaşması: Rejime Karşı Protestolardan Bölgesel Çatışmaya Suriye Örneği", *Krizler ve Kriz Yönetimi: Temel Yaklaşımlar, Aktörler, Örnek Olaylar*, ed. Mehmet Seyfettin Erol, Ertan Efegil, Ankara: Barış Kitap, 2012, s. 16.

⁷ İnci Bilgin, "Suriye İç Savaşı'nda Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kesişen Müdahaleleri: Nedenler, Yöntemler ve Zamanlama", *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi*, C. 2, S. 1 (2019), s. 12.

⁸ "Suriye'de kim kime karşı, kim kimin yanında?", 19.02.2018, <https://www.dw.com/tr/suriyede-kim-kime-kar%C5%9F%C4%B1-kim-kimin-yan%C4%B1nda/a-42573727>.

mek, burada defnedilmiş bulunan türbe ve müstemilatını, Türkiye-Suriye sınırının hemen Suriye tarafında kalan Eşme köyüne nakletmek zorunda kalmıştır.⁹

Türkiye, uluslararasılaşan bu sorun karşısında Suriye'nin toprak bütünlüğüne saygı duyarak, sınır güvenliğini ve ülke güvenliğini sağlayacak adımlar atmıştır. Bu bağlamda, 24 Ağustos 2016'da Fırat Kalkanı Harekâtı, 20 Ocak 2018'de Zeytin Dalı Harekâtı ve 9 Ekim 2019'da Barış Pınarı Harekâtı gerçekleştirilmiştir.¹⁰ 27 Şubat 2020'de başlayan Bahar Kalkanı Harekâtı'nda 6 Mart 2020 tarihinde ateşkes üzerinde anlaşılmıştır.¹¹

Çalışmada, Türkiye'nin Suriye'ye gerçekleştirdiği operasyonların uluslararası hukuka uygunluğu, kuvvet kullanma yasağı, ülke bütünlüğü ilkesi ve ikili antlaşmalar bakımından incelenmiştir. Bu bağlamda öncelikle, Suriye'de faaliyet gösteren devlet dışı aktörlerin Türkiye'ye yönelik faaliyetleri ve Türkiye'nin Suriye'de bulunmasının dayanağı olarak kabul ettiği 1998 tarihli Adana Mutabakatı açıklanacaktır. Daha sonra, gerçekleştirilen operasyonlar hakkında bilgi verilecek ve bunların meşru müdafaa hakkına uygun olup olmadıkları tartışılacak ve operasyonların ülke bütünlüğü ilkesi ve ikili antlaşmalara uygunluğu incelenecektir. Çalışmanın temel hipotezi Türkiye'nin Suriye'deki operasyonlarının uluslararası hukuka uygun olarak gerçekleştirildiğidir. Bu hipotezi ispatlamak için resmî belgeler ve söylemlerden yararlanılmıştır.

⁹ Bkz: Muhammet Özcan, "Şah Fırat Operasyonu ve Süleyman Şah Türbesinin Taşınmasının Uluslararası Hukuka Uygunluğunun İncelenmesi", *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.8, S.2 (2024), ss.962-988.

¹⁰ "Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yaptığı Sınır Ötesi Askeri Harekâtlar", 22.11.2019, <http://politikaakademisi.org/2019/11/22/turk-silahlı-kuvvetlerinin-yaptigi-sinir-otesi-askeri-harekâtlar/>.

¹¹ "Türkiye ve Rusya İdlib'de ateşkes üzerinde anlaştı", 05.03.2020, <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-harekati/turkiye-ve-rusya-idlibde-ateskes-uzerinde-anlasti/1756201>.

1. TÜRKİYE-SURİYE İLİŞKİLERİNİN TARİHSEL ARKA PLANI VE İKİLİ ANTLAŞMALAR

Türkiye'nin en uzun kara sınırı 911 km ile Suriye Arap Cumhuriyeti arasındadır. Suriye 1946 yılında bağımsız olduktan sonra iki ülke arasındaki ilişkiler sorunlu bir şekilde devam etmiştir. Bu sorunlar; Hatay meselesi, 1957 krizi, su sorunu ve güvenlik olmak üzere dört başlıkta incelenebilir.¹²

Türkiye tarafından güvenlik sorunu olarak görülen ve iki ülkeyi çatışmanın eşiğine getiren diğer mesele PKK'nın Suriye'deki varlığı ve desteklenmesi olmuştur. Suriye'nin 1978 yılından itibaren desteklediği PKK, 1981 yılında Suriye-Lübnan sınırına kamp kurmaya başlamış, 1982 yılında, Filistin Kurtuluş Örgütü üyelerinin çekildiği Bekaa Vadisi'ndeki kamp-lara tam olarak yerleşmiştir.¹³ Suriye'ye geçiş yapan PKK lideri Abdullah Öcalan, Cemil Esad'ın (dönemin Devlet Başkanı Hafız Esad'ın kardeşi) yardımıyla, Muhaberat (Suriye İstihbarat Teşkilatı) ile irtibat kurmuştur.¹⁴ 1980 yılından sonra faaliyetleri neredeyse durma noktasına gelen, militan sayısı 100'ü geçmeyen, Türkiye'de hiçbir siyasi ve ekonomik etkinliği ve bölgesel hiçbir bağlantısı olmayan PKK, Suriye'nin desteği ve himayesi ile 4 yıl içerisinde kanlı bir terör örgütüne dönüşmüştür.¹⁵

¹² Hatay sorunu; Hatay'ın 1939 yılında Türkiye'ye bağlanması kararına rağmen, Suriye tarafının Hatay'ı Suriye toprağı olarak kabul etmesi neticesinde yaşanmıştır. 1957 krizi; Soğuk Savaş döneminde, Türkiye'nin Batı-ABD tarafında, Suriye'nin SSCB tarafında yer alması nedeniyle yaşanmıştır. Su meselesi; Türkiye'nin kaynaklarını etkin kullanımı amacıyla başlattığı, Fırat Nehri ve Dicle Nehri'ni kapsayan Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) nedeniyle Irak ve Suriye kurulacak barajların kendilerine ulaşacak suyu azaltmasından endişe duymuşlardır. Detaylı bilgi için bkz. Fahir Armaoğlu, *20.yy Siyasi Tarihi*, İstanbul: Alkım Yayınevi, 2010.

¹³ Melek Fırat, Ömer Kürkçüoğlu, "Arap Devletleriyle İlişkiler", *Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar Türk Dış Politikası-Cilt II (1980-2001)*, ed. Baskın Oran, İstanbul: İletişim Yayınları, 2002, s. 130-33.

¹⁴ Başer, Cem (1996). Terör Dosyası ve Suriye, Lefkoşa International Affairs Agency, aktaran; Orçun Koşar, *Suriye İç Savaşı'nda Türkiye'nin Kazanımları Kaybedimleri*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2017, s. 10.

¹⁵ Türk Demokrasi Vakfı. (1996). Suriye ve Uluslararası Terörizm. Ankara: Aşama Matbaacılık. Aktaran; Ahmet Çevikbaş, *Tarihsel Süreçteki Nedenleriyle Birlikte Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu*, Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2016, s. 215.

1984 yılında PKK'nın Türkiye'ye yönelik saldırıları artmıştır. Terörizm Analiz Platformu¹⁶ verilerine göre 1984-2010 yılları arasında PKK Türkiye'ye yönelik 3369 saldırı gerçekleştirmiştir.¹⁷ Bu nedenle, 1985 ve 1987 yıllarında Suriye ile protokoller imzalanmıştır. Buna göre taraflar, kendi topraklarından karşı tarafa yönelecek terör faaliyetlerine izin vermemeyi kabul etmiştir. Ancak Suriye, PKK'ya olan desteğini sürdürmüştür ve PKK militanlarının Türkiye'ye geçişine göz yummaya devam etmiştir.

1992 yılında imzalanan bir diğer protokol ile Suriye, PKK'yı ilk kez yasadışı bir örgüt olarak kabul etmiştir.¹⁸ 1995 yılına gelindiğinde iki ülke arasındaki ilişkiler PKK'nın eylemleri nedeniyle kopma noktasına gelmiştir. PKK'nın Türkiye-Suriye sınırındaki saldırıları üzerine Türkiye, 23 Ocak 1996 tarihinde Suriye'ye bir nota göndermiş ve terör örgütünün başındaki isim olan Öcalan'ın iadesini istemiştir. Türkiye, PKK'nın Suriye'deki varlığının devam etmesi halinde gerekli önlemleri alacağını ifade etmiştir.¹⁹

6 Eylül 1998'de Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Atilla Ateş; Türkiye'nin sabrının kalmadığını, Suriye'nin gerekli tedbirleri almadığı takdirde Türkiye'nin her türlü tedbiri almaya hak kazanacağını ifade etmiştir. Bu açıklamadan sonra 4 Ekim 1998 tarihinde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel TBMM'de yaptığı konuşmada; "Suriye'ye karşı mukabelede bulunma hakkımızı saklı tuttuğumuzu, sabrımızın taşmak üzere olduğunu tüm dünyaya ilan ediyorum. Bizim yaptığımız nefis müdafaasıdır" ifadesi ile müdahale seçeneğinin düşünüldüğünü belirtmiştir.²⁰

¹⁶ Terörizm Analiz Platformu (TAP), 1970 yılından itibaren gerçekleştirilen yurt içi ve uluslararası terör saldırıları ile terörle mücadele operasyonlarını içeren açık kaynak istihbarat yöntemlerini temel alan bir veri tabanıdır. Murat Yeşiltaş, Durdu Mehmet Özdemir, Sibel Kuru, "Türkiye Terörizm Olayları Platformu Verilerinin Analizi: PKK Terörünün Etkileri (1984-2022)", *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, S. 202-254 (2022), s. 204, <https://www.tradergisi.com/Content/Uploads/File/2022-1-2-25062022-10-14-02.pdf#page=30>.

¹⁷ "Terörizm Analiz Platformu (TAP)", (24.08.2022), <https://www.tap-data.com/analysis>.

¹⁸ Fırat, Kürkçüoğlu, "Arap Devletleriyle İlişkiler", s. 556.

¹⁹ Naim Gök, "Suriye Krizi'nin Türkiye'ye Yansımaları (2011-2017)", *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 8 (2019), s. 86.

²⁰ Kaan Gaytancıoğlu, Sinem Göç, "Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu", *Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 1, S. 1 (2009), s. 38.

1.1. 1998 Adana Mutabakatı

Türkiye'nin Suriye'ye karşı meşru müdafaa ihtimalini içeren açıklamaları sonrasında, Mısır ve İran'ın arabuluculuğu ile birlikte taraflar, 19-20 Ekim 1998'de "Adana Mutabakatı"nı²¹ imzalamışlardır. Böylece Suriye teröre destek verdiğini ve PKK aracılığıyla Türkiye'yi hedef aldığını hukuksal olarak kabul etmiş olmaktadır.²² Buna göre;

- Öcalan şu andan itibaren Suriye'de değildir ve kesinlikle Suriye'ye girmesine izin verilmeyecektir. PKK unsurlarının da Suriye'ye girmesine müsaade edilmeyecektir.
- PKK kampları şu andan itibaren faaliyette değildir ve kesinlikle faaliyete geçmelerine izin verilmeyecektir. Birçok PKK'lı tutuklanmış ve adalete sevk edilmişlerdir. Listeleri mevcuttur. Suriye bu listeleri Türk tarafına iletmiştir.
- Suriye, topraklarından kaynaklanan ve Türkiye'nin güvenlik ve istikrarını bozmaya yönelik hiçbir faaliyete karşılıklılık ilkesi çerçevesinde izin vermeyecektir. Suriye, toprakları üzerinde, PKK'nın silah, lojistik malzeme ve parasal destek teminine ve propaganda yapmasına müsaade etmeyecektir. Suriye PKK'nın terörist bir örgüt olduğunu kabul etmiştir. Ülkesinde, diğer terör örgütleri meyanında, PKK ve tüm yan kuruluşlarının bütün faaliyetlerini yasaklamıştır.
- Suriye ülkesinde PKK'nın eğitim ve barınma amaçlı kamp ve diğer tesisler oluşturmaya ve ticari faaliyetlerine izin vermeyecektir. Suriye PKK mensuplarının üçüncü bir ülkeye geçişleri için ülkesini kullanmasına müsaade etmeyecektir.
- Suriye, PKK terör örgütünün elebaşısının Suriye topraklarına girmemesi için bütün tedbirleri alacak, sınır kapılarına bu yönde talimat verecektir.
- Taraflar bu kararların uygulaması için iletişim halinde olacaklardır. Suriye, kararların uygulanması ve somut sonuçlarının sağlanması için gerekli tedbirleri alacağını taahhüt etmiştir.²³

²¹ "Adana Agreement", (08.06.2023), https://www.mfa.gov.tr/_p_statement-made-by-ismail-cem_-foreign-minister_-on-the-special-security-meeting-held-between-turkey-and-syria_br_october-20_-1998_br_unofficial-translation__p_en.mfa.

²² Öztürk, Osman Metin (2004). Dış Politikada Kriz Yönetimi, Ankara: Odak Yayınevi, s.160 aktaran Koşar, *Suriye İç Savaşı'nda Türkiye'nin Kazanımları Kaybedimleri*, s. 14.

²³ Fırat, Kürkçüoğlu, "Arap Devletleriyle İlişkiler", s. 566-67.

1.2. 2001-2009-2010 Yılı Antlaşmaları

Adana Mutabakatı sonrası iki ülkenin ilişkileri yeni bir döneme girmiştir. Türkiye, 2000'li yılların başında izlemeye başladığı "komşularla sıfır sorun" politikası çerçevesinde Suriye ile olan ilişkilerini tüm alanlarda geliştirmeye önem vermiştir. 2000 yılında Hafız Esad'ın ölmesi ve oğlu Beşar Esad'ın iktidara gelmesiyle taraflar arasında ziyaret ve temaslar artmış, ilişkiler ivme kazanmıştır.²⁴

10 Eylül 2001 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti İçişleri Bakanlıkları Arasında İş birliği Anlaşması" olarak adlandırılan bir antlaşma imzalanmıştır. Antlaşmanın "Terörizmle Mücadele Alanında İş birliği" başlıklı üçüncü bölümünde, Adana Mutabakatına atıf yapılmış ve taraflar terörist faaliyetlerin önlenmesi için tedbir almayı kabul etmiştir.²⁵

Türkiye ve Suriye arasında 23 Aralık 2009 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İş birliği Anlaşması"na göre taraflar önceki antlaşmalara atıfta bulunarak; kendi sınırları içinde, diğer tarafın güvenliğine ve vatandaşlarına yönelik terör eylemlerinin hazırlanmasını ve işlenmesini önlemek amacıyla etkin tedbirler almayı kabul etmiştir.²⁶

Türkiye ve Suriye arasında imzalanan son antlaşma "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Terör ve Terör Örgütlerine Karşı Ortak İş birliği Anlaşması"dır. Bu antlaşma 26 Nisan 2011'de TBMM tarafından uygun bulunmuştur. 2001 ve 2009 yıllarında imzalanan antlaşmalardan farklı olarak bu anlaşma güvenlik ve iş birliğine değil daha çok terör ve terör örgütlerine yöneliktir. Antlaşmanın 1. maddesinde Adana Mutabakatı'nın geliştirilmesi ve etkin kılınmasına vurgu yaparak terör ve terör örgütleriyle mücadelede kararlı ve samimi bir iş birliğinin hedeflendiği yer almaktadır.²⁷ Antlaşmanın "PKK/KONG-

²⁴ Hasan Duran, "Adana Protokolü Sonrası Türkiye-Suriye İlişkileri", *Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü*, C. 7, Ortadoğu Yıllığı (2012), s. 510.

²⁵ "Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti İçişleri Bakanlıkları Arasında İşbirliği Anlaşması", (05.06.2022), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/11/20011124.htm#2>.

²⁶ "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması", (05.06.2022), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/07/20110705M1-12.htm>.

²⁷ Bahadır Bumin Özarıslan, "Arap Baharı Sürecinde Türkiye'nin Suriye'ye Yönelik As-

RA GEL Terör Örgütü ve Diğer Terör Örgütlerine Karşı Ortak Mücadele" başlıklı 2. Bölümünde doğrudan PKK'ya karşı ortak mücadele vurgusu yapılmaktadır. 5. Maddede PKK'nın mevcut adları ve gelecekte alabileceği adlar dâhil olmak üzere isme odaklı bir mücadele değil örgütün terörist niteliğine karşı mücadele edileceği vurgulanmıştır.²⁸

Türkiye'nin Suriye politikası, 2002-2010 yılları arasında yumuşak gücün ön plana çıktığı bir seyir izlemiştir. Fakat 2010 yılından sonra Türkiye'nin politikası değişmiş, tek taraflı bir politikaya doğru yönelmiş ve yumuşak gücünü kullanmaktan daha çok aktif zorlama ve güç yansıtımına yaklaşan bir politika izlemeye başlamıştır.²⁹

2011 yılında Tunus'ta başlayan ve Suriye'de de etkisini gösteren Arap Baharı sürecinde, Suriye yönetiminin isyanlara karşı sert önlemlere başvurması iki ülke arasındaki ilişkilerin gidişatını olumsuz yönde etkilemiştir.³⁰ Türkiye, Suriye'deki krizin başlarında rejime anayasal reformlar yapmak konusunda baskı yapmış, ancak akabinde muhalif grupların organize olmasına ortam hazırlamıştır. Bununla beraber BM'nin krize çözüm bulma çabalarını da desteklemiştir.³¹

Haziran 2012'de, bir Türk keşif uçağı, Türkiye-Suriye sınırı üzerinde uluslararası hava sahasında iken herhangi bir ikazda bulunulmadan Suriye tarafından düşürülmüştür. Bunun üzerine Türkiye, Suriye'ye karşı izlediği yumuşak güç politikasından vazgeçmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) 4 Ekim 2012'de, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, Suriye dâhil olmak üzere yabancı ülkelerde askerî harekât gerçekleştirmesine yönelik tezkereyi kabul etmiştir.³² Ancak Suriye politikasındaki daha belirleyici dönüşüm 15 Temmuz darbe girişiminden sonra başlamıştır.

keri Harekâtlarının Hukuki Temeli", *Journal of the Court of Appeals*, s. 15 (2020), s. 364, doi:10.18771/ndergi.757594.

²⁸ a.g.e., s. 365.

²⁹ Barış Çağlar, "Türkiye'nin Suriye Politikası: Yeni-Klasik Realist Bir Bakış", *Ortadoğu Analiz*, C. 4, S. 47 (2012), s. 50.

³⁰ 4 Nisan 2017'de, Suriye'nin İdlib kentindeki Han Şeyhun kasabasında düzenlenen saldırıda kimyasal silah kullanıldığı BM tarafından açıklanmıştır. "OPCW: Han Şeyhun Saldırısında Sarin Gazı Kullanıldı", BBC Türkçe, 20.04.2017, <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39650002>.

³¹ Can Demir, *Suriye'de Kara Kışa Dönen Arap Baharı: Küresel ve Bölgesel Güçlerin Yönetimindeki Vekalet Savaşı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018, s. 114.

³² "BBC Turkce - Haberler - Sınır ötesi Harekât tezkereyi kabul edildi", (19.06.2020), https://www.bbc.com/turkce/haberler/2012/10/121004_turkey_update2.shtml.

24 Ağustos 2016'da başlayan Fırat Kalkanı Harekâtı, Türkiye'nin Suriye politikasının dönüm noktası olmuştur. Suriye krizinden itibaren Türkiye, Suriye politikasını önce yumuşak güçten sert güç odaklı politikaya çevirmiş ve 2016 yılında ilk defa doğrudan askeri müdahalede bulunarak askeri angajman stratejisine yönelmiştir. Böylece Türkiye, Suriye'de doğrudan sahaya askeri olarak müdahale etme ve mevzilenme stratejisini uygulamaya başlamıştır.³³ Öte yandan Türkiye'nin Suriye politikasındaki stratejik hedefi; ülkenin bölünmeden, parçalanmadan, barışçıl bir şekilde kademeli olarak demokratikleştirilmesidir.³⁴

1.3. Otorite Boşluğu, Devlet Dışı Aktörler ve Sınıraşan Terörizm

Suriye'de ve Irak'ta faaliyet gösteren terör örgütleri kontrol altına aldıkları bölgelerde, karşıt oldukları gruplara karşı etnik ve dinsel ayrımcılık uygulayan örgütlerdir. IŞİD, bölgede var olan aşırı gruplar aracılığıyla sözde "İslam Devleti"nin sınırlarını genişletmeye çalışmaktadır. Ayrıca, kontrol altına aldığı bölgelerdeki etnik ya da mezhebi ayrışmaları derinleştirerek ideolojik düzeyde propaganda için zemin oluşturabilme imkânına kavuşmayı istemektedir.³⁵ PKK'nın Suriye yapılanması olan PYD, Türkiye, İran, Irak ve Suriye topraklarında sözde özerk yönetim olarak ifade ettiği bölgelerde bağımsız bir devlet tesis etmeyi hedeflemektedir. PKK/PYD-YPG terör örgütü, Suriye'de kontrol altında tuttuğu bölgelerde demografik yapıyı değiştirmeye yönelik faaliyetler de gerçekleştirmektedir.³⁶ Uluslararası Af Örgütü, 2015 yılında hazırladığı "Gidecek Başka Yerimiz Yok" başlıklı raporda, PKK/PYD-YPG'nin ağırlıklı olarak Arap ve Türkmenlerin yaşadığı yerlerde, halkın göçe zorlandığını ve yerleşim yerlerinin yıkıldığını tespit etmiştir.³⁷

Bölgedeki çatışmanın neden olduğu otorite boşluğundan faydalanan bu terör örgütleri, sınırda ve ülke içinde, faaliyetlerini artırarak Türkiye için bir güvensizlik ortamı oluşturmuştur. ABD'nin bölgede

³³ Muharrem Ekşi, "Türk Dış Politikasının Ultimo Ratiosu: Yumuşak Güçten Sert Güce Türkiye'nin Suriye Politikası", *Karadeniz Araştırmaları*, C. 15, S. 60 (2018), s. 88.

³⁴ Duran, "Adana Protokolü Sonrası Türkiye-Suriye İlişkileri", s. 513.

³⁵ Murat Yeşiltaş vd., *Sınırdaki düşman Türkiye'nin DAİŞ mücadelesi: rapor*, 1. baskı İstanbul: SETA/Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, 2016, s. 15.

³⁶ "PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG", İçişleri Bakanlığı, 2017, s. 8-9, <https://www.icisleri.gov.tr>.

³⁷ "We Had Nowhere Else to Go", Uluslararası Af Örgütü, 10.2015, https://www.amnestyusa.org/wp-content/uploads/2017/04/syria_nowhere_to_go_english-final.pdf.

İŞİD'e karşı PKK/PYD-YPG'yi vekil olarak kullanması ve desteklemesi, örgütün bölgedeki kontrol sahasının genişlemesine ve etkinliğinin artmasına yol açmıştır.

1.4. PKK/PYD-YPG veya SDG

PKK bir terör örgütüdür. ABD, Kanada ve Avustralya gibi birçok ülkenin terör örgütleri listesinde yer almaktadır. Avrupa Birliği de PKK'yı 2004 yılında terör örgütü olarak tanımıştır. Ayrıca NATO (North Atlantic Treaty Organization), çeşitli belge ve açıklamalarında, PKK'ya terör örgütü olarak atıfta bulunmaktadır. İran, Suriye ve Irak'ta PKK ile bağlantılı olan örgütler mevcuttur. Abdullah Öcalan'ın lideri olduğu Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK), PKK ile aynı örgüttür. KCK İran'da PJAK, Irak'ta Tavgarî Azadi, Suriye'de de PYD/YPG olarak adlandırılmaktadır. PYD 2003 yılında PKK terör örgütünün kontrolü altında kurulmuş olup, iki terör örgütü aynı lider kadrosu, örgütsel yapı, strateji, taktik, askeri yapı, propaganda araçları, mali kaynaklar ve eğitim kamplarını paylaşmaktadır.³⁸ YPG, PKK terör örgütünün, Halk Savunma Güçleri, (Hêzên Parastina Gel-HPG) kanadına benzeyen silahlı yapılanmasıdır ve 2012 yılında faaliyetlerine başlamıştır.³⁹ 2010-2015 yılları arasında PKK'nın Türkiye'ye gerçekleştirdiği saldırı sayısı 616'dır. 2012 yılında ilk defa YPG adıyla Türkiye'ye saldırmaya başlamıştır.⁴⁰ 2015-2022 yılları arasında PKK 3290, YPG 1260 saldırı gerçekleştirmiştir. 2016 yılından sonra YPG saldırıları PKK saldırılarından fazla olmaya başlamıştır.⁴¹ PYD/YPG'nin PKK ile ilişkisi açıktır ancak ABD, PYD/YPG'yi terör örgütü olarak kabul etmemektedir.⁴²

PYD'nin Suriye'de bir aktör halini alması rejimin desteği ve El Nusra, El Kaide, İŞİD, ÖSO gibi örgütlerin ortak düşman olarak görülmesi

³⁸ "PKK", T.C. Dışişleri Bakanlığı, (29.05.2020), <http://www.mfa.gov.tr/pkk.tr.mfa>

³⁹ Can Acun, Bünyamin Keskin, "PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG", İstanbul: SETA, 2017, s. 27.

⁴⁰ Yeşiltaş, Özdemir, Kuru, "Türkiye Terörizm Olayları Platformu Verilerinin Analizi: PKK Terörünün Etkileri (1984-2022)", s. 227.

⁴¹ "Terörizm Analiz Platformu (TAP)"; a.yer; Yeşiltaş, Özdemir, Kuru, "Türkiye Terörizm Olayları Platformu Verilerinin Analizi: PKK Terörünün Etkileri (1984-2022)", s. 235-36.

⁴² ABD, PYD/YPG'yi terör örgütü olarak kabul etmemektedir. ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan "2017 Terörizm Ülkeler Raporu"nun Türkiye bölümünde, 2016'da raporda yer alan terör örgütü PKK'nın Suriye uzantısı PYD/YPG ile ilgili bölümü rapordan çıkarılmıştır. "ABD, Terörizm 2017 Ülkeler Raporu'ndan PYD/YPG'yi çıkardı", (31.05.2020), <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-terorizm-2017-ulkeler-raporundan-terror-orgutu-pyd-ypgyi-cikardi/1259526>.

nedeniyle olmuştur. Avrupa ülkeleri, ABD, Arap Birliği rejime karşı direkt müdahale edememişler, onun yerine vekillerini kullanmayı tercih etmişlerdir. Vekâlet savaşına dönüşen bu durum ise bölgede PYD'yi ön plana çıkarmıştır. PYD, Suriye iç savaşında, üçüncü bir yol olarak kendini gösterip, "ne Şam ne muhalifler" söylemini geliştirmeye çalışmıştır. Dolayısıyla Rusya gibi rejimi destekleyen ülkeler, iç savaşın başından itibaren, PYD'yi "terörist" olarak nitelendirmemiş, onun radikaller ve muhalifler karşısında daha kuvvetli bir aktör haline gelebilmesi için desteklemişlerdir.⁴³

Suriye'de devrimin yol açtığı kaosta rejimin desteği, PKK/KCK örgütünün ülkenin kuzeyinde PYD adı altında hızla örgütlenmesini sağlamıştır. Rejime muhalif Kürtler zemin kaybederken, rejimle ilişkileri iyi tutan PYD ön plana çıkmaya başlamış ve aralarında bir anlaşma olduğu görüntüsü oluşmuştur. Esad rejimine bağlı güçler Kürt bölgelerinden çekilerek bu bölgeleri PYD ve ona bağlı silahlı yapılanma olan YPG'ye bırakmıştır. Böylelikle 19 Temmuz 2012'de Ayn el-Arab (Kobani) ve diğer bölgelerin kontrolü YPG'nin eline geçmiştir.⁴⁴

İŞİD terör örgütünün Suriye'de etkinliğini artırmasıyla PKK/PYD-YPG terör örgütü, "İŞİD ile mücadele" iddiası üzerinden kontrol ettiği alanlarda özerk yapı oluşturma faaliyetlerine girişmiş ve bölgesel istikrarsızlıktan faydalanarak, Suriye'nin kuzeyindeki toprakların bir kısmına el koymuştur.⁴⁵ 30 Ocak 2014'te Kuzey Suriye'nin bazı kısımlarında PYD öncülüğünde özerklik ilan edilmiştir. Coğrafi olarak Kamışlı, Ayn el-Arab ve Afrin bölgeleri sözde kanton olarak kabul edilmiştir.⁴⁶ Bu sözde kantonlara PKK/PYD-YPG tarafından Cezire, Kobane ve Afrin adları verilmiştir.

11 Ekim 2015'te SDG bünyesinde birleşen PKK/PYD-YPG, İŞİD'in Ayn el-Arab'ı kuşatması sonrasında, İŞİD'e karşı mücadele içinde olan ABD'nin desteğini alarak, elinde bulundurduğu bölgelerde ilan ettiği sözde kantonları birleştirme çabası içerisine girmiştir. Tel Abyad bölgesini alıp burada yaşayan Arapların ve Türkmenlerin bir kısmını zorla göç ettirerek Kamışlı'dan Ayn el-Arab'a bir hat oluşturmuştur.⁴⁷ YPG, Afrin ile birlikte, muhaliflerin ve İŞİD'in kontrolü altındaki Fırat Nehri'ne kadar olan; Bab,

⁴³ Ö. Göksel İşyar, "Suriye İç Savaşı'nda PYD'nin Aktörleşmesinin Başlıca Nedenleri", *Bilge Strateji*, C. 9, S. 16 (2017), s. 40-41.

⁴⁴ Acun, Keskin, "PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG", s. 11-12.

⁴⁵ "PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG", s. 9.

⁴⁶ Acun, Keskin, "PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG", s. 21.

⁴⁷ a.g.e., s. 13.

Menbiç, Çobanbey ve Cerablus'un içinde olduğu bölgeyi ele geçirmeyi ve Türkiye sınırı boyunca coğrafi olarak bütünlük arz eden bir kuşağı idare altına almayı amaçlamıştır.⁴⁸

Örgütün kantonları birleştirme amacının yanında doğrudan Türkiye'yi hedef alan saldırıları da olmuştur. 23 Aralık 2015 Sabiha Gökçen Havaalanı saldırısı, 18 Şubat 2016 Ankara'da askeri servis aracına yapılan saldırı, 13 Mart 2016 Ankara Kızılay saldırısı, 10 Aralık 2016 Beşiktaş saldırısı ve 17 Aralık 2016 Kayseri saldırısı PKK ile eşdeğer kabul edilen TAK (Kürdistan Özgürlük Şahinleri) tarafından üstlenilmiştir.⁴⁹

1.5. IŞİD (DEAŞ/DAEŞ)

IŞİD'in ilk evresini, Afganistan işgaline karşı başlayan direnişin önemli unsurlarından Ebu Mus'ab ez-Zarkavi liderliğindeki Tevhid ve Cihat adlı Irak merkezli örgüt oluşturur. Örgüt, 2004 yılında El Kaide'ye katılarak Irak-Mezopotamya El Kaidesi ismini almıştır.⁵⁰ 2006 yılında örgüt, nihai hedefi olan İslam Devleti kurma hedefini pratiğe dönüştürmüş ve "Irak İslam Devleti"ni ilan etmiştir.⁵¹ 2013'te El Kaide ile olan bağını koparan örgüt adını "Irak Şam İslam Devleti" (IŞİD/DEAŞ/DAEŞ) olarak değiştirdiğini duyurmuştur.⁵²

IŞİD, 13 Eylül 2014'te kontrolü altındaki Cerablus, Menbiç ve Tel Abyad üzerinden üç koldan Ayn el-Arab (Kobani) şehrine saldırmıştır. Bölgedeki durumun kritikleşmesi ve YPG'nin yetersiz kalması üzerine ABD liderliğinde Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Ürdün ve Bahreyn'den oluşan koalisyon ülkeleri 23 Eylül 2014'te hava saldırısı düzenlemeye başlamıştır.⁵³ BM Güvenlik Konseyi 24 Eylül 2014'te aldığı 2178 sayılı karar ile terörizm karşıtı tedbirleri uygulamaya başlamıştır.

⁴⁸ a.g.e., s. 44.

⁴⁹ Fatma Taşdemir, Adem Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu", *Akademik Hassasiyetler*, C. 4, S. 7 (2017), s. 61.

⁵⁰ Can Acun, "Irak ve Şam İslam Devleti IŞİD", *Sabah*, (31.05.2020), <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/perspektif/canacun/2014/06/21/irak-ve-sam-islam-devleti-isid>.

⁵¹ Çevikbaş, *Tarihsel Süreçteki Nedenleriyle Birlikte Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu*, s. 168.

⁵² Adem Özer, "Kabuk Devlet ve IŞİD", *Suriye Çatışma ve Uluslararası Hukuk*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2016, s. 262.

⁵³ Çevikbaş, *Tarihsel Süreçteki Nedenleriyle Birlikte Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu*, s. 170.

Ayn el-Arab'ta yaşanan mücadelenin Türkiye'ye yansıması ise; kamuoyu tepkisi, göç dalgası ve 6-8 Ekim Olayları⁵⁴ olarak adlandırılan gösteriler üzerinden olmuştur.

Türkiye'nin IŞİD'e yönelik aldığı önlemlerin iki temel boyutu vardır: Birincisi, örgüte karşı Türkiye'nin kendi askeri angajmanları kapsamında, imkân ve kabiliyetleri dâhilinde aldığı tedbirlerdir. Bu tedbirler meşru müdafaa ilkesine dayanmış olup, caydırıcılık sağlama amacı doğrultusunda uygulanmıştır. İkincisi ise IŞİD ile mücadele amacıyla ABD öncülüğünde kurulan uluslararası koalisyona Türkiye'nin aktif bir taraf olarak katılımıyla uygulamaya geçirilmiş olan tedbirlerdir.⁵⁵ Sınırdaki güvenlik tehdidinin artması ve Suriye'den seken kurşunların ve havan toplarının Türkiye içerisindeki köy ve kasabalara isabet etmesiyle birlikte Türkiye angajman kuralları çerçevesinde IŞİD'e "misliyle karşılık" safhasını başlatmıştır.⁵⁶

Türkiye'ye IŞİD ve YPG kaynaklı gerçekleştirilen saldırılar; 2012'de Akçakale'ye top mermilerinin düşmesi, 2012'de Türkiye'ye ait askeri uçağın düşürülmesi, 2013'te Cilvegözü Sınır Kapısı saldırısı, 2013'te Reyhanlı Saldırısı, 2016'da Kilis'e top mermilerinin düşmesi gibi sınır güvenliğini ilgilendiren saldırılardır.⁵⁷ Ayrıca IŞİD'in doğrudan Türkiye'deki sivilleri hedef aldığı saldırılar da yaşanmıştır. 6 Ocak 2015 Sultanahmet saldırısı, 18 Mayıs 2015 Adana ve Mersin'de Halkların Demokratik Partisi (HDP)'ne yapılan saldırı, 20 Temmuz 2015 Suruç saldırısı, 10 Ekim 2015 Ankara Gar saldırısı, 19 Mart 2016 Taksim saldırısı, 1 Mayıs 2016 Gaziantep Şehitkamil ilçesine yapılan saldırı, 28 Haziran 2016 Atatürk Havalimanı saldırısı, 20 Ağustos 2016 Gaziantep'te bir düğüne gerçekleştirilen saldırı, 1 Ocak 2016 Reina saldırısı bunlardan bazılarıdır.⁵⁸

⁵⁴ 5 Ekim'de PKK terör örgütünün üst düzey yöneticilerinden Murat Karayılan "gençleri, kadınları 7'den 70'e herkesi Kobani'ye sahip çıkmaya, onurumuzu namusumuzu korumaya, metropollerini işgal etmeye çağırıyoruz" şeklinde bir açıklama yaptı. Bu açıklamayla pek çok ilde sokak eylemleri gerçekleşti. Diyarbakır, Muş, Siirt, Batman, Mardin ve Van'da yoğunlaşan şiddet olayları sonucunda 45 kişi hayatını kaybetti. "5 Soru: 6-8 Ekim Olayları", SETA, 07.10.2019, <https://www.setav.org/5-soru-6-8-ekim-olaylari/>.

⁵⁵ Yeşiltaş vd., *Sınırdaki düşman Türkiye'nin DAİŞ mücadelesi*, s. 63.

⁵⁶ Ufuk Ulutaş, Burhanettin Duran, "Türkiye'nin DEAŞ'la Mücadelesinin Kritik Dönemci: Fırat Kalkanı Harekâtı", *Ortadoğu Yılığ* 2016, ed. Burhanettin Duran, Kemal İnat, Mustafa Caner, İstanbul: SETA Yayınları, 2017, s. 16.

⁵⁷ Gök, "Suriye Krizi'nin Türkiye'ye Yansımaları (2011-2017)", s. 91-97.

⁵⁸ Taşdemir, Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu", 2017, s. 60.

Türkiye, 24 Temmuz 2015 tarihinden itibaren BM Şartı'nın 51. maddesi çerçevesinde meşru müdafaa hakkı temelinde ve ilgili BM Güvenlik Konseyi kararları kapsamında Suriye içindeki IŞİD unsurlarını hedef almış; Suriye topraklarından Türkiye topraklarına yönelik saldırılara angajman kuralları çerçevesinde karşılık vermiştir. Yine bu bağlamda Türkiye, IŞİD'le Mücadele Uluslararası Koalisyonu'na kuruluşunun ilk gününden itibaren katkı sağlamıştır. IŞİD, günümüz itibarıyla Suriye'de alan hâkimiyetini neredeyse bütünüyle kaybetmiştir.⁵⁹

2. TÜRKİYE'NİN SURİYE'DE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ OPERASYONLAR

2.1. Fırat Kalkanı Harekâtı, 24 Ağustos 2016

Ülke içinde ve sınırda yaşanan gelişmeler neticesinde Türkiye, saha da daha aktif politika izlemeye başlamıştır. IŞİD'in Suriye'nin kuzeyindeki Azez-Cerablus bölgesinde yaklaşık 100 kilometrelik bir sınır hattını kontrolünde tutması sınırdaki eylemlerini kolaylaştırmıştır. IŞİD'in artan terör eylemleri, IŞİD karşıtı uluslararası koalisyonun desteğini kazanan PKK/PYD-YPG'nin, Ayn el-Arab ve Menbiç'i ele geçirerek Türkiye sınırında koridor kurma çabası neticesinde, 24 Ağustos 2016'da Fırat Kalkanı Harekâtı başlamıştır.

Operasyonun başlangıcından itibaren Türkiye, Suriye'nin toprak bütünlüğüne verdiği önemi vurgulamış ve temel amacının terör tehdidine karşı güvenliği sağlamak olduğunu ifade etmiştir. Operasyon süresince bu hedefler, 30 Kasım 2016 tarihinde gerçekleştirilen Millî Güvenlik Kurulu toplantısında yeniden teyit edilmiştir. Fırat Kalkanı Harekâtı'nın öncelikli hedefi; ulusal sınırların güvenliğinin temini, ülkeye yönelik saldırıların engellenmesi ve bölgenin IŞİD başta olmak üzere tüm terör örgütlerinden tamamen arındırılması olarak bir kez daha ortaya konmuştur. Ayrıca, Suriye'nin toprak bütünlüğü ilkesine bağlı olarak, PKK/PYD/YPG unsurlarınca bir terör koridoru oluşturulmasına izin verilmeyeceği, bunun hem Suriye halkının hem de bölgede yaşayan Türk vatandaşlarının güvenliği açısından zaruri olduğu vurgulanmıştır.⁶⁰

Birlikte hareket eden Türk Ordusu ve ÖSO, ilk olarak sınırın yanı başındaki Cerablus'a yönelik operasyona başlamışlardır. IŞİD'in fazla direnmeden şehri terk etmesiyle Cerablus, Fırat Kalkanı Harekâtı'nın ilk kazanımı olmuştur.⁶¹

Harekâtın ikinci safhası Çobanbey ve Dabık'ın kontrol altına alınmasıdır. Türk ordusu ve ÖSO birlikleri Çobanbey'in ve Dabık'ın ele geçirilmesi ile beraber ilk etapta 1300 km²'lik bir alanı kontrol altında tutmaya başlamıştır. Operasyonların ilk iki safhasından sonra sıra, Fırat Kalkanı

⁵⁹ Mevlüt Çavuşoğlu, "2020 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız", T.C. Dışişleri Bakanlığı, 18.11.2019, s. 9, http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2020-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf.

⁶⁰ "MGK Genel Sekreterliği", 30.11.2016, <https://www.mgk.gov.tr/index.php/30-kasim-2016-tarihli-toplanti>.

⁶¹ Ulutaş, Duran, "Türkiye'nin DEAŞ'la Mücadelesinin Kritik Dönemeci: Fırat Kalkanı Harekâtı", s. 22.

Harekâtı'nın en kritik noktası olan, Türkiye sınırına 30 kilometre uzaklıktaki, El-Bab'a⁶² gelmiştir. El- Bab'a yönelik operasyon 9 Aralık 2016 tarihinde Türk ordusu ve ÖSO birliklerinin kasabaya girmesiyle başlamıştır.⁶³ Fırat Kalkanı Harekâtı, 30 Mart 2017 tarihinde, IŞİD unsurlarının bölgeden temizlenmesi ve Suriye'nin kuzeyinde 90 kilometre uzunluğunda ve 40 kilometre derinliğinde emniyetli bölge oluşturma hedefine ulaşılmamasıyla sona ermiştir.⁶⁴

Suriye'deki çatışmaların sonlandırılması için 23-24 Ocak 2017'de, Türkiye, Rusya, İran, ABD, Esad rejimi ve Suriye askeri muhalefetine katılmasıyla Astana Toplantısı yapılmıştır. BM Güvenlik Konseyi tarafından desteklenen 2236 (2016) sayılı karara uygun şekilde, ateşkes rejiminin güçlendirilmesine karar verilmiştir, Türkiye, İran ve Rusya üçlü görev gücü oluşturmuştur.⁶⁵ Astana Mutabakatı ile İdlib'de çatışmasızlık bölgesi ilan edilirken, El Kaide, IŞİD ve bağlantılı gruplar ile mücadele edileceği bildirilmiştir. İran İslam Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu ve Türkiye Cumhuriyeti, Suriye Arap Cumhuriyeti'ndeki ateşkes ortamının gözlenmesi konusunda garantör ülkeler olarak; Suriye Arap Cumhuriyeti'nin egemenliğinin, bağımsızlığının, birliğinin ve toprak bütünlüğünün korunması ve Suriye sahasındaki şiddetin önemli boyutlarda azaltılmasının sağlanacağını kabul etmişlerdir.⁶⁶

2.2. Zeytin Dalı Harekâtı, 20 Ocak 2018

Cerablus, Azez ve El-Bab'ın kontrol altına alınmasından sonra, Türkiye'nin güney sınırının en uç noktasına doğudan bitişik olan Afrin'de, PYD/YPG sözde "Afrin Kantonu" oluşturmak için faaliyetlerini artırmıştır. PKK/

⁶² El-Bab Sünni-Arap nüfusun yoğun olarak yaşadığı önemli bir bölgedir. El-Bab'ı ele geçiren güç batıda Afrin, doğuda Rakka ve Münbiç ve Güneyde de Halep şehir merkezine ulaşmak için çok kritik bir köprübaşı ele geçirmiş olacağı için önemsenmiştir. Taşdemir, Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu", 2017, s. 57.

⁶³ Murat Yeşiltaş, Merve Seren, Necdet Özçelik, "Fırat Kalkanı Harekâtı Harekâtın İcrası, İstikrarın Tesisi ve Alınan Dersler", İstanbul: SETA, 2017, s. 28; Hüseyin Yeltin, "Türkiye'nin Suriye Krizine Karşı Güvenlik Arayışlarına Bir Örnek: Fırat Kalkanı Harekâtı", *Econder Uluslararası Akademik Dergi*, C. 2, S. 2 (2018), s. 209.

⁶⁴ Yeşiltaş, Seren, Özçelik, "Fırat Kalkanı Harekâtı Harekâtın İcrası, İstikrarın Tesisi ve Alınan Dersler", s. 32.

⁶⁵ Taşdemir, Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu", 2017, s. 57.

⁶⁶ "Üç ülkenin uzlaştığı Astana mutabakatı metni", *Mepa News*, 16.09.2017, <https://www.mepanews.com/uc-ulkenin-uzlastigi-astana-mutabakati-metni-9256h.htm>.

PYD-YPG açısından bu bölge özel bir öneme sahiptir. Örgüt burayı Akdeniz'e açılan bir kapı olarak görmüş ve söz konusu bölgede gerçekleştirdiği terör saldırıları için bir üs olarak kullanmıştır.⁶⁷ Bu bölgenin, 1990'lı yıllardan itibaren yani Suriye iç savaşından da önce, Türkiye'deki terör faaliyetlerinde de adının sıkça geçtiği, örgütün Amanos Dağları'na erişimi de yine bu bölge üzerinden temin ettiği bilinmektedir.

20 Ocak 2018'de Türkiye'nin güney sınırlarının en batı ucundaki bu bölgede güvenlik ve istikrarı sağlamak amacıyla, Afrin bölgesinde, PYD/YPG-PKK ve IŞİD'e mensup teröristleri etkisiz hale getirmek, bölge halkını bu örgütlerin baskı ve zulmünden kurtarmak üzere Zeytin Dalı Harekâtı başlatıldığı belirtilmiştir. Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü harekâtın nedenlerini;

- "10 bin kilometrekarelik bir alanın, ÖSO nüfuzuna geçmesini sağlamak,
- Doğu Akdeniz'e ulaşmayı hedefleyen PKK kuşağını tamamen engellemek,
- Türkiye'nin Arap dünyasıyla coğrafi irtibatının kesilme ihtimalini ortadan kaldırmak,
- Türkiye'nin Suriye ile olan sınırlarının güvenliğini sağlamak,
- PYD/PKK'nın Amanos Dağları üzerinden Türkiye'ye yaptığı sızmaları önlemek,
- Terör örgütünün Akdeniz'e ve buradan dünyaya açılmasını engellemek,
- Fırat Kalkanı'nın güvenliğini ve devamını sağlamak,
- Tel Rıfat bölgesinin kontrolünü ele geçirerek sivillerin evlerine geri dönmesini sağlamak,
- ABD'nin terör örgütlerine desteğini önlemek, şeklinde maddeler halinde açıklarken

Türkiye'nin sınır illerinin güvenliğinin sağlanmasında ve Fırat Kalkanı'nın korunmasında Afrin'in kritik önemde olduğunu, terör örgütlerinin Afrin'de bulunmasının Kilis ilinin tamamının ve Hatay ilinin büyük bir kısmının terör örgütlerinin ateş menziline girmesi anlamına geldiği-

⁶⁷ Necdet Özçelik, Can Acun, "Terörle Mücadelede Yeni Safha Zeytin Dalı Harekâtı", İstanbul: SETA, 2018, s. 12.

ni, ayrıca Türkiye'nin Afrin ile Kobani adlı sözde kantonların birleştirilmesini "terör koridoru" projesinin en önemli ayağı olarak gördüğünü de belirtmiştir.⁶⁸

Türk Cumhurbaşkanlığı, sosyal paylaşım sitesi Twitter'daki hesaplarından "Zeytin Dalı Harekâtı"na ilişkin 10 soruyu cevaplayan bilgi kartları yayınlamıştır. Bilgi kartlarında harekâtın hukuki dayanaklarından amaçlarına, ekonomiye etkilerinden insani yardımlara kadar birçok konuda kısa açıklamalara yer verilmiştir. Buna göre, ilk kartta bulunan "Zeytin Dalı Harekâtı nedir?" sorusu, "Türkiye'nin ulusal güvenliğini korumak amacıyla BM Sözleşmesinin 51'inci maddesi çerçevesinde TSK tarafından Suriye'nin Afrin bölgesindeki PKK/PYD-YPG ve IŞİD hedeflerine yönelik operasyondur." şeklinde yanıtlanırken, Zeytin Dalı Harekâtı, Avrupa'nın ve bölgenin güvenliği için ne anlama geliyor?" sorusunun yer aldığı sekizinci kartta, "Harekât ile NATO'nun güney sınırları korunmaktadır. Terör unsurlarının Avrupa'ya geçişi önlenecek, Suriye'deki hadiselerden dolayı oluşacak düzensiz göçün önüne geçilecektir. Zeytin Dalı Harekâtı ile Suriye'nin kuzeyinde ulusal güvenliğe yönelik tehdit oluşturan terör unsurlarının etkisiz hale getirilmesi ve sınır güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Harekât ile Afrin'de yerlerinden edilen mültecilerin anavatanlarına güvenli bir şekilde geri dönüşünün sağlanması hedeflenmektedir" ifadelerine yer verilmiştir.⁶⁹ Burada bir NATO üyesi olarak, antlaşmanın bireysel ve toplu meşru müdafaa hakkına imkân veren 5. maddesine atıfta bulunulmuştur.⁷⁰ NATO, 5. Maddeyi tarihinde ilk ve tek olarak

⁶⁸ "Başbakanlık açıkladı, işte Zeytin Dalı Harekâtı'nın 12 nedeni – Son Dakika Flaş Haberler" [Prime Ministry Announced: 12 Reasons for the Operation Olive Branch – Breaking News], CNN Türk, June 2, 2020, <https://www.cnnturk.com/turkiye/basbakanlik-acikladi-iste-zeytin-dali-harekatinin-12-nedeni-727244>.

⁶⁹ "Zeytin Dalı Harekâtı'yla ilgili 10 soruya 10 cevap" [10 Questions and 10 Answers About Operation Olive Branch], Anadolu Ajansı, June 20, 2023, <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/zeytin-dali-Harekatiyla-ilgili-10-soruya-10-cevap/1043485>.

⁷⁰ Taraflar, Kuzey Amerika'da veya Avrupa'da içlerinden bir veya daha çoğuna yönelik silahlı bir saldırının hepsine yöneltilmiş bir saldırı olarak değerlendirileceği ve eğer böyle bir saldırı olursa BM Yasası'nın 51. Maddesinde tanınan bireysel ya da toplu öz savunma hakkını kullanarak, Kuzey Atlantik bölgesinde güvenliği sağlamak ve korumak için bireysel olarak ve diğerleri ile birlikte, silahlı kuvvet kullanımı da dâhil olmak üzere gerekli görülen eylemlerde bulunarak saldırıya uğrayan Taraf ya da Taraflara yardımcı olacakları konusunda anlaşmışlardır. Böylesi herhangi bir saldırı ve bunun sonucu olarak alınan bütün önlemler derhal Güvenlik Konseyi'ne bildirilecektir. Güvenlik Konseyi, uluslararası barış ve güvenliği sağlamak ve korumak için gerekli önlemleri aldığı zaman, bu önlemlere son verilecektir. "NATO - Of-

11 Eylül saldırıları sonrası müttefiklerin ABD ile dayanışmasını sağlamak için işletmiştir.⁷¹ Her ne kadar terörizmle mücadeledeki rolü sınırlı olsa da Türkiye'nin terörizmle mücadele konusundaki destek talepleri karşılıksız kalmıştır. PKK/PYD-YPG'nin, NATO üyeleri tarafından IŞİD ile mücadele bağlamında "yerel partner" olarak görülmesi, NATO ittifakının zayıflığının ve isteksizliğinin en çarpıcı örneğini olarak değerlendirilmiştir.⁷²

Türk Silahlı Kuvvetleri, harekâtın; Türkiye'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları, BM Güvenlik Konseyi'nin terörle mücadeleye yönelik, özellikle 1624 (2005), 2170 (2014) ve 2178 (2014) sayılı kararları ve BM sözleşmesinin 51'inci maddesinde yer alan Meşru Müdafaa Hakkı çerçevesinde, Suriye'nin toprak bütünlüğüne saygılı olarak icra edildiğini vurgulamıştır.⁷³

Harekâtın siyasi ve askeri zemininin hazırlanışı ve icra edilişi bakımından büyük bir başarı elde edilerek Afrin şehir merkezi ve kırsalı 58 gün içinde PKK/PYD-YPG unsurlarından temizlenmiştir. Bu bakımdan Türkiye'nin sınır ötesi operasyonları tarihi içindeki en başarılı askerî harekâtlar arasında yer almaktadır.⁷⁴ 18 Mart 2018 tarihinde Zeytin Dalı Harekâtı sonlandırılmıştır.

2.3. Barış Pınarı Harekâtı, 9 Ekim 2019

Zeytin Dalı Harekâtı sonrası Menbiç ve Fırat'ın doğusundaki PKK/PYD-YPG yapılanmasının tasfiyesi için ABD ile müzakereler yürüten Türkiye, 4 Haziran 2018'de ortaya konulan Menbiç Yol Haritası üzerine anlaşmaya varmış olmasına rağmen, ABD'nin fiili adım atmaktan uzak tavrı Türkiye'yi tek taraflı bir operasyona mecbur bırakmıştır.⁷⁵

9 Ekim 2019'da Türk Silahlı Kuvvetleri, Suriye Milli Ordusu'yla birlikte Suriye'nin kuzeyinde PKK/PYD-YPG ve IŞİD terör örgütlerine karşı Ba-

ficial text: The North Atlantic Treaty, 04-Apr.-1949", (24.08.2022), https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm.

⁷¹ "NATO Genel Bilgi Notu", Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, s. 2, (24.08.2022), <https://www.mfa.gov.tr/data/nato-bilgi--notu.pdf>.

⁷² "SETA Güvenlik Çalışmaları Direktörü Doç. Dr. Murat Yeşiltas: 'NATO Türkiye'nin İyi Gün Müttefik'i'", SETA, 08.02.2018, <https://www.setav.org/seta-guvenlik-calismalari-direktoru-doc-dr-murat-yesiltas-nato-turkiyenin-iyi-gun-muttefik-i/>.

⁷³ "TSK: Zeytin Dalı Harekâtı başladı - Son dakika haberleri", (02.06.2020), <https://www.yenisafak.com/gundem/tsk-zeytin-dali-Harekati-basladi-3015536>.

⁷⁴ Özçelik, Acun, "Terörle Mücadelede Yeni Safha Zeytin Dalı Harekâtı", s. 10.

⁷⁵ "5 Soru: Türkiye'nin Güvenli Bölge Siyasetinde Son Durum", SETA, 08.10.2019, <https://www.setav.org/5-soru-turkiyenin-guvenli-bolge-siyasetinde-son-durum/>.

rış Pınarı Harekâtı'na başlamıştır. Milli Savunma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada harekâtın nedenleri; "Hudutlarımızın güvenliğini sağlamak, sınırlarımızın güneyinde bir terör koridoru oluşturulmasını engellemek, IŞİD ve PKK/PYD-YPG başta olmak üzere milli güvenliğimize tehdit oluşturan terör örgütleri ve teröristleri etkisiz hale getirmek, yerinden edilmiş Suriyelilerin evlerine ve topraklarına dönüşleri için uygun şartları sağlamak" olarak açıklanmıştır.⁷⁶

Bakanlığın açıklamasının devamında, "PKK/PYD-YPG'li teröristlerce ise masum siviller hedef alınarak bombalı saldırılar düzenlenmekte, Suriyeli kardeşlerimiz vahşice katledilmektedir. Güvenli Bölge tesisi faaliyetleri ile yerinden edilmiş Suriyeli kardeşlerimizin güvenli ve gönüllü şekilde evlerine ve topraklarına dönüşü için çaba sarf ederken, PKK/PYD-YPG'li teröristlerce yapılan sızma ve saldırı girişimlerine 'meşru müdafaa' kapsamında gerekli karşılık verilmektedir" açıklaması ile harekâtın hukuki gerekçesi açıklanmıştır.⁷⁷

Başarıyla gerçekleştirilen harekât, diplomatik alanda da önemli gelişmeler yaşanmasına yol açmıştır. ABD, Türkiye'nin bu operasyonunu eleştirmiş ve buna karşı Türkiye, ABD ile 17 Ekim'de Suriye'nin kuzeydoğu bölgesinde yapılmak istenen güvenli bölge hakkında on üç maddeden oluşan "Ankara Mutabakatı"⁷⁸ olarak geçen önemli bir anlaşma yapmıştır.⁷⁹ Böylece taraflar, Türkiye'nin 120 saatlik bir süre için operasyona ara vermesi ve bu zaman diliminde PKK/PYD-YPG'nin yaklaşık 32 kilometre derinliğinde oluşturulacak olan güvenli bölgenin gerisine çekilmesi konusunda anlaşmaya varmıştır.⁸⁰ Ancak aradan 120 saat geçmesine rağmen bölgeden tam bir geri çekilme olmamıştır.

22 Ekim 2019'da Rusya ile Soçi Mutabakatı imzalanmıştır. Buna göre; İki devlet Tel-Abyad ve Resul-Ayn'ı içine alan 32 kilometrelik alanda mev-

⁷⁶ "Barış Pınarı Harekâtı başladı", (02.06.2020), <https://www.trthaber.com/haber/gundem/baris-pinari-harekati-basladi-434852.html>.

⁷⁷ "MSB'den 'Barış Pınarı Harekâtı' açıklaması", (01.06.2020), <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/msbden-baris-pinari-harekati-aciklamasi-41386973>.

⁷⁸ "Full Text of Turkey, US Statement on Northeast Syria", (07.05.2023), <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/17/full-text-of-turkey-us-statement-on-northeast-syria>.

⁷⁹ Fatih Ulaşan, "Turkey's Military Intervention to the East of The Euphrates River in Northern Syria and the Legal Status in Terms of Human Rights", *Current Debates on Social Science*, ed. Zeynel Karacagil, Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları, s. 230.

⁸⁰ "Türkiye ve ABD anlaştı, kim ne kazandı?", *BBC News Türkçe*, (18.10.2019), blm. Dünya, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50092778>.

cut Barış Pınarı Harekâtı alanındaki yerleşik statükoyu muhafaza etme noktasında anlaşmışlardır. Aynı zamanda ifade edilen alanlarda Türk-Rus ortak devriyelerinin yapılması karara bağlanmış ve terör unsurları ile birlikte mücadele tedbirleri görüşülmüştür. Menbiç ve Tel Rıfat'tan bütün PKK/PYD-YPG unsurlarının silahlarıyla birlikte çıkarılması konusunda anlaşılmıştır. Ayrıca, her iki taraf Adana Anlaşması'nın önemini teyit etmiştir ve Rusya Federasyonu mevcut koşullarda Adana Anlaşması'nın uygulanmasını kolaylaştırmayı⁸¹ taahhüt etmiştir.⁸² Bununla birlikte Suriye'de Esad rejiminin çöküşüne kadar Rusya'nın Tel Rıfat'ın PKK/PYD-YPG terör örgütünden temizlenmesi konusundaki taahhüdü gerçekleşmemiştir.

2.4. Bahar Kalkanı Harekâtı, 27 Şubat 2020

Suriye rejiminin ateşkes kararlarına ve mutabakatlara uymaması, saldırılarını artırması ve bu durumun Türkiye'nin ve bölgenin güvenliğini tehdit etmesi, rejimin İdlib'de sivillere yönelik yerleri hedef alması, harekâtın planlanmasında etkili olmuştur. Rusya destekli rejim güçlerinin 27 Şubat'ta 34 Türk askerini şehit etmesinin ardından Türkiye, 1 Mart itibarıyla Bahar Kalkanı Harekâtı'nı başlatmıştır.

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar; "BM Sözleşmesi'nin 51'inci maddesinde yer alan meşru müdafaa hakkı ile Adana, Astana ve Soçi mutabakatları çerçevesinde ateşkesi sağlamak, göçü önlemek, bölgede yaşanan insanlık dramını sona erdirerek, birliklerimizin, halkımızın ve hudutlarımızın güvenliğini sağlamak maksadıyla İdlib'deki faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Rusya'yla karşı karşıya gelmek gibi ne niyetimiz ne maksadımız var. Niyetimiz rejimin katliama son vermesi, radikalleşmenin ve göçün önlenmesidir. Rusya'dan beklentimiz, rejimin saldırılarını durdurarak Soçi mutabakat sınırlarına çekilmesi için etkilerini kullanmasıdır. Birlik, gözlem noktası ve mevzilerimize yönelik saldırılara, meşru müdafaa kapsamında karşılık verileceğinden kimsenin şüphesi olmasın. Hedefimiz meşru müdafaa kapsamında sadece birliklerimize saldıran rejim askerleri

⁸¹ Burada kolaylaştırıcı rol oynayacak olmasından şunu anlamalıyız: Türkiye Esad rejimiyle çalışmak konusunda belli kısıtlarla hareket ettiğinden, Rusya'nın arada bir köprü rolü oynamasıyla bu mutabakat üçlü bir çerçeve formatında genişleyecektir. "İşte 8 maddede Soçi Mutabakatı'nın anlamı", CNN Türk, (02.06.2020), <https://www.cnnurk.com/dunya/iste-8-maddede-soci-mutabakatinin-anlami>.

⁸² "Putin-Erdoğan görüşmesi sonrası açıklanan 10 maddelik Soçi Mutabakatı - Evrensel.net", (02.06.2020), <https://www.evrensel.net/haber/389364/putin-erdogan-gorusmesi-sonrasi-aciklanan-10-maddelik-soci-mutabakati>.

ve unsurları olacaktır” açıklamasını yapmıştır.⁸³ Bu açıklama Türkiye'nin operasyonunun uluslararası hukuka uygun olarak, meşru müdafaa hakkı bağlamında gerçekleştirildiğinin ifadesidir.

Türkiye ve Rusya 6 Mart 2020'de, İdlib'de tüm askerî faaliyetlerin durdurulması konusunda anlaşmıştır. İki devlet, ayrıca M4 karayolunun kuzeyinde 6 kilometre ve güneyinde 6 kilometre derinliğinde bir güvenli koridor tesis edilmesinde ve M4 karayolunun bir bölümünde ortak devriyeler gerçekleştirilmesi konusunda uzlaşmıştır.⁸⁴

⁸³ “Bakan Akar: İdlib'de başlatılan Bahar Kalkanı Harekâtı başarıyla sürdürülmekte”, (02.06.2020), <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-Harekati/bakan-akar-id-libde-baslatilan-bahar-kalkani-Harekati-basariyla-surdurulmekte/1750603>.

⁸⁴ “Türkiye ve Rusya İdlib'de ateşkes üzerinde anlaştı”, (02.06.2020), <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-Harekati/turkiye-ve-rusya-idlibde-ateskes-uzerinde-anlasti/1756201>.

3. OPERASYONLARIN ULUSLARARASI HUKUK KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Kuvvet Kullanma Yasağı ve Operasyonların Meşruluğu

Modern uluslararası hukukta geçerli olan kuvvet kullanma yasağı, BM Antlaşması'nın 2. maddesinin 4. fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre, “tüm üye devletler uluslararası ilişkilerinde gerek herhangi bir devletin top-
rak bütünlüğüne ya da siyasal bağımsızlığına karşı, gerek BM'nin amaçları ile bağdaşmayacak şekilde kuvvet kullanma tehdidine ya da kuvvet kullan-
maya başvurmaktan kaçınırlar.”⁸⁵ Bir eylemin ya da açıklamanın kuvvet kullanma tehdidi oluşturması için, her an gerçekleşebilecek bir eylem ola-
sılığı var olmalıdır.⁸⁶

Kuvvet kullanma yasağının günümüzde geçerli olan iki istisnası bu-
lunmaktadır. İlki, BM Antlaşması'nın 51. Maddesinde düzenlenen meşru müdafaa hakkıdır:

*“Bu Antlaşmanın hiçbir hükmü, Birleşmiş Milletler üyelerinden birinin silahlı bir saldırıya hedef olması halinde, Güvenlik Konseyi ulus-
lararası barış ve güvenliğin korunması için gerekli önlemleri alıncaya dek, bu üyenin doğal olan bireysel ya da ortak meşru savunma hakkı-
na halel getirmez. Üyelerin bu meşru savunma hakkını kullanırken al-
dıkları önlemler hemen Güvenlik Konseyine bildirilir ve Konseyin işbu Antlaşma gereğince uluslararası barış ve güvenliğin korunması ya da yeniden kurulması için gerekli göreceği biçimde her an hareket etme yetki ve görevini hiçbir biçimde etkilemez.”⁸⁷*

Meşru müdafaa hakkının uygulanabilmesi için silahlı saldırının var-
lığı, Güvenlik Konseyi'ne meşru müdafaa hakkına başvurulacağına bilgi-
sini vermek, onun olaya el koyması durumunda meşru savunma hakkının kullanımına son vermek ve orantılılık koşullarının sağlanması gerek-
mektedir.

Meşru müdafaa hakkının uygulanması için temel gereklilik bir silahlı saldırının varlığıdır. 1974 sayılı Saldırının Tanımı Kararı silahlı saldırıyı

⁸⁵ “Birleşmiş Milletler Antlaşması”, 26.06.1945, http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/chart_turkce.pdf.

⁸⁶ Funda Keskin, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler*, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları Tezler Dizisi: 4, 1998, C. 68, s. 37.

⁸⁷ “Birleşmiş Milletler Antlaşması”.

net olarak tanımlayamasa da kararın 3. maddesinde dolaylı bazı eylemler de saldırı kapsamına alınmıştır. Bu eylemler şunlardır: Kararın (f) paragrafında yer verilen, devletin kendi ülkesini başka bir devlete saldırı için kullandırması ve (g) paragrafında yer verilen, başka bir devlete o ülkede silahlı saldırı oluşturabilecek yoğunlukta silahlı güç kullanma olayları gerçekleştiren silahlı kollar, gruplar, düzensiz birlikler veya lejyonerler göndermek. Uluslararası Adalet Divanı (UAD) da 1986 Nikaragua Davası'nda, dolaylı saldırıyı meşru savunma hakkının kullanılması yolunu açan durumlardan birisi olarak kabul etmiştir.⁸⁸ Bununla birlikte, meşru müdafaa hakkının kullanıldığını bildirme şartının meşru müdafaa hakkının temel bir koşulu olarak değerlendirenler vardır. Ancak UAD yukarıda bahsi geçen Nikaragua Davası Kararı'nda meşru müdafaa eylemleri için Güvenlik Konseyi'ne ön bildirimde bulunmamanın hakkı ortadan kaldıran ya da sakatlayan bir durum olmadığı değerlendirilmesini yapmıştır.⁸⁹

Meşru müdafaa hakkının geniş yorumuna dayanan ve Caroline Olayı adıyla ortaya koyulan önleyici meşru müdafaa doktrinine göre, devletin hayati önem taşıyan ulusal çıkarlarına yönelik ağır sonuçlar doğurabilecek pek yakın saldırı tehdidine karşı, barışçıl çözüm yollarının işletilebilmesi ya da saldırıyı başka yollarla önleme imkânının bulunmaması şartıyla meşru müdafaa kapsamında kuvvet kullanması mümkündür.⁹⁰

Kuvvet kullanma yasağı BM Antlaşması'nda belirtildiği şekliyle devletler için geçerlidir ve devlet dışı aktörleri kapsamamaktadır. Bu boşluk devletlerin uygulamaları ile doldurulmaya çalışılmaktadır. Özellikle 11 Eylül saldırıları sonrası, devletler uygulamada meşru müdafaa hakkının geniş yorumunu benimseyerek, devlet dışı aktörlere karşı da bu hakkın uygulanabileceğini kabul etmişlerdir.⁹¹ Devlet dışı aktörlere karşı savunmacı güç kullanımı; ülke devleti, devlet dışı aktörleri aktif şekilde destekliyorsa ya da barındırıyorsa ya da devlet dışı aktörler saldırılarını yönetilemeyen

⁸⁸ Keskin, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler*, C. 68, s. 38.

⁸⁹ Tezer, Özlem, *Sınırı Aşmak*, Orient Yayınları, Ankara, 2012, Aktaran; Sercan Semih Akutay, Davut Ateş, "Türkiye'nin Sınır Ötesi Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 3 (2013), s. 138.

⁹⁰ Enver Bozkurt, "Birleşmiş Milletler Sisteminde Kuvvet Kullanma", Nobel Yayınları, Ankara, 2003, s.59. Aktaran; Ulaş Can Değdaş, "Uluslararası Hukukta Önleyici Meşru Müdafaa Hakkı", *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 6 (2017), s. 30.

⁹¹ Fatma Taşdemir, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından IŞİD İle Mücadele", *Suriye Çatışma ve Uluslararası Hukuk*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2016, s. 68.

alanlardan gerçekleştiriyorsa ve ülke devleti devlet dışı aktörlerin ortaya çıkardığı tehditleri ele almada acizse ya da isteksizse mümkündür.⁹²

Kuvvet kullanma yasağının diğer istisnası ise BM Güvenlik Konseyi kararıyla kuvvet kullanılmasıdır. BMGK, Antlaşma'nın VII. Bölümünde yer alan 39. maddeye göre barışın tehdit edildiğini, bozulduğunu veya bir saldırının var olduğunu tespit eder ve 41. Maddede yer alan zorlama tedbirlerini alır. Bu tedbirlerin yetersiz kalması durumunda 42. Maddede belirtilen şekilde kuvvet kullanımını içeren tedbirlerin alınmasına da karar verebilir.

Türkiye'nin dış politika ilkelerinden biri bölgedeki ve dünyadaki barışı temin etmek ve güçlendirmektir. Gerçekleştirilen barış operasyonları da bu hedefi sağlamanın meşru bir yöntemi olarak görülmektedir.⁹³ Türkiye 1950 yılından beri barış operasyonlarına katılım ve destek hususuna dış politikasında yer vermektedir. Bu katılımlarının analizi noktasında ise Türkiye'nin ulusal ve uluslararası güvenliğe dair stratejileri belirleyici olmaktadır. Bunun yanında Türkiye'nin 2010 yılından itibaren barış operasyonlarına gösterdiği yoğun ilgi azalma eğilimindedir. Bunun temel nedeni ise komşu coğrafyasında yaşanan çatışmaların Türkiye'nin ulusal güvenliğini tehdit eden bir hale gelmiş olmasıdır.⁹⁴ Türkiye, Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün "Yurtta Barış, Dünyada Barış" ülküsü doğrultusunda; içinde bulunduğu çalkantılı bölgesel ve uluslararası ortamda çıkarlarını korurken, aynı zamanda sürdürülebilir barış ve kalkınmaya uygun koşulların oluşmasını hedeflemekte ve çevresinde barış, refah ve istikrar kuşağı tesisine katkıda bulunmaktadır. Dış politikada gösterilen çabaların odağına insan unsurunu koymaktadır insanlığa karşı bir suç olarak gördüğü terörizmle etkin şekilde mücadele etmektedir.⁹⁵

⁹² a.g.e., s. 72-73.

⁹³ Türkiye, Dışişleri Bakanlığı üzerinden bu konudaki yaklaşımını şu şekilde açıklamaktadır: "Dış politikamızın esas hedeflerinden biri bölgemizde ve dünyada barış ve istikrarın tesis edilmesine ve güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Barış Operasyonları da bu amacı gerçekleştirmenin meşru bir yöntemi olarak görülmektedir. BM sisteminin hemen her boyutuna aktif olarak katılmaya gayret eden ülkemiz, uluslararası barış ve istikrarın korunması bağlamında BM çerçevesinde yürütülen faaliyetlerde de rol oynamakta ve bu husus uluslararası politikadaki etkinliğimizin artmasına yardımcı olmaktadır" aktaran; Sami Kiraz, "Türk Dış Politikasının Süreklilik Unsuru Olarak Barış Operasyonlarının İncelenmesi", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 41 (2020), s. 385, doi:10.30794/pausbed.696867.

⁹⁴ a.g.e., s. 395.

⁹⁵ Mevlüt Çavuşoğlu, "2020 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız", Re-

Yıllar arzında Irak ve Suriye topraklarındaki terörist grupların ve bunların etkilerinin artması Türkiye'nin ulusal güvenliğini doğrudan etkileyen bir hal almıştır. Yaşanan terör saldırıları ve Irak yönetimi ile iş birliği mekanizmasının işletilememesi ve Irak devletinin terörist faaliyetleri önlemede yetersiz kalması nedeniyle Türkiye Irak'a farklı dönemlerde müdahalelerde bulunmuştur. Türkiye'nin bu müdahalelerinin, Kuzey Irak'ta meydana gelen otorite boşluğunun bir sonucu olarak, kendi ülkesinde meydana gelen terör saldırıları nedeniyle gerçekleştirildiğini vurgulamak gerekmektedir.⁹⁶ Türkiye'nin ülke içindeki kararlı mücadelesi bölgesel politikaya da yansımıştır. Özellikle 2015'ten sonra izlenen terörle mücadele stratejisi ile, PKK'nın ülke içindeki acil tehdidi büyük ölçüde ortadan kaldırılırken, örgüt Irak ve Suriye'deki varlık ve faaliyetini sürdürmeyi başarmıştır. Bu doğrultuda, PKK'yı ve bölgesel uzantılarının toprak kazanımlarını ve meşruiyetini ortadan kaldırmak için zorlayıcı bir askeri duruş benimsenmiştir. Pratikte birkaç ülkeyi kapsayan bu operasyonlar, iç kazanımları pekiştirmek için gerekli görülmüştür. PKK terör örgütünün, Irak ve Suriye'de silahlara erişebildiği, militan toplayabildiği ve eğitim fırsatları bulabildiği sürece, bu yeteneklerini eninde sonunda Türkiye'ye taşıyacağı düşünülmektedir.⁹⁷

Türkiye'nin Irak müdahaleleri meşru müdafaa hakkının kullanımı olarak kabul edilebilir zira PKK'nın sınır ötesi saldırılarının sıklığı ve buna bağlı olarak meydana gelen can kayıpları, Türkiye'nin maddi anlamda 'silahlı saldırılara' maruz kaldığı konusunda şüphe bırakmamaktadır. Türkiye'nin müdahalesinde, en azından konu bakımından, silahlı saldırı şartı yerine gelmiş bulunmaktadır. Müdahalenin sorunlu görünen ve eleştirilen yönü, silahlı saldırı şartının kişi bakımından, daha doğrusu devlet dışı aktörlerin saldırılarına karşı meşru müdafaa hakkının kullanılıp kullanılamayacağı konusundaki tartışmalarla ilgilidir.⁹⁸ Silahlı saldırıyı gerçekleştiren bir terör örgütü olduğunda gerçekleştirilen eylemler boyut ve

public of Türkiye Ministry of Foreign Affairs, 18.11.2019, http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2020-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf.

⁹⁶ Baransel Mızrak, "Türkiye'nin Son Dönemde Irak Ülkesinde Yapmış Olduğu Müdahalelerin Hukuki Meşruiyeti", *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, C. 5, S. 2 (2017), s. 109.

⁹⁷ Şaban Kardaş, "Turkey's Military Operations in Iraq: Context and Implications", *Middle East Policy*, C. 28 (2021), s. 136, doi:10.1111/mepo.12582.

⁹⁸ Tom Ruys, "Quo Vadit Jus ad Bellum?: A Legal Analysis of Turkey's Military Operations against the PKK in Northern Iraq", *Melbourne Journal of International Law*, C. 9, S. 2 (2008), s. 17, <http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbJIL/2008/12.html>.

etkisi ile silahlı saldırı boyutuna ulaştığında meşru müdafaa başvurulabilir. Örneğin ABD, 11 Eylül saldırılarına kadar gerçekleştirilen eylemler karşısında barış ve güvenliğinin bozulduğuna vurgu yaparken 11 Eylül saldırıları sonrasında ise açıkça meşru müdafaa hakkına sahip olduğunu vurgulamıştır.⁹⁹ Nitekim BM Güvenlik Konseyi'nin aldığı 1368 sayılı kararın yorumlanmasıyla, terörist saldırılardan ciddi şekilde mağdur olmuş devletlerin teröristleri "barındıran, destekleyen veya onlara tolerans gösteren" başka devlet ülkelerine karşı silahlı kuvvet kullanmalarını meşru müdafaa hakkına dayandıracakları ve bunun da uygulanan hukuk olarak kabul edilebilir hale gelmekte olduğu söylenebilir. Meşru müdafaa hakkının ortaya çıkması için, saldırı eyleminin boyut ve etkileri yanında, saikin (motif) de önemli olduğunu vurgulamak gerekmektedir. Bilinçli olarak kendi ülkesinin başka devletlere karşı saldırgan eylemler gerçekleştirme amacıyla kullanılmasına izin veren devlete karşı, bu eylemler boyut ve etkileri bakımından silahlı saldırı düzeyine erişmişse, meşru müdafaa hakkına dayanarak kuvvet kullanılabileceğini öne sürmek mümkündür.¹⁰⁰ UAD içtihatları ve BM kararları, meşru müdafaa hakkını doğuran silahlı saldırının devlet dışı aktörlerden de gelebileceği yorumunu somutlaştırmıştır. Bu doğrultuda, PKK'nın Türkiye'ye karşı silahlı saldırı halinde olduğu tezi, uluslararası hukuk nezdinde benzer örneklerle güçlenen bir argümandır.¹⁰¹

Türkiye'nin Irak müdahaleleri üzerinden devam edecek olursak; bu müdahaleler, meşru müdafaa hakkının yanında zaruret hali ile de açıklanabilir. Buna göre, Uluslararası Hukuk Komisyonu'nun belirlediği, meşru müdafaanın yanında onay, karşı önlemler, zorlayıcı neden, acz, zaruret (gereklilik) gibi durumlarda devletler uluslararası sorumluluktan kurtulabilmekte ve haklı müdahalelerini meşrulaştırabilmektedirler. Burada müdahalede bulunan devlet için ilk koşul devletin temel çıkarlarının ağır ve çok yakın bir tehlikeden korunmasıdır. Zaruret halinden bahsedilebilmesi için başka hiçbir çözüm yolunun kalmamış olması gerekmektedir.¹⁰²

Ayrıca, Türkiye'nin Irak'a müdahaleleri, devlet pratiğinde, bir devletin engellemekte isteksiz veya yetersiz olduğu devlet dışı aktörlerin saldırı

⁹⁹ İbrahim Kaya, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*, 1. Baskı Ankara: USAK, 2005, s. 178.

¹⁰⁰ a.g.e., s. 183; Murat Saraçlı, "Uluslararası Hukukta Terörizm", *Journal of Ankara Hacı Bayram Veli University Faculty of Law*, C. 11, S. 1 (2007), s. 1071.

¹⁰¹ Akutay, Ateş, "Türkiye'nin Sınır Ötesi Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi", s. 140.

¹⁰² Kaya, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*, s. 184.

rılarına yanıt olarak meşru müdafanın daha esnek bir yorumuna doğru bir evrilme olduğuna dair kanıtlara katkıda bulunmaktadır ve uluslararası toplumun eğilimi de bu yöndedir.¹⁰³ Türkiye'nin Irak müdahalelerindeki temel amacı hem kendi ülkesinin temel çıkarlarını hem de terörizme karşı uluslararası toplumun çıkarlarını korumaktır. Meşru müdafaa hakkından ya da zaruriyet halinden kaynaklanan kuvvet kullanımı esasen Türkiye'nin egemen bir devlet olmasının doğal bir sonucudur ve Irak devletinin istikrarına ve ülkesel bütünlüğüne sağlanan bir katkı olarak değerlendirilmelidir.¹⁰⁴

Rebaz Khdir ise konuya farklı bir bakış açısı ile yaklaşmaya çalışmakta ve Türkiye'nin dış politika adımlarını bir terör örgütünün davranışları ile kıyaslamaktadır. Khdir'a göre; Türkiye, Irak'tan herhangi bir PKK silahlı saldırısı ile karşı karşıya kalmadığı ve saldırı içeriden yönlendirildiği için, Türkiye'nin Irak'ta askeri operasyon yapmasına gerek yoktur. Dolayısıyla Türkiye, BM Antlaşması'nın 51. maddesi kapsamındaki meşru müdafaa gerekçesi ile Irak sınırları içinde kuvvet kullanma hakkına sahip değildir. Ayrıca, (2/4) maddesi uyarınca Irak'a yönelik tehdit veya kuvvet kullanma tehdidinden veya kuvvet kullanmaktan kaçınma konusunda yasal yükümlülüğü bulunmaktadır. Yazar aynı makalesinde; uluslararası hukukun, devletlerin toprak bütünlüklerini korumalarına izin verdiği gibi azınlık gruplarının haklarına saygı göstermelerini ve geliştirmeleri gerektirdiğini, uluslararası hukukun PKK'yı uyguladığı şiddetten dolayı mahkûm ettiği gibi, Türkiye'yi de azınlık haklarını ihlal etmekten suçladığını, kendini savunmanın Türkiye'nin hakkı olduğu gibi kendi kaderini tayin hakkının da Kürtlerin hakkı olduğunu ifade etmektedir. Türkiye-PKK sorununun çözümünün Irak sınırlarını geçmekte değil; Türk anayasasını azınlık haklarını düzenleyen uluslararası yasalara uygun hale getirmek ve PKK'yı silahsızlandırmak için barışçıl müzakerelere geri dönmekte olduğunu söylemektedir.¹⁰⁵ Bu noktada öncelikle, PKK'nın bir terör örgütü olduğunu ve Türkiye'nin terörle mücadele konusunda 40 yılı aşkın süredir çaba gösteren tecrübeli bir devlet olduğunu vurgulamak gerekmektedir. Gerçekleştirilen sınır ötesi operasyonlar terörle kesintisiz mücadele et-

¹⁰³ Ruys, "Quo Vadit Jus ad Bellum?: A Legal Analysis of Turkey's Military Operations against the PKK in Northern Iraq", s. 22.

¹⁰⁴ Mızrak, "Türkiye'nin Son Dönemde Irak Ülkesinde Yapmış Olduğu Müdahalelerin Hukuki Meşruiyeti", s. 117.

¹⁰⁵ Rebaz Khdir, "The right to self-defence in International Law as a justification for crossing borders: the Turkey-PKK case within the borders of Iraq", *Russian Law Journal*, C. 4, S. 4 (2016), s. 62-80.

mek amacıyla bölgede huzur ve barışı tesis ederek göç dalgalarını önlemek üzere yürütülmektedir. Bu doğrultuda Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar 24 Aralık 2022'de yaptığı açıklamada 24 Temmuz 2015'den itibaren Irak ve Suriye'nin kuzeyinde toplam 41 bin 267 teröristin etkisiz hale getirildiğini açıklamıştır. Pek çok aktör PKK/PYD-YPG'yi, açık veya örtülü şekilde, desteklemesine rağmen Türkiye kendi topraklarında terörü bitirme noktasına gelmiştir.¹⁰⁶ Ayrıca yazarın belirttiği Kürtlerin self-determinasyon hakkının olduğu ifadesinin uluslararası hukukta bir karşılığı yoktur. Self-determinasyon ilkesi sömürge altındaki toplulukların bağımsızlığını elde etme yöntemlerinden biridir. Bağımsızlığını elde etmiş bir devlet içinde bulunan azınlık veya etnik grubun bu devletten ayrılarak ayrı bir bağımsız devlet kurma yönündeki taleplerin değerlendirilmesi mümkün değildir. Böyle bir durumun kabulü BM Antlaşması'nın 2(4) maddesinde yer alan ülke bütünlüğü ilkesinin ihlali anlamını taşır.¹⁰⁷

Türk hukukuna göre, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı bir ülkede askerî harekât yapabilmesine ilişkin temel bilgiler Anayasa'nın 92. Maddesinde "Savaş hali ilanı ve silahlı kuvvet kullanılmasına izin verme" başlığı altında düzenlenmiştir.¹⁰⁸ Bu maddeye göre, uluslararası hukukun meşru saydığı durumlarda harekete geçilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yürütmeyi yetkilendiren bir karar alması gerekir. Operasyonlar için bu iki koşulun birlikte karşılanması gerekir.¹⁰⁹ Türkiye, sınır ötesi operasyonlarını bu doğrultuda, Türkiye'nin milli güvenliğine yönelik ayrılıkçı hareketler, terör tehdidi ve her türlü güvenlik riskine karşı uluslararası hukuk çerçevesinde gerekli her türlü tedbiri almak, Irak ve Suriye'deki tüm terörist örgütlerden ülkemize yönelebilecek saldırıları bertaraf etmek ve kitlesel göç gibi diğer muhtemel risklere karşı ulusal güvenliğimizin idame ettirmesini sağlamak için hudut, şümul, miktar ve zamanı hükümetçe takdir ve tayin olunacak şekilde, gerektiğinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi, yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunması ve bu kuvvetlerin hükümetin belirleyeceği esaslara göre kullanılması ile hükümet tarafından belirlenecek esaslara göre gerekli düzenlemelerin

¹⁰⁶ Yalçın Sarıkaya vd., *100. Yıla Girerken Türk Dış Politikasına Dair Değerlendirme ve Beklentiler*, 1. Baskı Ankara: TASAV, 2023, s. 185-91.

¹⁰⁷ Hüseyin Pazarcı, *Uluslararası Hukuk*, 9. Baskı Ankara: Turhan Kitabevi, 2010, ss. 142-43.

¹⁰⁸ "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası", (07.05.2023), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>.

¹⁰⁹ Ulaşan, "Turkey's Military Intervention to the East of The Euphrates River in Northern Syria and the Legal Status in Terms of Human Rights", s. 233.

yapılması için TBMM tarafından alınan 1071¹¹⁰, 1162¹¹¹ ve 1199¹¹² sayılı kararlarına dayanarak yürütmektedir. TBMM'nin aldığı bu kararlar, Türkiye'nin operasyonlarını milli güvenliğine yönelik tehditlere karşı uluslararası hukuk çerçevesinde gerçekleştirdiğinin kanıtıdır.

Bu operasyonların Suriye'nin toprak bütünlüğüne aykırı olduğu, meşru müdafaa hakkının geniş yorumlandığı gerekçesiyle eleştirilmesine dair başka örnekler de vardır. Hatta bazı yazarlar, Türkiye'nin operasyonlarını işgal olarak nitelendirmektedir. Finlandiya Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nden Toni Alaranta, Türkiye'nin 2011'den Ağustos 2016'ya kadarki dönemde cihatçı grupları silahlandırarak Suriye'de bir rejim değişikliği hedeflediğini, Ağustos 2016'da başlayan doğrudan askeri müdahale ile PKK'ya bağlı Suriye Kürtlerinin sınırda kesintisiz bir bölge oluşturmalarının önünü kesmeyi ve sınır bölgelerini IŞİD militanlarından temizlemeyi amaçladığını ifade etmektedir. Yazar, PKK'nın Türkiye için bir güvenlik tehdidi olduğunu kabul etmekle birlikte, Türkiye'nin operasyonlarının uluslararası hukuka aykırı olduğunu ifade etmekte ve işgal olarak değerlendirmektedir.¹¹³ Benzer bir yorum da daha önce hiçbir AİHS ve NATO taraf devletinin, başka bir devlette silahlı çatışmaları yürütmek için bu kadar büyük ölçekte vekâlet kullanmadığı ifadesi ile Kowalczevska ve Łubiński tarafından yapılmıştır.¹¹⁴ Türkiye'nin operasyonları ile özellikle de Barış Pınarı Harekâtı sonrası oluşturulan güvenli bölgelerin, Türk yetkililerin kendilerini savunabilecekleri bir konumda oldukları sürece (etkili bir şekilde kontrol edilen herhangi bir yolla) işgal altındaki topraklar olarak sınıflandırılması gerektiği iddia edilmektedir.¹¹⁵ Bu yazarlar, 1907 Lahey Sözleşmesi'nin 42. Maddesine göre Türkiye'nin Suriye'de işgalci

¹¹⁰ "Grand National Assembly Decision No. 1071", (07.05.2023), https://www.tbmm.gov.tr/tbmm_kararlari/karar1071.html.

¹¹¹ "Grand National Assembly Decision No. 1162", (07.05.2023), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/09/20170924.htm>.

¹¹² "Grand National Assembly Decision No. 1199", (07.05.2023), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/10/20181009.htm>.

¹¹³ Toni Alaranta, "Turkish troops in Syria: is it all about the Kurds now on?", (02.2017).

¹¹⁴ Kaja Kowalczevska, Piotr Łubiński, "Legality of the Turkish Military Operations in Syria", *Review of International, European and Comparative Law (PWPM)*, S. XX (2022), s. 56, doi:10.26106/9r8g-jt22.

¹¹⁵ Shane Reeves, David Wallace, "Has Turkey Occupied Northern Syria?", *Lawfare*, (22.09.2016), <https://www.lawfaremedia.org/article/has-turkey-occupied-northern-syria>; Kowalczevska, Łubiński, "Legality of the Turkish Military Operations in Syria", s. 75.

konumunda olduğu yorumunu yapmaktadır. Söz konusu maddeye göre bir toprak, fiilen düşman ordusunun otoritesi altına girdiğinde işgal edilmiş sayılır.¹¹⁶ Türkiye operasyonları sırasında kontrol sağladığı bölgeler ile ilgili hiçbir zaman egemenlik iddiasında bulunmamıştır. Yazarların "sözde" güvenli bölgeler şeklinde ifade ettiği bölgelerde, ABD destekli PYD/YPG'nin Türkiye sınırında kurmayı amaçladığı koridoru engelleme amaçlı geçici kontrol sağlanmıştır. Türkiye'nin NATO taraf devleti olarak eşi görülmemiş ölçüde vekil kullandığı iddiası ise tutarsızdır. Zira NATO'nun kurucu üyelerinden ABD'nin, Suriye'de PYD/YPG terör örgütüne verdiği doğrudan destek için "vekil kullanma" ifadesi bahse konu analizlerde asla kullanılmamaktadır.

Türkiye'nin Suriye'deki operasyonları 51. Maddede yer alan meşru müdafaa hakkına dayandırılmaktadır. Meşru müdafaa hakkının uygulanmasının temel koşulu bir silahlı saldırının varlığıdır ve Türkiye 2011 yılında Suriye'de başlayan krizin başından beri gerek sınırda gerekse ülke içinde çok sayıda saldırıya maruz kalmıştır. Bu saldırılar doğrudan Suriye rejimi tarafından gerçekleştirilmemiş olsa bile Türkiye, BM Güvenlik Konseyi'nde alınan 1373 (2001) sayılı karara atıf yaparak, devlet dışı aktörlerin eylemlerinin de silahlı saldırı olarak kabul edilebileceğini hatırlatmıştır.¹¹⁷

Türkiye'nin Suriye'ye meşru müdafaa hakkını kullanarak müdahalede bulunması tartışılmakta ve silahlı saldırının tespiti noktasında eleştirilmektedir. Todeschini'ye göre Türkiye, silahlı bir saldırının kurbanı olduğunu kanıtlamalıdır. Aksi takdirde Türkiye'nin operasyonları saldırıganlık olarak nitelendirilebilir.¹¹⁸ Nitekim bazı yazarlar Suriye operasyonlarında, belirli bir ciddiyete sahip bir silahlı saldırının meydana gelmesi keskin nişancılar ve tanksavar güdümlü füzeler kullanmak ya da silah kaçakçılığı yapmak gibi durumlardan daha büyük saldırıların varlığının yeterince kanıtlanmadığını ve bu durumun da sonuç olarak Türkiye'nin ope-

¹¹⁶ "Convention (IV) Respecting the Laws and Customs of War on Land and Its Annex: Regulations Concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hague, 18 October 1907.", (08.01.2025), <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-iv-1907/regulations-art-42>.

¹¹⁷ Gül Seda Acet İnce, "Uluslararası Hukuk Bağlamında Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekâtları", *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, C. 1, S. 1 (2020), s. 82.

¹¹⁸ Vito Todeschini, "Turkey's Operation 'Peace Spring' and International Law - *Opinio Juris*", 21.10.2019, s. 2, <http://opiniojuris.org/2019/10/21/turkeys-operation-peace-spring-and-international-law/>.

rasyonlarının yasallığını önemli ölçüde zayıflattığını iddia etmektedir.¹¹⁹ Bununla birlikte literatürde iki ayrı görüş bulunmaktadır. Bazı yazarlar bir saldırının silahlı saldırı kabul edilmesi için belirli bir ağırlıkta olması gerektiğini iddia ederken, bazıları da bir sınır olayının silahlı saldırı kabul edilemeyeceğini iddia etmektedir. Türkiye'ye gerçekleştirilen saldırılar belirli bir ağırlığa ulaşmıştır ve Türkiye, orantılı bir şekilde meşru müdafaaya başvurma hakkına sahiptir.¹²⁰

Türkiye'nin Suriye'deki operasyonlarında silahlı saldırının varlığı Olayların Toplamı Teorisine göre açıklanabilmektedir. Bu teoriye göre, mağdur devletin kuvvet kullanmayı içeren tedbirlerini alırken, sadece son terörist saldırı değil terör hareketlerinin bütün etkilerini dikkate alarak kuvvet kullanmasının orantılı olacağını varsaymaktadır.¹²¹ Burada meşru müdafa ve önleyici meşru müdafa hakkı aynı anda yer almaktadır.¹²² Bu teori genel bir kabul görmese de devletlerin sistematik bir şekilde terör olaylarına maruz kaldığı durumlarda birtakım tedbirler almasının gerekliliğini vurgulaması bakımından önemlidir.

Meşru müdafa hakkına başvurulmasının bir diğer koşulu, meşru müdafa hakkına başvurulduğunun BM Güvenlik Konseyi'ne bildirilmesi- dir. Türkiye sınır ötesi operasyonlarına ilişkin bilgileri sadece BM ile değil, NATO ve uluslararası toplumun başka unsurları ile de paylaşmıştır.

NATO Genel Sekreteri J. Stoltenberg; "Türkiye'nin meşru güvenlik endişeleri var. Başka hiçbir müttefik daha fazla terörist saldırıya uğramadı. Başka hiçbir müttefik Orta Doğu kaynaklı şiddet, istikrarsızlık ve kargaşaya daha fazla maruz kalmadı. Başka hiçbir müttefik bu kadar Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapmıyor."¹²³ açıklaması ile Türkiye'nin güvenlik kaygılarının haklı olduğunu göstermiştir.

¹¹⁹ Kowalczevska, Łubiński, "Legality of the Turkish Military Operations in Syria", s. 69.

¹²⁰ Jordan J. Paust, "Use of Military Force in Syria by Turkey, NATO, and the United States", *University of Pennsylvania Journal of International Law*, C. 34 (2012), s. 433.

¹²¹ Robert J. Beck, Anthony Clark Arend, "Don't Tread on Us: International Law and Forcible State Responses to Terrorism", *Wisconsin International Law Journal*, C. 12 (1993), s. 165; Fatma Taşdemir, Adem Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu", *Akademik Hassasiyetler*, C. 4, S. 7 (2017) s. 61.

¹²² Abdullah Pekel, "Türk Silahlı Kuvvetlerinin Suriye'de Terörizmle Mücadelesi", 20. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu, Malatya: İnönü Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, 2021, s. 161.

¹²³ "NATO Genel Sekreteri Stoltenberg'den Barış Pınarı Harekâtı açıklaması | EuroNews", (02.06.2020), <https://tr.euronews.com/2019/10/14/nato-genel-sekreteri-stoltenberg-den-baris-pinari-harekati-aciklamasi>.

Cumhurbaşkanı Erdoğan 24 Ocak 2019 tarihinde yaptığı açıklamayla Adana Mutabakatı'nın Türkiye'nin herhangi bir olumsuz gelişmede o topraklara girmesinin önünü açtığını ifade etmiştir.¹²⁴ Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov 25 Ocak 2019 tarihinde yaptığı açıklamada; "Türkiye ile Suriye arasında 1998'de Adana Mutabakatı imzalandı. Anlaşma, Türkiye'nin güvenlik konusundaki endişelerini ortadan kaldırmaya yöneliktir. Suriye hükümeti belirli yükümlülükler üstlenerek bu anlaşmayı kabul etti ve biz bu anlaşmanın geçerli olduğu gerçeğinden hareket ediyoruz." açıklamasını yapmıştır.¹²⁵ Bu açıklamalar, Barış Pınarı Harekâtı'nın amacının terörle mücadele olduğuna ve uluslararası toplumun bilgilendirildiğine dair örneklerdir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, Adana Mutabakatı ile taraflar, mutabakatın uygulanması için iletişim halinde olmayı kabul etmiş olmalarıdır. Böyle bir durumda Adana Mutabakatı'na atıf yapılması, rejimin ülkesine hâkim olamaması neticesinde güç boşluğundan faydalanan terör örgütlerine karşı, rejimin otoritesini yeniden sağlaması için desteklenmesi gerektiği anlamına gelir.¹²⁶ Suriye, PYD/YPG ile birlikte hareket ederek, mutabakatta geçen Türkiye'ye yönelik taahhütlerini açıkça ihlal etmiş olmaktadır. Çünkü Adana Mutabakatı'na göre; Suriye, sadece PKK terör örgütü için değil, Türkiye'yi hedef alan başka hiçbir terör örgütünün de ülkesinde barınmasına izin vermeyeceği taahhüdünde bulunmuştur.¹²⁷

Meşru müdafaanın uluslararası örf ve âdet hukukundan gelen diğer koşulları gereklilik, aciliyet ve orantılılıktır. Türkiye, operasyonlarını silahlı saldırının kaynağı olan unsurlara yönelik gerçekleştirmiştir. Sivil yerleşim yerlerini, Suriye ordusunu ve altyapısını hedef almamıştır. Aynı zamanda güvenli bölge oluşturulması talebi ile Suriye vatandaşlarının ülkelerine dönmeleri için gerekli şartları sağlamayı amaçlamıştır. Türkiye açıklamalarında Suriye'nin toprak bütünlüğüne vurgu yapmış ve siyasi çözüm arayışları olan BM bünyesinde yürütülen Cenevre Süreci'nin ya-

¹²⁴ "Erdoğan: Adana mutabakatı bize Suriye'ye girmenin önünü açıyor", (02.06.2020), <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201901251037292538-erdogan-erzurum-aday-tanitim-toplantisi/>.

¹²⁵ "Lavrov: Türkiye ve Suriye arasındaki Adana Mutabakatı yürürlükte - Sputnik Türkiye", (02.06.2020), <https://tr.sputniknews.com/rusya/201901251037303005-lavrov-turkiye-suriye-arasindaki-adana-mutabakatı-yururlukte/>.

¹²⁶ Osman Metin Öztürk, "Uluslararası Hukuk Işığında Türkiye'nin Suriye'deki (İdlib'deki) Askeri Varlığı", 01.03.2020, <https://ascmer.org/uluslararasi-hukuk-isigin-da-turkiyenin-suriyedeki-idlibdeki-askeri-varligi/>.

¹²⁷ Osman Metin Öztürk, "ŞAM'A ŞU MESAJI DA VERMELİ!...", 15.10.2019, <http://ascmer.org/sama-su-mesaji-da-vermeli/>.

nında Astana sürecinde de etkin bir rol oynayarak bu düşüncesini ispatlamıştır. Türkiye'nin Rusya ve İran'la başlattığı süreç temel amacının terörle mücadele olduğunu ortaya koymuştur.¹²⁸

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın; "Önce Zeytin Dalı Harekâtı'yla Fırat'ın batısındaki Afrin ve çevresini PKK/ YPG terör örgütünden temizledik. Ardından Rusya ve İran'la birlikte yürüttüğümüz Astana süreci ve Soçi Mutabakatı ile İdlib'de yaşanması muhtemel büyük bir insani dramın önüne geçtik. Sonra da Fırat'ın doğusundaki toprakları terör örgütünden temizlemek üzere hazırlıklara başladık. Diplomasi yolunu sonuna kadar kullanmaya devam ettik. Buna rağmen ne Amerika'nın ne de Avrupa ülkelerinin PKK/YPG terör örgütün desteğinin önüne geçemedik. Sonuçta bir kez daha kendi başımızın çaresine bakmaya mecbur kaldık. Türkiye Barış Pınarı Harekâtı'na işte böyle bir sürecin sonunda gelmiştir."¹²⁹ açıklaması harekât öncesi diplomatik çabaların denendiğini ve son çare olarak operasyona başvurulduğunu göstermektedir.

BM Antlaşması'nda ifade edilen kuvvet kullanma yasağının bir diğer istisnası ise BM Güvenlik Konseyi kararları ile kuvvet kullanılmasıdır. 1368 (2001) sayılı Güvenlik Konseyi Kararı; teröre karşı devletlere bireysel ve müşterek meşru müdafaa hakkını tanımıştır.¹³⁰ 1373 (2001) sayılı Güvenlik Konseyi Kararı; terörün desteklenmesinin önlenmesini içermektedir.¹³¹ 1624 (2005) sayılı Güvenlik Konseyi Kararı ile devletlere sınırları dâhilinde ve dışındaki terör eylemlerini önleme yetkisi tanınmış ve terör unsurlarına cezai yaptırım gerekli görülmüştür.¹³² 2170 sayılı Güvenlik Konseyi kararı ile Irak'ta ve Suriye'de faaliyet gösteren IŞİD, El-Nusra, El Kaide gibi unsurlar tarafından gerçekleştirilen insan hakları ihlalleri

¹²⁸ Mustafa Kibaroglu, "Zeytin Dalı Harekâtı'nın Siyasi, Diplomatik ve Askeri Açından Bir Değerlendirmesi", *The Strategist*, S. 9 (2018), s. 16-17; Mustafa Kibaroglu, "Türkiye'nin İdlib Operasyonu: Uluslararası Siyaset ve Hukuk Açısından Bir Değerlendirme", *The Strategist*, S. 6 (2017), s. 17.

¹²⁹ "Cumhurbaşkanı Erdoğan: 'Sözler yerine getirilmemiş olursa, Harekâtımız kaldığı yerden çok daha kararlı devam edecektir'", (02.06.2020), <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskani-erdogan-sozler-yerine-getirilmez-se-Harekat-daha-kararli-devam-edecek/>.

¹³⁰ "S/RES/1368 (2001) | United Nations Security Council", 2001, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1368>.

¹³¹ "S/RES/1373 (2001) | United Nations Security Council", 2001, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1373>.

¹³² "S/RES/1624 (2005) | United Nations Security Council", 2005, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1624>.

kınanmıştır.¹³³ 2178 (2014) sayılı kararda ilk defa "yabancı terörist savaşçı (foreign terrorist fighter)" kavramı kullanılmış ve hukuki boyut kazanmıştır. Karar yabancı terörist savaşçıların oluşturduğu tehdide karşı devletleri küresel iş birliğine davet etmektedir.¹³⁴ 2249 (2015) sayılı karar ile terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı devletlere gerekli bütün tedbirlerin alınması çağrısında bulunulmuştur.¹³⁵ Türkiye, operasyon kararlarında BM Güvenlik Konseyi'nin terörle mücadele konusunda aldığı; 1368 (2001), 1373(2001), 1624(2005), 2170(2014), 2178(2014), 2249(2015) ve 2254(2015) sayılı kararlara atıf yapmıştır.

Türkiye'nin operasyonlarını "önleyici müdahale" olarak değerlendiren yazarlar da bulunmaktadır. Önleyici müdahale ya da önleyici meşru müdafaa, ABD'nin 11 Eylül saldırıları sonrası terörizme destek veren ve ileriye dönük kendisine saldırı tehdidinde bulunabilecek ülkelere karşı müdahalede bulunması ile tartışılmaya başlanmış ve genel bir kabul görmüştür. Yazarlar ABD'nin önleyici müdahale stratejisini suistimal ettiğini ve müdahale sonuçlarının istikrar getirmediğini vurgulamaktadır. Türkiye ile ABD'nin uyguladığı önleyici müdahalelerin farklı olduğunu savunmaktadır.¹³⁶ Bu noktada Türkiye, operasyonlarını uluslararası hukukta kabul görmüş genel ilkeler ile meşrulaştırmalıdır. Çünkü hali hazırda operasyonların temel dayanağı olan meşru müdafaa hakkı için gereken silahlı saldırı koşulu sağlanmakta ve dahası Suriye ile imzalanan ikili anlaşmalarda Suriye açıkça teröre karşı destek vermemeyi taahhüt etmektedir.

Türkiye'nin sınır ötesi operasyonları, devlet dışı aktörlere karşı meşru müdafaa ilkesinin uygulanamayacağı yönünde de eleştirilmektedir. Mashi'ye göre Zeytin Dalı Operasyonu meşru müdafaa'nın hem kısıtlayıcı hem de geniş yorumlarının ışığında analiz edildiğinde gerek Nikaragua kriterlerine gerekse kısıtlayıcı yoruma göre, devlet dışı aktör (PKK/PYD-YPG) üzerinde bölgesel devlet (Suriye) tarafından "etkili kontrol" ol-

¹³³ "S/RES/2170 (2014) | United Nations Security Council", 2014, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2170>.

¹³⁴ Kararda yabancı terörist savaşçıları; terörist eylemlerin sürdürülmesi, planlanması, hazırlanması, katılımı ya da silahlı çatışma ile ilgili de dahil olmak üzere terörist eğitimin sağlanması ya da alınması amacıyla ikamet veya uyuğu dışındaki bir devlete seyahat eden kişiler olarak tanımlanmıştır. "S/RES/2178 (2014) | United Nations Security Council", 2014, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2178>.

¹³⁵ "S/RES/2249 (2015) | United Nations Security Council", 2015, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2249>.

¹³⁶ Gürkan Demir, Hasan Basri Yalçın, "Türkiye'nin Önleyici Müdahale Stratejisi", *Working Paper Series*, C. 2, S. 4 (2021), s. 3-4.

madığından Türkiye tarafından meşru müdafaaya başvurulması mümkün değildir. Ayrıca, devlet dışı silahlı grubun Suriye tarafından “gönderilmediğine” dikkat çekmektedir.¹³⁷ Ancak burada isteksiz veya aciz doktrinine değinmek yerinde olacaktır. İsteksiz veya aciz doktrinine göre saldırıya uğrayan mağdur devlet, ev sahibi devletin kendi ülkesinde bulunan devlet dışı aktörlerin faaliyetlerini önlemede isteksiz veya aciz olduğunu ileri sürerek meşru müdafa hakkını kullanabilecektir.¹³⁸ En temel haliyle, bir devlet, “mağdur devlet”, kendi toprakları dışında faaliyet gösteren devlet dışı bir grubun silahlı saldırısına uğrar ve grubun oluşturduğu devam eden tehdide yanıt vermek için meşru müdafa için güç kullanmanın gerekli olduğu sonucuna varır. Ev sahibi devlet istekli ve yetenekliyse, mağdur devlet diğerinin ülkesinde güç kullanamaz ve o devletin devlet dışı gruba karşı uygun adımları atması beklenir.¹³⁹

Türkiye operasyondan hemen önce BM'ye gönderdiği mektupta, Suriye'nin topraklarındaki terör hareketlerine karşı pasifliğinin terörizmin gelişmesine izin verdiğini bir kez daha ifade etmiştir.¹⁴⁰ Bu noktada devlet dışı aktörlerin Suriye tarafından gönderilmediği kabul edilmekle birlikte Suriye'nin bu aktörlerin faaliyetlerini önlemekte yetersiz olduğunu ve Türkiye ile Suriye arasında yapılmış olan Ankara Antlaşması'nın şartlarının yerine getirilmediğini tekrar belirtmek gerekmektedir. Kaldı ki birçok devlet ve yazar, ev sahibi devletin kendi ülkesinde bulunan devlet-dışı aktörün yaratmış olduğu tehlikeyi azaltmak için alması gereken tedbirler konusunda isteksiz veya aciz olduğu durumda, mağdur devletin meşru müdafa hakkının doğduğunu savunmaktadır.¹⁴¹ Nitekim 23 Eylül 2014 tarihinde ABD, BM Güvenlik Konseyi'ne gönderdiği mektupta, Suriye yö-

¹³⁷ Fatima Mashi, Sofie Hamdi, Mohammad Salman, “Operation Olive Branch’ in Syria’s Afrin District: towards a new interpretation of the right of self-defence?”, *Journal on the Use of Force and International Law*, C. 9, S. 2 (2022), s. 337.

¹³⁸ Selami Kuran, Hande Gür, “Devlet-Dışı Aktörlere Karşı Meşru Müdafaada ‘İsteksiz veya Aciz’ Doktrini: Suriye ve DAEŞ Örneği”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 23, S. 1 (2017), s. 61.

¹³⁹ Ashley Deeks, “‘Unwilling or Unable’: Toward a Normative Framework for Extra-Territorial Self-Defense”, SSRN Scholarly Paper, Rochester, NY, 19.08.2011, s. 487, <https://papers.ssrn.com/abstract=1971326>.

¹⁴⁰ “S/2018/53: UN Documents: Security Council Report”, (08.05.2023), <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/s201853.php>; Mashi, Hamdi, Salman, “Operation Olive Branch’ in Syria’s Afrin District: towards a new interpretation of the right of self-defence?”, s. 336.

¹⁴¹ Kuran, Gür, “Devlet-Dışı Aktörlere Karşı Meşru Müdafaada ‘İsteksiz veya Aciz’ Doktrini: Suriye ve DAEŞ Örneği”, s. 63.

netiminin saldırı tehdidinin bulunduğu toprakların kullanımını önlemede isteksiz veya aciz olduğunu belirtmiştir. 24 Temmuz 2015 tarihinde ise Türkiye, BM Güvenlik Konseyi'ne gönderdiği mektupta, Suriye topraklarından kendi ülkesine karşı gerçekleşen saldırıları da işaret ederek Suriye rejiminin tehditleri önlemede yeterli kapasiteye sahip olmadığını ve istekli davranışlar sergilemediğinin açık olduğunu ifade etmiştir.¹⁴² Türkiye bu mektubun gönderilmesinden bir gün sonra 25 Temmuz 2015'te Suriye'deki ilk hava operasyonunu gerçekleştirmiştir. Türkiye de ABD gibi Suriye'de IŞİD'e yönelik operasyonlar bakımından hem bireysel ve kolektif meşru müdafa hakkına dayanmış hem de “isteksiz veya aciz” doktrinine atıfta bulunmuştur.¹⁴³

10 Aralık 2015 tarihinde Almanya, BM Güvenlik Konseyi'ne yazdığı mektupta; “Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51. Maddesi uyarınca, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin toplu meşru müdafa hakkını kullanarak teröriste karşı askeri tedbirler başlattığını Hükümetim adına Güvenlik Konseyi'ne bildiririm. Bu önlemler Suriye Arap Cumhuriyeti'ne değil, IŞİD'e yöneliktir. IŞİD, Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti'nin şu anda etkin bir kontrol uygulamadığı Suriye topraklarının belirli bir bölümünü işgal etti. IŞİD'in Suriye topraklarının bu bölümünden kaynaklanan silahlı saldırısına maruz kalan devletler, bu nedenle Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51. Maddesi uyarınca gerekli Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti'nin rızası olmadan bile meşru müdafa tedbirlerini alma hakkına sahiptir” ifadelerine yer vermiştir.¹⁴⁴

3.2. Operasyonlar ve Ülke Bütünlüğü İlkesi

Devletin tanımı ile ilgili en temel uluslararası hukuk metni, 1933 tarihli Montevideo Sözleşmesi'dir. Sözleşmeye göre devlet şu unsurlara sahip olmalıdır; sınırları belirlenmiş ülke, sürekli insan topluluğu, etkin siyasal yönetim ve diğer devletlerle ilişki kurabilme yeteneği.¹⁴⁵

¹⁴² Nesrin Singil, “Uluslararası Hukukta Meşru Müdafa Hakkına Yeni Bir Yaklaşım: İsteksiz veya Aciz Devlet Doktrini”, *Journal of Selçuk University Faculty of Law*, C. 29, S. 3 (2021), s. 2396-97.

¹⁴³ Derya Aydın Okur, “IŞİD'e Karşı Suriye'de Yapılan Operasyonların Meşruiyeti Bakımından İsteksiz ya da Aciz Devlet Teorisi”, *İKÜHFD*, C. 14, S. 2 (2015), s. 48.

¹⁴⁴ “Letter dated 10 December 2015 from the Chargé d'affaires a.i. of the Permanent Mission of Germany to the United Nations addressed to the President of the Security Council”, (07.05.2023), http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFC9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2015_946.pdf.

¹⁴⁵ “UNTC Convention on Rights and Duties of States adopted by the Seventh International Conference of American States”, 1933, <https://treaties.un.org/pages/show->

Ülke bir devletin kurucu unsurlarındandır. Devlet ülkesinin tek bir parça halinde olması ya da büyüklüğü önemli değildir. Ülke, devletin kurucu unsurlarından biri olmasının yanında onun egemenlik yetkilerinin sınırını da belirlemektedir. Devletin ülkesinin güvenliği ve bölünmezliği ilkesi 20. yüzyılda uluslararası hukukun bir ilkesi haline gelmiştir. Bu ilkeye göre, uluslararası hukuk kurallarına göre kurulmuş bir devletin ülkesi bu devletin rızası olmadan hiçbir şekilde bölünemez ve diğer devletler de bu bütünlüğe saygı duymak zorundadır.¹⁴⁶

Devletin ülkesinin güvenliği ve bölünmezliği ilkesinin günümüzde koşullu/şarta bağlı egemenlik halini aldığı tartışılmaktadır. İnsan haklarının ağır ve kapsamlı bir şekilde ihlal edildiği örneklerde askeri müdahale seçeneğine başvurulduğu bilinmektedir. NATO Kosova müdahalesini bu gerekçe ile açıklamış ve bu konu literatürde tartışılmaya başlanmıştır. Öte yandan egemenlik ve toprak bütünlüğü ilkesinin sınırları belirsizleşmekte ve yalnızca insan haklarını ihlal eden devletler için değil teröristlere ev sahipliği yapan ve kitle imha silahları geliştiren devletler için de şarta bağlı egemenlik gündeme gelmektedir.¹⁴⁷

Resmi görüşmelerin sonuç metinleri ve basındaki ifadelerde Türkiye'nin temel vurgusu Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunması yönündedir. Bununla birlikte, tüm Suriyelileri temsil edebilecek bir siyasi sistem kurulmasının barış ve istikrarı yeniden sağlamada temel gereklilik olduğu da her fırsatta dile getirilmektedir. Bu bağlamda geçmiş yıllarda Türkiye'nin Suriye politikasının ana eksenini oluşturan Esad rejiminin devrilmesi hedefinin yerini, terör örgütü PKK/PYD-YPG'nin bertaraf edilmesi ve mültecilerin güvenli bir şekilde geri dönüşünün sağlanması almıştır.¹⁴⁸ Bazı yazarlara göre Türkiye (bu yöndeki yazıların bir kısmında doğrudan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı hedef alan bir dil kullanılmaktadır), yürüttüğü

details.aspx?objid=0800000280166aef; Diğer devletlerle ilişki kurma yeteneği devletin varlığı ile ilgili olmadığı için eleştirilmiştir. bu ilke devlet olmanın bir sonucu olarak algılanmalıdır ve daha çok devletin tanınması ile ilişkilidir. Yusuf Aksar, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I*, 4th Edition Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 202.

¹⁴⁶ Pazarıcı, *Uluslararası Hukuk*, s. 144.

¹⁴⁷ Stuart Elden, "Contingent Sovereignty, Territorial Integrity and the Sanctity of Borders", *The SAIS Review of International Affairs*, C. 26, S. 1 (2006), s. 21.

¹⁴⁸ Enes Deşilmek, Talha İsmail Duman, "Türk Dış Politikası Yıllığı 2021", SETA, ed. Burhanettin Duran, İnat, Caner, 2021, s. 121, <https://setav.org/assets/uploads/2022/06/TDPY2021.pdf>.

askeri operasyonla dolaylı olarak Suriye'nin egemenliğini ihlal etmiştir.¹⁴⁹ Ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan, 19 Ağustos 2022'de yaptığı açıklamada; Rusya'nın da iş birliğiyle Suriye'nin kuzeyinde YPG'ye operasyon düzenlenebileceğini; Türkiye'nin Suriye'nin toprak bütünlüğüne saygı duyduğunu söylemiş ve Suriye'deki yönetim ile ilgili düşüncesini; "Bizim Esed'i yenmek, yenmemek gibi bir derdimiz yok ki" şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca Erdoğan; "Bizim Suriye'nin topraklarında gözümüz yok. Onların topraklarının bütünlüğü bizim için önem arz ediyor. Rejim bunun idraki içinde olmalı." ifadesi ile gelecek dönemde Türkiye'nin Suriye politikasının temelinde terörle mücadele ve toprak bütünlüğüne saygı ilkesinin devam edeceği vurgulamıştır.¹⁵⁰ Bu noktada Türk yetkililerin ifadelerinde vurguladıkları gibi, Suriye'nin egemenlik ve toprak bütünlüğüne saygı temel kabul olmakla birlikte, terörle mücadelenin ulusal ve uluslararası barış ve güvenliği korumak adına bu egemenliği şartlı hale getirebileceği çıkarımı yapılabilmektedir.

3.3. Operasyonlar ve İkili Antlaşmalar

Uluslararası hukuk kişileri arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve sorunların çözümü antlaşmalar ile sağlanmaktadır. Uluslararası hukuk sistemi antlaşmaların yapılmasına, uygulanmasına, hüküm ve sonuçlarına, ortadan kaldırılmasına yönelik düzenlemeler içermektedir. Bu düzenlemeler örf adet kurallarının yazılı hale getirilmesi ile oluşturulan ve antlaşmalar hukukunun temel kaynağı kabul edilen 1969 Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'dir. Sözleşmenin 2. Maddesine göre "antlaşma", ister tek bir belgede isterse iki veya daha fazla ilgili belgede somutlaştırılsın ve özel adı ne olursa olsun, Devletler arasında yazılı olarak akdedilmiş ve uluslararası hukuka tabi uluslararası bir anlaşma anlamına gelmektedir.¹⁵¹ Uluslararası hukukta antlaşmaların uygulanması hususunda önemli bazı ilkeler vardır. Pacta sunt servanda, yani "ahde vefa" ilkesine göre taraflar anlaşmayı iyi niyetle icra etmelidir. Bu ilke emredici uluslararası hukuk kuralları (buyruk kural-jus cogens) arasındadır.¹⁵²

¹⁴⁹ Diana Setiawati, Enno Haya Gladys Naranta, "Erdogan's Foreign Policy Against Kurds in Syria: A Turkish Military and Political Strategy", *Law and Justice*, C. 7, S. 1 (2022), s. 25.

¹⁵⁰ "Erdoğan'dan Suriye açıklaması: Devletler arasında hiçbir zaman siyasi diyalog veya diplomasi kesip atılmaz", *BBC News Türkçe*, 19.08.2022, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c72kg1416w2o>.

¹⁵¹ "Vienna Convention on the Law of Treaties (1969)", s. 3.

¹⁵² Aksar, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I*, s. 140.

Suriye, Türkiye ile imzalanan ikili antlaşmalara göre, ülkesinden Türkiye'ye yönelen terörizm saldırılarını önlemekle yükümlüdür. Bu noktada Suriye, ahde vefa yükümlülüğü altındadır. Ancak Suriye günümüzde başarısız devlet olarak nitelendirilebileceği için bu yükümlülüğü yerine getirememektedir.¹⁵³

Bir devletin ülkesinde tam egemen olmadığı durumda mevcut antlaşmaların sona ermesi mümkün değildir. Antlaşmaların sona ermesi; rıza, ihlal, sonraki imkânsızlık ve antlaşmanın yapıldığı şartlarda köklü değişiklik ile mümkündür. Ancak burada antlaşma şartlarındaki köklü değişiklik sebebiyle antlaşmanın sona ermesi şu iki durumda mümkün değildir: sınır anlaşmalarının bu ilkeye dayanarak sona erdirilmesi ve taraflardan birinin yükümlülüklerini ihlal ederek bu ilkeye başvurusu.¹⁵⁴ Dolayısıyla Türkiye ile Suriye arasındaki anlaşmalar hukuken yürürlükte kalmaya devam etmekte olup, her iki tarafça da dikkate alınmalıdır. Suriye'deki mevcut istikrarsızlığa rağmen, bu anlaşmaların uluslararası hukuktaki geçerliliği devam etmekte ve anlaşma hukuku çerçevesinde saygı gösterilmesi gereken karşılıklı yükümlülükler getirmeye devam etmektedir.

¹⁵³ Özarslan, "Arap Baharı Sürecinde Türkiye'nin Suriye'ye Yönelik Askeri Harekâtlarının Hukuki Temeli", s. 369.

¹⁵⁴ Aksar, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I*, s. 159.

SONUÇ

2011 yılında Ortadoğu'da demokratikleşme talepleri ile başlayan Arap Baharı süreci, Suriye'de bölgesel ve küresel aktörlerin dâhil olmasıyla bir vekâlet savaşına dönüşmüştür. IŞİD terör örgütünün faaliyetlerine karşı PKK'nın Suriye yapılanması olan PKK/PYD-YPG'nin desteklenmesi örgütün bölgede kısa sürede güçlenmesine yol açmıştır. Örgütün ele geçirdiği bölgelerde özerklik ilan etmesi, etnik ayrıma dayalı zorla göç ettirme uygulamaları, Türkiye'ye doğrudan etki eden terör saldırıları ve nihayetinde Türkiye sınırında bir terör koridoru kurma planı Türkiye tarafından devletin ulusal güvenliğine karşı bir tehdit olarak tespit edilmiştir.

Terör örgütlerinin Türkiye sınırındaki ilerleyişi, Suriye devletine ait olan sınır karakollarını ve gümrük noktalarını birer birer ele geçirmeleri, antlaşmalarla Türkiye'ye ait olan Süleyman Şah Türbesi ve Saygı Karakolu'nun 2015 yılında nakledilmesi zaruretinin ortaya çıkması gibi gelişmeler kısa bir zaman diliminde bölgeyi şiddet sarmalı ve terör tehdidi içinde bırakmıştır. Türkiye, bir yandan ülke içinde terörist saldırılara maruz kalırken bir yandan da iç savaştan kaçan Suriye halkının neden olduğu göç dalgası ile karşı karşıya kalmıştır. Türkiye'nin maruz kaldığı bu göç, ülke içinde, ekonomik, siyasal ve sosyal boyutlu olumsuz etkiler de meydana getirmiştir. Türkiye, hem ulusal güvenliğini korumak ve hem de Suriye vatandaşlarının ülkelerine güvenli bir şekilde dönmesini sağlamak için yapılabilecekler üzerinde çalışmıştır.

Böylece, 15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ tarafından yapılan darbe girişiminin hemen ardından, Türk Silahlı Kuvvetlerinin içinde bulunduğu tüm zorluklara rağmen kararlı bir adım atarak Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Bahar Kalkanı harekâtları ile sınırında oluşturulmak istenen terör koridoru projesini engellenmiştir. Bu doğrultuda PYD'nin, zengin hidrokarbon rezervleri nedeniyle güç mücadelesinin odağında olan Doğu Akdeniz'e ulaşma hedefi de engellenmiştir. Türkiye gerçekleştirdiği başarılı operasyonların yanında diplomatik girişimlerde bulunmuş, BM'yi ve bölgedeki tüm muhataplarını ilgili harekâtların Suriye'nin toprak bütünlüğünü hedeflemeyen, terörle mücadele ve sınırlarının güvenliğini önceleyen askeri adımlar olduğu konusunda bilgilendirmiştir. ABD ve Rusya ile imzalanan mutabakatlar neticesinde oluşturulan güvenli bölgelere, Suriye vatandaşlarının en azından bir kısmının dönmesi sağlanmıştır. Türki-

ye, terör örgütlerinden temizlediği bölgelerde yaşamı ve kamusal hizmetleri kolaylaştırıcı önlemler almış ve bunları da milli bütçesinden finanse etmiştir. Ancak tüm bunlara rağmen, Türkiye'nin gerçekleştirdiği bu operasyonlar, Suriye'nin toprak bütünlüğünün ihlal edildiği, Türkiye'nin işgalci olduğu, yayılmacı politikalar peşinde koştuğu, etnik ayrımcılık yaptığı gibi iddialarla uluslararası kamuoyunda çeşitli merkezlerce yapılan rapor, haber ve analizler aracılığıyla karalanmaya çalışılmıştır. İlginç olan bir diğer husus bu yöndeki dezenformasyonun İsrail, İran, ABD, Almanya, Suudi Arabistan veya BAE gibi muhtelif konularda birbirlerinden çok farklı pozisyonları olan aktörlerin resmi veya devlet destekli sivil platformlarınca yayımlanmış olmasıdır.

Uluslararası hukukta, devletlerin uluslararası ilişkilerinde kuvvet kullanması yasaktır. Ancak istisnai olarak, meşru müdafaa hakkı ve BM Güvenlik Konseyi kararları ile kuvvet kullanılması mümkündür. Türkiye, gerçekleştirdiği harekâtların gerekçesi olarak meşru müdafaa hakkını ve BM Güvenlik Konseyi'nin terörizmle mücadele konusunda aldığı kararları göstermektedir. Meşru müdafaa hakkına başvurulmasının temel şartı bir silahlı saldırının varlığıdır ve Suriye topraklarından Türkiye'ye yönelik çok sayıda saldırı gerçekleşmiştir. Meşru müdafaa hakkının örf adet hukukundan gelen diğer bir şartı ise orantılılıktır. Türkiye, harekâtlarında bu şartı gözetmiştir. Sivil yerleşim yerleri vurulmamış, güvenli bölge talepleri yinelenmiştir. Ayrıca Türkiye, Ankara Mutabakatı, Astana Mutabakatı ve Soçi Mutabakatı ile sorunun siyasi çözümünden yana olduğunu da göstermiştir.

Sonuç olarak Türkiye, uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını kullanarak, ulusal güvenliğine karşı oluşan ve oluşabilecek tehditleri ortadan kaldırmıştır. Askeri başarısının yanında imzaladığı mutabakatlar ile bölgede önemli bir aktör olduğunu ve Suriye meselesinde Türkiye'nin taleplerinin de dikkate alınması gerektiğini göstermiştir.

KAYNAKÇA

- "5 Soru: 6-8 Ekim Olayları", *SETA*, 07.10.2019, <https://www.setav.org/5-soru-6-8-ekim-olaylari/>.
- "5 Soru: Türkiye'nin Güvenli Bölge Siyasetinde Son Durum", *SETA*, 08.10.2019, <https://www.setav.org/5-soru-turkiyenin-guvenli-bolge-siyasetinde-son-durum/>.
- "ABD, Terörizm 2017 Ülkeler Raporu'ndan PYD/YPG'yi çıkardı", 20.09.2018, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-terorizm-2017-ulkeler-raporundan-terror-origutu-pyd-ypgyi-cikardi/1259526>.
- ACET İNCE Gül Seda, "Uluslararası Hukuk Bağlamında Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekâtları", *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, C. 1, S. 1 (2020), ss. 65-92.
- ACUN Can, "Irak ve Şam İslam Devleti IŞİD", *Sabah*, (31.05.2020), <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/perspektif/canacun/2014/06/21/irak-ve-sam-islam-devleti-isid>.
- ACUN Can, Bünyamin KESKİN, "PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG", İstanbul: SETA, 2017.
- "Adana Agreement", (08.06.2023), https://www.mfa.gov.tr/_p_statement-made-by-israel-cem_-foreign-minister_-on-the-special-security-meeting-held-between-turkey-and-syria_br_october-20_-1998_br_unofficial-translation__p_en.mfa.
- AKSAR Yusuf, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I*, 4th Edition., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- AKUTAY Sercan Semih, Davut ATEŞ, "Türkiye'nin Sınır Ötesi Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 3 (2013), ss. 109-46.
- ALARANTA Tonu, "Turkish troops in Syria: is it all about the Kurds rom now on?", (02.2017).
- ARMAOĞLU Fahir, *20.yy Siyasi Tarihi*, İstanbul: Alkım Yayınevi, 2010.
- AYDIN OKUR Derya, "IŞİD'e Karşı Suriye'de Yapılan Operasyonların Meşruiyeti Bakımından İsteksiz ya da Aciz Devlet Teorisi", *İKÜHFD*, C. 14, S. 2 (2015), ss. 39-65.
- "Bakan Akar: İdlib'de başlatılan Bahar Kalkanı Harekâtı başarıyla sürdürülmekte", (02.06.2020), <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-Harekati/bakan-akar-idlibde-baslatilan-bahar-kalkani-Harekati-basariyla-surdurulmekte/1750603>.

- "Barış Pınarı Harekâtı başladı", (02.06.2020), <https://www.trthaber.com/haber/gundem/baris-pinari-Harekati-basladi-434852.html>.
- "Başbakanlık açıkladı, işte Zeytin Dalı Harekâtı'nın 12 nedeni - Son Dakika Flaş Haberler", (02.06.2020), <https://www.cnnturk.com/turkiye/basbakanlik-acikladi-iste-zeytin-dali-harekatinin-12-nedeni-727244>
- "BBC Turkce - Haberler - Sınır ötesi Harekât tezkeresi kabul edildi", (19.06.2020), https://www.bbc.com/turkce/haberler/2012/10/121004_turkey_update2.shtml.
- BECK Robert J., Anthony Clark AREND, "Don't Tread on Us: International Law and Forcible State Responses to Terrorism", *Wisconsin International Law Journal*, C. 12 (1993), s. 153.
- BİLGİN İnci, "Suriye İç Savaşı'nda Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kesişen Müdahaleleri: Nedenler, Yöntemler ve Zamanlama", *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi*, C. 2, S. 1 (2019), ss. 1-19.
- BİNGÖL Oktay, "Krizlerin Uluslararasılaşması: Rejime Karşı Protestolardan Bölgesel Çatışmaya Suriye Örneği", *Krizler ve Kriz Yönetimi: Temel Yaklaşımlar, Aktörler, Örnek Olaylar*, ed. Mehmet Seyfettin Erol, Ertan Efeğil, Ankara: Barış Kitap, 2012, ss. 441-84.
- "Birleşmiş Milletler Antlaşması", 26.06.1945, http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/chart_turkce.pdf.
- "Convention (IV) Respecting the Laws and Customs of War on Land and Its Annex: Regulations Concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hague, 18 October 1907.", (08.01.2025), <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-iv-1907/regulations-art-42>.
- "Cumhurbaşkanı Erdoğan: 'Sözler yerine getirilmemiş olursa, Harekâtımız kaldığı yerden çok daha kararlı devam edecektir'", (02.06.2020), <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskani-erdogan-sozler-yerine-getirilmezse-Harekat-daha-kararli-devam-edecek/>.
- ÇAĞLAR Barış, "Türkiye'nin Suriye Politikası: Yeni-Klasik Realist Bir Bakış", *Ortadoğu Analiz*, C. 4, S. 47 (2012), ss. 40-52.
- ÇAVUŞOĞLU Mevlüt, "2020 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız", T.C Dışişleri Bakanlığı, 18.11.2019, http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2020-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf.
- — —, "2020 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız", Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs, 18.11.2019, http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2020-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf.
- ÇEVİKBAŞ Ahmet, *Tarihsel Süreçteki Nedenleriyle Birlikte Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu*, Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2016.

- DEEKS Ashley, "'Unwilling or Unable': Toward a Normative Framework for Extra-Territorial Self-Defense", SSRN Scholarly Paper, Rochester, NY, 19.08.2011, <https://papers.ssrn.com/abstract=1971326>.
- DEĞDAŞ Ulaş Can, "Uluslararası Hukukta Önleyici Meşru Müdafaa Hakkı", *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 6 (2017), ss. 21-40.
- DEMİR Can, *Suriye'de Kara Kışa Dönen Arap Baharı: Küresel ve Bölgesel Güçlerin Yönetimindeki Vekalet Savaşı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- DEMİR Gürkan, Hasan Basri YALÇIN, "Türkiye'nin Önleyici Müdahale Stratejisi", *Working Paper Series*, C. 2, S. 4 (2021), ss. 01-07.
- DEŞİLMEK Enes, Talha İsmail DUMAN, "Türk Dış Politikası Yıllığı 2021", SETA, ed. Burhanettin Duran, İnait, Caner, 2021, <https://setav.org/assets/uploads/2022/06/TDPY2021.pdf>.
- DURAN Hasan, "Adana Protokolü Sonrası Türkiye-Suriye İlişkileri", *Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü*, Ortadoğu Yıllığı, C. 7 (2012), ss. 501-18.
- EKŞİ Muharrem, "Türk Dış Politikasının Ultimo Ratiosu: Yumuşak Güçten Sert Güce Türkiye'nin Suriye Politikası", *Karadeniz Araştırmaları*, C. 15, S. 60 (2018), ss. 71-99.
- ELDEN Stuart, "Contingent Sovereignty, Territorial Integrity and the Sanctity of Borders", *The SAIS Review of International Affairs*, C. 26, S. 1 (2006), ss. 11-24.
- "Erdoğan: Adana mutabakatı bize Suriye'ye girmenin önünü açıyor", (02.06.2020), <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201901251037292538-erdogan-erzurum-aday-tanitim-toplantisi/>.
- "Erdoğan'dan Suriye açıklaması: Devletler arasında hiçbir zaman siyasi diyalog veya diplomasi kesip atılamaz", *BBC News Türkçe*, 19.08.2022, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c72kgl416w2o>.
- FIRAT Melek, Ömer KÜRKÇÜOĞLU, "Arap Devletleriyle İlişkiler", *Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar Türk Dış Politikası-Cilt II (1980-2001)*, ed. Baskın Oran, 4. b., İstanbul: İletişim Yayınları, 2002.
- "Full Text of Turkey, US Statement on Northeast Syria", (07.05.2023), <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/17/full-text-of-turkey-us-statement-on-northeast-syria>.
- GAYTANCIOĞLU Kaan, Sinem GÖÇ, "Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu", *Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 1, S. 1 (2009), ss. 59-73.
- GÖK Naim, "Suriye Krizi'nin Türkiye'ye Yansımaları (2011-2017)", *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 8 (2019), ss. 77-114.
- "Grand National Assembly Decision No. 1071", (07.05.2023), <https://www5>.

tamm.gov.tr/tamm_kararlari/karar1071.html.

"Grand National Assembly Decision No. 1162", (07.05.2023), <https://www.resmi-gazete.gov.tr/eskiler/2017/09/20170924.htm>.

"Grand National Assembly Decision No. 1199", (07.05.2023), <https://www.resmi-gazete.gov.tr/eskiler/2018/10/20181009.htm>.

"İşte 8 maddede Soçi Mutabakatı'nın anlamı", *CNN Türk*, (02.06.2020), <https://www.cnnturk.com/dunya/iste-8-maddede-soci-mutabakatinin-anlami>.

İŞYAR Ö. Göksel, "Suriye İç Savaşı'nda PYD'nin Aktörleşmesinin Başlıca Nedenleri", *Bilge Strateji*, C. 9, S. 16 (2017), ss. 33-67.

KARAGÜL Soner, Çağrı Emin DEMİRBAŞ, "Koruma Sorumluluğu Doktrini Açısından Suriye Krizi: Bir 'İnsancıl Müdahalesizlik' Örneği", *Yönetim Bilimleri Dergisi/Journal of Administrative Sciences*, C. 15, S. 30 (2017), ss. 481-510.

KARDAŞ Şaban, "Turkey's Military Operations in Iraq: Context and Implications", *Middle East Policy*, C. 28 (2021), ss. 133-43, doi:10.1111/mepo.12582.

KAYA İbrahim, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*, 1. Baskı., Ankara: USAK, 2005.

KESKİN Funda, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler*, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları Tezler Dizisi:4, 1998.

KHDİR Rebaz, "The right to self-defence in International Law as a justification for crossing borders: the Turkey-PKK case within the borders of Iraq", *Russian Law Journal*, C. 4, S. 4 (2016), ss. 62-80.

KİBAROĞLU Mustafa, "Türkiye'nin İdlib Operasyonu: Uluslararası Siyaset ve Hukuk Açısından Bir Değerlendirme", *The Strategist*, S. 6 (2017), ss. 10-17.

— — —, "Zeytin Dalı Harekâtı'nın Siyasi, Diplomatik ve Askeri Açısından Bir Değerlendirmesi", *The Strategist*, S. 9 (2018), ss. 10-19.

KİRAZ Sami, "Türk Dış Politikasının Süreklilik Unsuru Olarak Barış Operasyonlarının İncelenmesi", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 41 (2020), ss. 384-99, doi:10.30794/pausbed.696867.

KOŞAR Orçun, *Suriye İç Savaşı'nda Türkiye'nin Kazanımları Kaybedimleri*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2017.

KOWALCZEWSKA Kaja, Piotr ŁUBIŃSKI, "Legality of the Turkish Military Operations in Syria", *Review of International, European and Comparative Law (PWPM)*, S. XX (2022), ss. 55-83, doi:10.26106/9r8g-jt22.

KURAN Selami, Hande GÜR, "Devlet-Dışı Aktörlere Karşı Meşru Müdafaada 'İsteksiz veya Aciz' Doktrini: Suriye ve DAESH Örneği", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 23, S. 1 (2017), ss. 57-88.

"Lavrov:TürkiyeveSuriyearasındakiAdanaMutabakatıyürürlükte-SputnikTürkiye", (02.06.2020), <https://tr.sputniknews.com/rusya/201901251037303005-lavrov-turkiye-suriye-arasindaki-adana-mutabakati-yururlukte/>.

"Letter dated 10 December 2015 from the Chargé d'affaires a.i. of the Permanent Mission of Germany to the United Nations addressed to the President of the Security Council", (07.05.2023), http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2015_946.pdf.

MASHİ Fatima, Sofie HAMDİ, Mohammad SALMAN, "Operation Olive Branch' in Syria's Afrin District: towards a new interpretation of the right of self-defence?", *Journal on the Use of Force and International Law*, C. 9, S. 2 (2022), ss. 324-51.

"MGK Genel Sekreterliği", 30.11.2016, <https://www.mgk.gov.tr/index.php/30-kasim-2016-tarihli-toplanti>.

MIZRAK Baransel, "Türkiye'nin Son Dönemde Irak Ülkesinde Yapmış Olduğu Müdahalelerin Hukuki Meşruiyeti", *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, C. 5, S. 2 (2017), ss. 107-27.

"MSB'den 'Barış Pınarı Harekâtı' açıklaması", (01.06.2020), <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/msbden-baris-pinari-Harekati-aciklamasi-41386973>.

"NATO - Official text: The North Atlantic Treaty, 04-Apr.-1949", (24.08.2022), https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm.

"NATO Genel Bilgi Notu", *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, (24.08.2022), <https://www.mfa.gov.tr/data/nato-bilgi--notu.pdf>.

"NATO Genel Sekreteri Stoltenberg'den Barış Pınarı Harekâtı açıklaması | Euronews", (02.06.2020), <https://tr.euronews.com/2019/10/14/nato-genel-sekreteri-stoltenberg-den-baris-pinari-Harekati-aciklamasi>.

"OPCW: Han Şeyhun Saldırısında Sarin Gazı Kullanıldı", *BBC Türkçe*, 20.04.2017, <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39650002>.

ÖZARSLAN Bahadır Bumin, "Arap Baharı Sürecinde Türkiye'nin Suriye'ye Yönelik Askeri Harekâtlarının Hukuki Temeli", *Journal of the Court of Appeals*, S. 15 (2020), ss. 343-75, doi:10.18771/mdergi.757594.

ÖZÇELİK Necdet, Can ACUN, "Terörle Mücadelede Yeni Safha Zeytin Dalı Harekâtı", İstanbul: SETA, 2018.

ÖZER Adem, "Kabuk Devlet ve IŞİD", *Suriye Çatışma ve Uluslararası Hukuk*, 1. Basım., Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2016, s. .

ÖZTÜRK Osman Metin, "ŞAM'A ŞU MESAJI DA VERMELİ!...", 15.10.2019, <http://ascmer.org/sama-su-mesaji-da-vermeli/>.

— — —, “Uluslararası Hukuk Işığında Türkiye'nin Suriye'deki (İdlib'deki) Askeri Varlığı”, 01.03.2020, <https://ascmer.org/uluslararasi-hukuk-isiginda-turkiyenin-suriyedeki-idlibdeki-askeri-varligi/>.

PAUST Jordan J., “Use of Military Force in Syria by Turkey, NATO, and the United State”, *University of Pennsylvania Journal of International Law*, C. 34 (2012), s. 431.

PAZARCI Hüseyin, *Uluslararası Hukuk*, 9. Baskı., Ankara: Turhan Kitabevi, 2010.

PEKEL Abdullah, “Türk Silahlı Kuvvetlerinin Suriye'de Terörizmle Mücadelesi”, 20. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu, Malatya: İnönü Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, 2021.

“PKK”, T.C. Dışişleri Bakanlığı, (29.05.2020), <http://www.mfa.gov.tr/pkk.tr.mfa>.

“PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG”, İçişleri Bakanlığı, 2017, <https://www.icisleri.gov.tr>.

“Putin-Erdoğan görüşmesi sonrası açıklanan 10 maddelik Soçi Mutabakatı - Evrensel.net”, (02.06.2020), <https://www.evrensel.net/haber/389364/putin-erdogan-gorusmesi-sonrasi-aciklanan-10-maddelik-soci-mutabakati>.

REEVES Shane, David WALLACE, “Has Turkey Occupied Northern Syria?”, *Lawfare*, (22.09.2016), <https://www.lawfaremedia.org/article/has-turkey-occupied-northern-syria>.

“Reported Control of Terrain in Syria”, *Institute for the Study of War*, 07.12.2024, <http://dev-isw.bivings.com/>.

RUYS Tom, “Quo Vadit Jus ad Bellum?: A Legal Analysis of Turkey's Military Operations against the PKK in Northern Iraq”, *Melbourne Journal of International Law*, C. 9, S. 2 (2008), <http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbJIL/2008/12.html>.

“S/2018/53 : UN Documents : Security Council Report”, (08.05.2023), <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/s201853.php>.

SARAÇLI Murat, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, *Journal of Ankara Hacı Bayram Veli University Faculty of Law*, C. 11, S. 1 (2007), ss. 1049-78.

SARIKAYA Yalçın vd., 100. Yıla Girerken Türk Dış Politikasına Dair Değerlendirme ve Beklentiler, 1. Baskı., Ankara: TASAV, 2023.

“SETA Güvenlik Çalışmaları Direktörü Doç. Dr. Murat Yeşiltaş: ‘NATO Türkiye'nin İyi Gün Müttefik’”, *SETA*, 08.02.2018, <https://www.setav.org/seta-guvenlik-calismalari-direktoru-doc-dr-murat-yesiltas-nato-turkiyenin-iyi-gun-muttekiki/>.

SETIAWATI, Diana, Enno Haya GLADYA NARANTA, “Erdogan's Foreign Policy Against Kurds in Syria: A Turkish Military and Political Strategy”, *Law and Justice*, C. 7, S. 1 (2022), ss. 14-34.

SİNGİL Nesrin, “Uluslararası Hukukta Meşru Müdafaa Hakkına Yeni Bir Yaklaşım: İsteksiz veya Aciz Devlet Doktrini”, *Journal of Selcuk University Faculty of Law*, C. 29, S. 3 (2021).

SLY Liz, “A mini world war rages in the fields of Aleppo”, *Washington post*, (14.02.2016), https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/a-mini-world-war-rages-in-the-fields-of-aleppo/2016/02/14/d2dfff02-d340-11e5-a65b-587e721fb231_story.html?noredirect=on&utm_term=.f4a32981caf8.

“S/RES/1368 (2001) | United Nations Security Council”, 2001, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1368>.

“S/RES/1373 (2001) | United Nations Security Council”, 2001, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1373>.

“S/RES/1624 (2005) | United Nations Security Council”, 2005, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1624>.

“S/RES/2170 (2014) | United Nations Security Council”, 2014, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2170>.

“S/RES/2178 (2014) | United Nations Security Council”, 2014, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2178>.

“S/RES/2249 (2015) | United Nations Security Council”, 2015, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2249>.

“Suriye Demokratik Güçleri”, *Suriye Gündemi*, 29.08.2016, <http://www.suriyegundemi.com/2016/08/29/suriye-demokratik-gucleri/>.

“Suriye: Şam nasıl bu kadar çabuk düştü? Ordu neden savaşmadı?”, *BBC News Türkçe*, 08.12.2024, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c140nz82x8lo>.

“Suriye'de kim kimdir? PYD, YPG, SDG ve Milli Ordu nedir?”, *euronews*, 27.02.2020, <https://tr.euronews.com/2020/02/27/suriye-hangi-gucler-one-cikiyor-pyd-ypg-sdg-ve-milli-ordu-nedir-sdg-idlib-baris-pinari>.

“Suriye'de kim kime karşı, kim kimin yanında?”, 19.02.2018, <https://www.dw.com/tr/suriyede-kim-kime-kar%C5%9F%C4%B1-kim-kimin-yan%C4%B1nda/a-42573727>.

TAŞDEMİR Fatma, “Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından IŞİD ile Mücadele”, *Suriye Çatışma ve Uluslararası Hukuk*, 1. Basım., Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2016, s. .

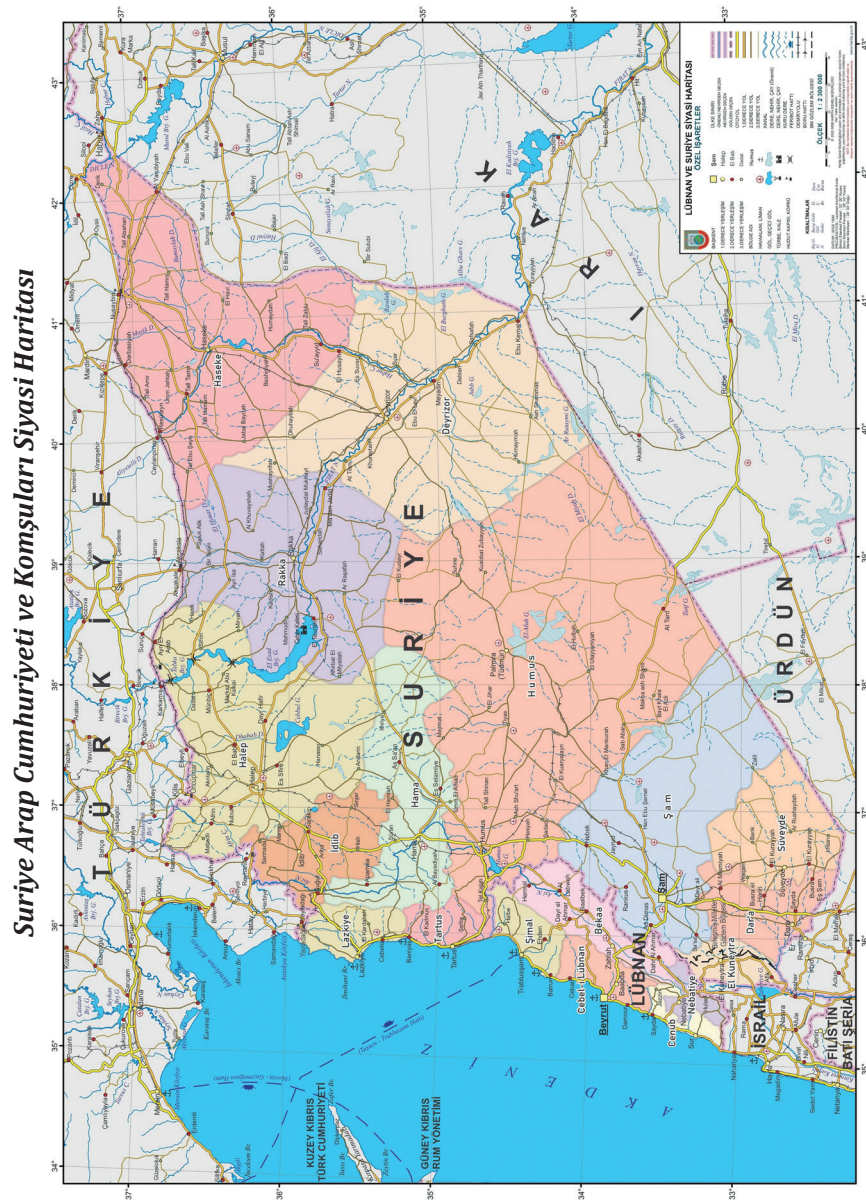
TAŞDEMİR Fatma, Adem ÖZER, “Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu”, *Akademik Hassasiyetler*, C. 4, S. 7 (2017), ss. 53-70.

———, “Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu”, *Akademik Hassasiyetler*, C. 4, S. 7 (2017), ss. 53-70.

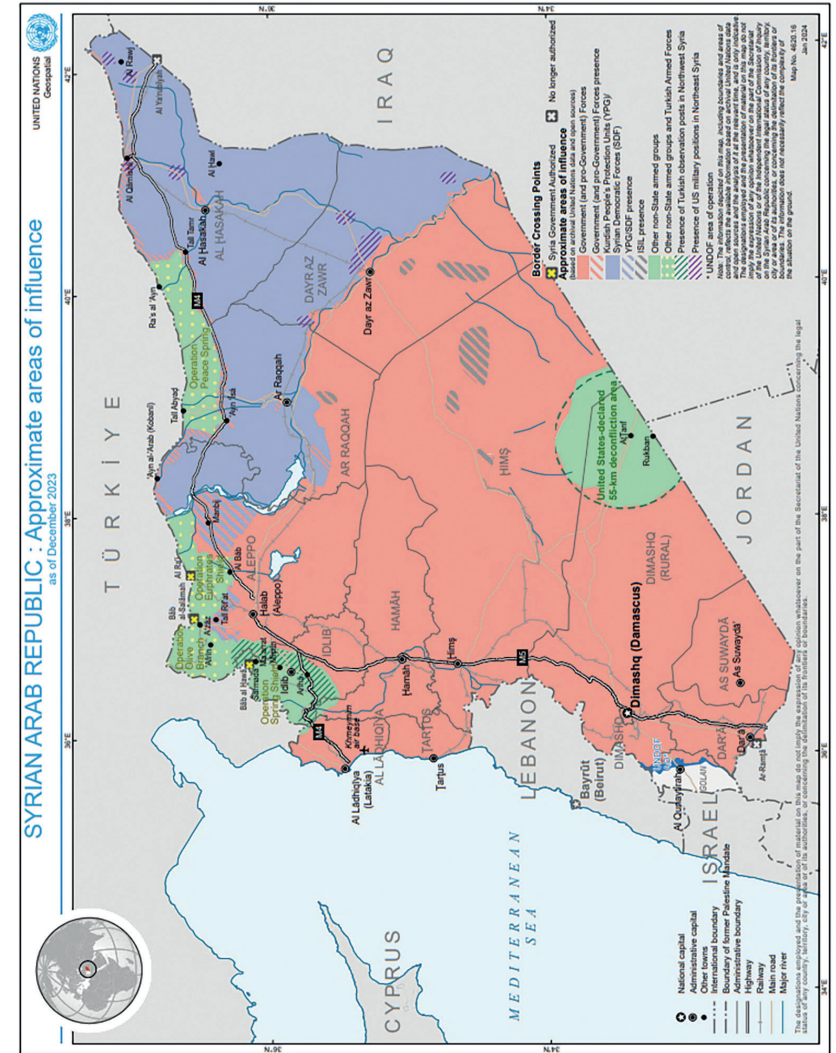
- “Terörizm Analiz Platformu (TAP)”, (24.08.2022), <https://www.tap-data.com/analysis>.
- TODESCHİNİ Vito, “Turkey’s Operation ‘Peace Spring’ and International Law - Opinio Juris”, 21.10.2019, <http://opiniojuris.org/2019/10/21/turkeys-operation-peace-spring-and-international-law/>.
- “TSK: Zeytindalı Harekâtı başladı - Son dakika haberleri”, (02.06.2020), <https://www.yenisafak.com/gundem/tsk-zeytin-dali-Harekati-basladi-3015536>.
- “Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yaptığı Sınır Ötesi Askeri Harekâtlar”, 22.11.2019, <http://politikaakademisi.org/2019/11/22/turk-silahlı-kuvvetlerinin-yaptigi-sinir-otesi-askeri-Harekatlari/>.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (07.05.2023), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat-metin/1.5.2709.pdf>.
- “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması”, (05.06.2022), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/07/20110705M1-12.htm>.
- “Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti İçişleri Bakanlıkları Arasında İşbirliği Anlaşması”, (05.06.2022), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/11/20011124.htm#2>.
- “Türkiye ve ABD anlaştı, kim ne kazandı?”, *BBC News Türkçe*, (18.10.2019), blm. Dünya, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50092778>.
- “Türkiye ve Rusya İdlib’de ateşkes üzerinde anlaştı”, 05.03.2020, <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-Harekati/turkiye-ve-rusya-idlibde-ateskes-uzerinde-anlasti/1756201>.
- “Türkiye ve Rusya İdlib’de ateşkes üzerinde anlaştı”, (02.06.2020), <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-Harekati/turkiye-ve-rusya-idlibde-ateskes-uzerinde-anlasti/1756201>.
- ULAŞAN Fatih, “Turkey’s Military Intervention to the East of The Euphrates River in Northern Syria and the Legal Status in Terms of Human Rights”, *Current Debates on Social Science*, ed. Zeynel Karacagil, June 2022., Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları.
- ULUTAŞ Ufuk, Burhanettin DURAN, “Türkiye’nin DEAŞ’la Mücadelesinin Kritik Dönemci: Fırat Kalkanı Harekâtı”, *Orta Doğu Yıllığı 2016*, ed. Burhanettin Duran, Kemal İnâat, Mustafa Caner, İstanbul: SETA Yayınları, 2017.
- “UNTC Convention on Rights and Duties of States adopted by the Seventh International Conference of American States”, 1933, <https://treaties.un.org/pages/showdetails.aspx?objid=0800000280166aef>.
- “Üç ülkenin uzlaştığı Astana mutabakatı metni”, *Mepa News*, 16.09.2017, <https://www.mepanews.com/uc-ulkenin-uzlastigi-astana-mutabakati-metni-9256h.htm>.

- “Vienna Convention on the Law of Treaties (1969)”.
- “We Had Nowhere Else to Go”, Uluslararası Af Örgütü, 10.2015, https://www.amnestyusa.org/wp-content/uploads/2017/04/syria_nowhere_to_go_english-final.pdf.
- YELTİN Hüseyin, “Türkiye’nin Suriye Krizine Karşı Güvenlik Arayışlarına Bir Örnek: Fırat Kalkanı Harekâtı”, *Econder Uluslararası Akademik Dergi*, C. 2, S. 2 (2018), ss. 200-214.
- YEŞİLTAŞ Murat vd., *Sınırdaki düşman Türkiye’nin DAİŞ mücadelesi: rapor*, 1. baskı., İstanbul: SETA/Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, 2016.
- YEŞİLTAŞ Murat, Durdu Mehmet ÖZDEMİR, Sibel KORU, “Türkiye Terörizm Olayları Platformu Verilerinin Analizi: PKK Terörünün Etkileri (1984-2022)”, *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, S. 202-254 (2022), <https://www.tradergisi.com/Content/Uploads/File/2022-1-2-25062022-10-14-02.pdf#page=30>.
- YEŞİLTAŞ Murat, Merve SEREN, Necdet ÖZÇELİK, “Fırat Kalkanı Harekâtı Harekâtın İcrası, İstikrarın Tesisi ve Alınan Dersler”, İstanbul: SETA, 2017.
- “Zeytin Dalı Harekâtı’yla ilgili 10 soruya 10 cevap”, (20.06.2023), <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/zeytin-dali-Harekatiyla-ilgili-10-soruya-10-cevap/1043485>.

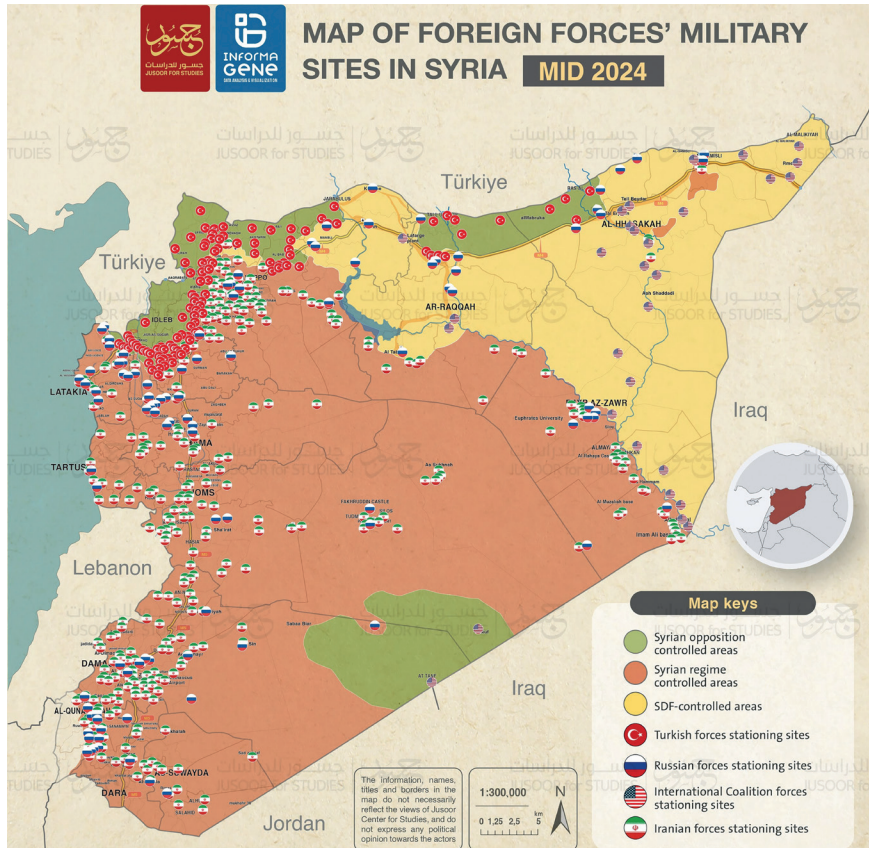
EKLER

Kasım 2024 Öncesinde Suriyede Durum Haritası

2024 Ortası İtibariyle Suriye'de Yabancı Askeri Güçleri
Gösteren Harita

TÜRK AKADEMİSİ
Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı

FROM THE EUPHRATES SHIELD
OPERATION TO THE FALL OF ASSAD:
**A POLITICAL AND LEGAL ANALYSIS
OF TÜRKİYE'S MILITARY OPERATIONS IN SYRIA**

**FIRAT KALKANI HAREKÂTI'NDAN ESAD'IN DEVRİLMESİNE
TÜRKİYE'NİN SURİYE'DEKİ ASKERİ OPERASYONLARI:
SİYASAL VE HUKUKSAL BİR ANALİZ**

**Fecra AKCA MORAN
Yalçın SARIKAYA**

Turkish Tanks and Border Map

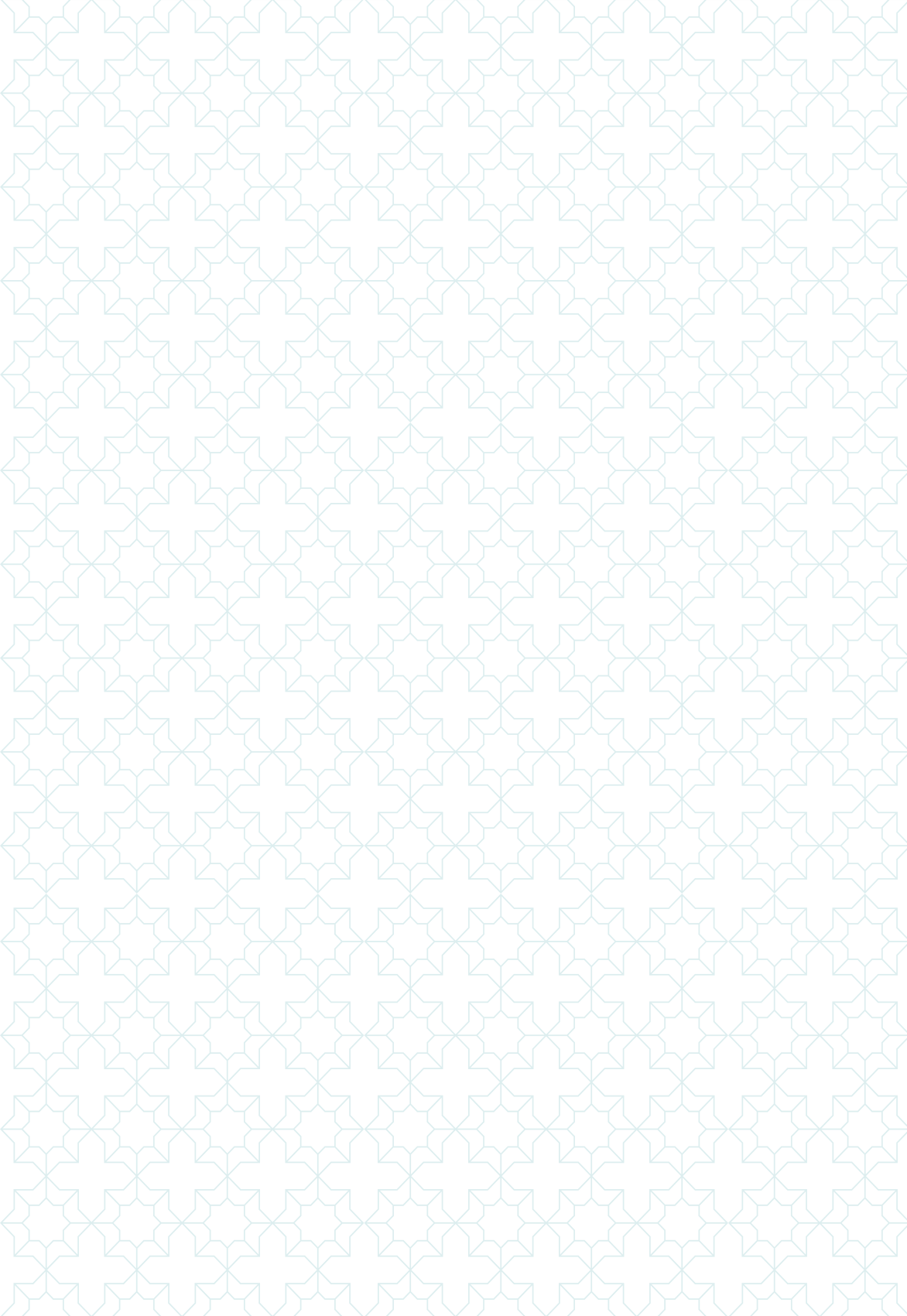
TÜRK AKADEMİSİ
Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı

TASAV.ORG

f x turkakademisi

TABLE OF CONTENTS

FOREWORD	71
INTRODUCTION	75
1. THE HISTORICAL BACKGROUND OF TÜRKİYE-SYRIA RELATIONS AND BILATERAL AGREEMENTS	79
1.1. The 1998 Adana Agreement	81
1.2. The Agreements of 2001–2009–2010	82
1.3. Power Vacuum, Non-State Actors, and Transnational Terrorism	85
1.4. PKK/PYD-YPG or SDF	85
1.5. ISIS	88
2. TÜRKİYE'S MILITARY OPERATIONS IN SYRIA	91
2.1. Operation Euphrates Shield, 24 August 2016	91
2.2. Operation Olive Branch, 20 January 2018	93
2.3. Operation Peace Spring, 9 October 2019	96
2.4. Operation Spring Shield, 27 February 2020	98
3. ASSESSMENT OF THE OPERATIONS WITHIN THE FRAMEWORK OF INTERNATIONAL LAW	99
3.1. The Prohibition on the Use of Force and the Legitimacy of the Operations	99
3.2. The Operations and the Principle of Territorial Integrity	116
3.3. The Operations and Bilateral Agreements	117
CONCLUSION	119
BIBLIOGRAPHY	121
APPENDIX	130

FOREWORD

The Assad regime, which had ruled Syria since 1963, collapsed in December 2024, forcing Bashar al-Assad, together with his family (and most likely with his limited inner circle) to flee to the Russian Federation. Considering that the first sparks of unrest following the Arab Spring began in 2010, the Syrian people endured for fourteen long years nearly every conceivable calamity a nation can face: turmoil, armed conflict, fragmentation, internal and external displacement, and the manifold devastations of war.

Syria, Türkiye's neighbor with which it shares its longest land border, is a country that borders the Mediterranean and simultaneously touches Türkiye, Lebanon, Israel, Jordan, and Iraq. With its ethnic and religious/sectarian mosaic, it resembles a miniature Middle East. Despite its desert regions, the lands nourished by the Euphrates, the Orontes, and their tributaries are fertile. The country was once estimated to possess around 2.5 billion barrels of oil reserves; before the civil war, production stood at nearly 400,000 barrels per day, of which approximately 150,000 barrels were exported. Today, however, nearly all of these oil reserves lie east of the Euphrates, in territories controlled by the PKK/PYD-YPG terrorist organization.

By the end of 2024, the events set in motion by Hay'at Tahrir al-Sham and the Syrian National Army (formerly the Free Syrian Army), culminating in the capture of Aleppo, Homs, and Damascus, transformed into a full-scale revolution and swept away the Assad regime—one of the archetypal intelligence-dominated regimes of the Cold War era. Under the leadership of Ahmed al-Shara, a provisional government was established and immediately set out to restore the unity and integrity of the state, enhance the international recognition of the new regime, and eliminate the political, economic, and other destabilizing factors threatening the country.

It soon became evident, however, that both internal and external actors sought to exploit ethnic and sectarian fault lines—by mobilizing the Alawite community in the west, on which the old regime had relied, and the Druze in the south—in order to render the new Syria vulnerable to division. Yet the most formidable threat confronting Syria emanates from the PKK/PYD-YPG, openly supported and empowered by the United States. This structure, often described as the Syrian PKK, was rebranded as the Syrian Democratic Forces (SDF) at Washington's urging, consolidated into an umbrella organization, seized Syria's natural resources, and engaged in demographic engineering within its zones of control. Simultaneously, Israel has exerted considerable effort to reinforce this organization and entrench its power in the post-Assad landscape. A Druze faction, claiming to act in defense of its community, has likewise sought explicit Israeli backing, while Israel itself has launched direct airstrikes, targeting the new Syrian regime and undermining Syria's territorial integrity through both of these entities. It is also apparent that lobbying mechanisms have been mobilized with full force to ensure that the United States follows suit.

In such circumstances, it is hardly possible for Türkiye to feel secure. From the outset of its military operations in Syria after 2016, Türkiye has been subjected to criticism from various states and political actors, accused of harboring expansionist ambitions, of seeking to partition Syria, and of coveting its territory. These accusations persist to this day, despite the fact that no actor other than Türkiye has defended Syria's territorial integrity with such clarity and determination. The new Syrian leadership, on the contrary, has repeatedly expressed gratitude to Türkiye—for opening its doors to the Syrian people since 2010, for refusing to lend support to the Assad regime, and for striving to help restore peace within Syria. Indeed, should the new Syrian regime conclude an agreement with Türkiye that envisages military cooperation and explicitly invites the Turkish Armed Forces to operate within Syria, any legal debate concerning Türkiye's presence and activities on Syrian soil would lose its significance. Nonetheless, it remains essential to set forth, clearly and unequivocally, the reasons and justifications for Türkiye's presence in Syria until the end of 2024.

One of the maps included at the end of this study illustrates the distribution of foreign military forces present in Syria prior to November 2024. Merely examining this map provides sufficient data to comprehend the

nature and scope of Türkiye's military presence in Syria. As will be clearly observed, no other state besides Türkiye shares a border with Syria, and consequently, none have been directly affected by the developments taking place within the country.

For this reason, we have deemed it necessary to present, in a coherent and comprehensive manner, the details of Türkiye's military operations between 2016 and 2024, the framework provided by international law, and the arguments advanced by opposing perspectives. We endeavored to examine nearly all scholarly works addressing this subject. The book before you has therefore been published in two versions, Turkish and English, with the aim of enabling readers—both in Türkiye and abroad—to engage with the subject with ease and to form their evaluations on an objective basis.

INTRODUCTION

The Syrian civil war, characterized in some analyses as a “mini world war,”¹ has evolved beyond a conflict between regime loyalists and opposition forces, transforming into a regional and global competition. Since the inception of the crisis, Russia has aligned itself with the regime, while the United States supports the opposition. These states and other actors have exacerbated the crisis by arming and training their supported factions, diverting efforts away from a resolution.²

In the region, the Democratic Union Party (PYD), the Syrian branch of the Kurdistan Workers’ Party (PKK), and its armed wing, the People’s Protection Units (YPG), operate under the umbrella of the Syrian Democratic Forces (SDF).³ Directly armed and financed by the U.S., this entity controls the

¹ Liz Sly, *A mini world war rages in the fields of Aleppo*, *The Washington Post*, February 14, 2016, https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/a-mini-world-war-rages-in-the-fields-of-aleppo/2016/02/14/d2dfff02-d340-11e5-a65b-587e721fb231_story.html?noredirect=on&utm_term=.f4a32981caf8.

² Soner Karagül & Çağrı Emin Demirbaş, “Koruma Sorumluluğu Doktrini Açısından Suriye Krizi: Bir ‘İnsancıl Müdahalesizlik’ Örneği” [The Syrian Crisis from the Perspective of the Responsibility to Protect Doctrine: An Example of ‘Humanitarian Non-Intervention’], *Yönetim Bilimleri Dergisi [Journal of Administrative Sciences]*, Vol. 15, No. 30 (2017), p. 493.

³ The Syrian Democratic Forces (SDF) alliance, whose establishment was declared at a meeting held in Hasakah on October 11, 2015, is composed of the YPG/YPJ along with the Syriac Military Council, Jaysh al-Thuwar, Liwa Suwar al-Raqqa, Liwa al-Tahrir, and the Sanadid Forces. A significant number of foreign fighters are also present within the ranks of the SDF, particularly under the YPG/YPJ. These foreign fighters are collectively organized under the component known as the “Lions of Rojava,” “Suriye Demokratik Güçleri” [Syrian Democratic Forces], *Suriye Gündemi*, August 29, 2016, <http://www.suriyegundemi.com/2016/08/29/suriye-demokratik-gucleri/>.

region from the east of the Euphrates River to the Iraqi border. The Syrian National Army (SNA), formed by the restructuring of the Free Syrian Army (FSA) supported by Türkiye, controls the area from the west of the Euphrates to the southern border of Hatay.⁴ Islamic State of Iraq and the Levant (ISIS/ISIL) has been largely cleared from the region through conducted operations. Until November 27, 2024, the group known as Hay'at Tahrir al-Sham (HTS) remained active in Idlib and its surroundings. From that date onward, opposition forces intensified their offensives, seizing control of central Aleppo and the strategically significant town of Saraqib in Idlib. Assad's forces decided to withdraw from Saraqib, which is located at the junction of the M4 highway connecting Damascus to Aleppo and the M5 highway stretching from Latakia to Aleppo. On the night of December 7, HTS announced that it had entered Damascus. It was also reported that Syrian leader Bashar al-Assad had fled to Russia and had been granted asylum for himself and his family.⁵

Russia, which has maintained strong military, political, and economic ties with Syria for many years, regards Syria as its last stronghold in the Middle East.⁶ Concerned about the potential expansion of the U.S.-led coalition's attacks against ISIS, Russia directly intervened in Syria in 2015, becoming a participant in the internationalized conflict.⁷ While Russia supports the Assad regime, the U.S. sees the YPG as a significant actor in the fight against so-called "jihadist" organizations.⁸

⁴ "Suriye'de kim kimdir? PYD, YPG, SDG ve Suriye Milli Ordusu nedir?" [Who's who in Syria? What are PYD, YPG, SDF, and the Syrian National Army?], *Euronews*, February 27, 2020, <https://tr.euronews.com/2020/02/27/suriye-hangi-gucler-one-ci-kiyor-pyd-ypg-sdg-ve-milli-ordu-nedir-sdg-idlib-baris-pinari>.

⁵ "Şam nasıl bu kadar hızlı düştü? Ordu neden savaşmadı?" [How did Damascus fall so quickly? Why didn't the army fight?], *BBC News Türkçe*, December 8, 2024, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c140nz82x8lo>.

⁶ Oktay Bingöl, "Krizlerin Uluslararasılaşması: Rejime Karşı Protestolardan Bölgesel Çatışmaya Suriye Örneği" [The Internationalization of Crises: From Protests Against the Regime to Regional Conflict – The Case of Syria], in *Krizler ve Kriz Yönetimi: Temel Yaklaşımlar, Aktörler, Örnek Olaylar* [Crises and Crisis Management: Basic Approaches, Actors, Case Studies], ed. Mehmet Seyfettin Erol & Ertan Efegil (Ankara: Barış Kitap, 2012), p. 16.

⁷ İnci Bilgin, "Suriye İç Savaşı'nda Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kesişen Müdahaleleri: Nedenler, Yöntemler ve Zamanlama" [Intersecting Interventions of Global and Regional Powers in the Syrian Civil War: Reasons, Methods, and Timing], *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi* [International Relations and Diplomacy], Vol. 2, No. 1 (2019), p. 12.

⁸ "Suriye'de kim kime karşı, kim kimin yanında?" [In Syria, Who Fights Whom and

Furthermore, pursuant to the provisions of the 1921 Ankara Agreement and the 1923 Treaty of Lausanne, the Tomb of Suleyman Shah and the Saygı Outpost, which had remained under Turkish sovereignty and were relocated near the village of Karakozak in 1973, found themselves situated between territories controlled by the PKK/PYD-YPG and ISIS in 2015. Consequently, the Turkish government was compelled to abandon this site—over which sovereignty had been recognized through bilateral and multilateral international treaties—through an operation known as 'Shah Euphrates.' The tomb and its annexes were subsequently transferred to the village of Eşme, located just inside Syrian territory along the Türkiye-Syria border.⁹

In response to the internationalized crisis, Türkiye has taken steps to ensure Syria's territorial integrity, border security, and national security. In this context, the Euphrates Shield Operation in August 2016, the Olive Branch Operation in January 2018, and the Peace Spring Operation in October 2019 were conducted.¹⁰ The Spring Shield Operation, initiated on February 27, 2020, resulted in a ceasefire agreement on March 6, 2020.¹¹

This study examines the legality of Türkiye's operations in Syria in terms of international law, the prohibition of the use of force, the principle of territorial integrity, and bilateral treaties. Firstly, the activities of non-state actors in Syria targeting Türkiye and the 1998 Adana Agreement, which Türkiye considers the basis for its presence in Syria, will be explained. Subsequently, information about the conducted operations will be provided, and their compliance with the right to legitimate self-defense

Who Supports Whom?, February 19, 2018, <https://www.dw.com/tr/suriyede-kim-kime-kar%C5%9F%C4%B1-kim-kimin-yan%C4%B1nda/a-42573727>.

⁹ See: Muhammet Özcan, "Şah Fırat Operasyonu ve Süleyman Şah Türbesinin Taşınmasının Uluslararası Hukuka Uygunluğunun İncelenmesi", [Operation Shah Euphrates and the Examination of the Relocation of the Tomb of Suleyman Shah in the Context of Compliance with International Law] *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* [Sinop University Journal of Social Sciences], Vol.8, No.2 (2024), pp.962-988.

¹⁰ "Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yaptığı Sınır Ötesi Askeri Harekâtlar" [Cross-Border Military Operations Conducted by the Turkish Armed Forces], November 22, 2019 <http://politikaakademisi.org/2019/11/22/turk-silahlı-kuvvetlerinin-yaptigi-sinir-otesi-askeri-harekâtlar/>.

¹¹ "Türkiye ve Rusya İdlib'de ateşkes üzerinde anlaştı" [Turkey and Russia Agreed on a Ceasefire in Idlib], March 5, 2020, <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-harekâti/turkiye-ve-rusya-idlibde-ateskes-uzerinde-anlasti/1756201>.

will be discussed. Additionally, the adherence of these operations to the principle of territorial integrity and bilateral treaties will be scrutinized. The fundamental hypothesis of this study is that Türkiye's operations in Syria have been conducted in accordance with international law. To substantiate this hypothesis, official documents and statements have been utilized.

1. HISTORICAL BACKGROUND OF TURKIYE-SYRIA RELATIONS AND BILATERAL TREATIES

Türkiye shares its longest land border, spanning 911 km, with the Syrian Arab Republic. Since gaining independence in 1946, relations between the two countries have been problematic. These issues can be categorized into four main subjects: the Hatay issue, the 1957 crisis, water disputes, and security concerns.¹²

A critical matter viewed by Türkiye as a security issue that nearly pushed the two nations to the brink of conflict is the presence and support of the Kurdistan Workers' Party (PKK) in Syria. Supported by Syria since 1978, the PKK established camps on the Syria-Lebanon border in 1981, and by 1982, they had settled in the Bekaa Valley after the withdrawal of Palestine Liberation Organization members.¹³ PKK leader Abdullah Öcalan, crossing into Syria, established contact with the Syrian intelligence agency (Muhaberat) with the assistance of Cemil Assad, the brother of then-President Hafez Assad.¹⁴ Despite being almost inactive after 1980, with less than 100 militants and no political or economic influence in Türkiye, the PKK, with Syria's support and sponsorship, transformed into a bloody terrorist organization within four years.¹⁵

¹² The Hatay issue arose from Syria's continued claim over Hatay as Syrian territory, despite the official decision in 1939 to annex Hatay to Turkey. The 1957 crisis occurred during the Cold War, stemming from Turkey's alignment with the West and the United States, while Syria sided with the Soviet Union. The water issue is linked to Turkey's Southeastern Anatolia Project (GAP), which involves the construction of dams on the Euphrates and Tigris rivers to ensure the efficient use of water resources. Both Iraq and Syria expressed concern that these dams would reduce the volume of water reaching their territories. For further details, see: Fahir Armaoğlu, *20.yı Siyasi Tarihi, [Political History of the 20th Century]*, İstanbul: Alkım Yayınevi, 2010.

¹³ Melek Fırat & Ömer Kürkçüoğlu, "Arap Devletleriyle İlişkiler" [*Relations with Arab States*], in *Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar: Türk Dış Politikası Cilt II (1980-2001)* [From the War of Independence to Today: Facts, Documents, Interpretations – Turkish Foreign Policy Volume II (1980-2001)], ed. Baskın Oran (İstanbul: İletişim Yayınları, 2002), p. 130-133.

¹⁴ Cem Başer, *Terör Dosyası ve Suriye* [The Terror File and Syria], Lefkoşa: International Affairs Agency, 1996, cited in Orçun Koşar, *Suriye İç Savaşı'nda Türkiye'nin Kazanımları Kaybedimleri* [Turkey's Gains and Losses in the Syrian Civil War], Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Unpublished Master's Thesis, 2017, p. 10.

¹⁵ Türk Demokrasi Vakfı, *Suriye ve Uluslararası Terörizm* [Syria and International Terrorism], Ankara: Aşama Matbaacılık, 1996, cited in Ahmet Çevikbaş, *Tarihsel*

The frequency of PKK attacks against Türkiye increased in 1984. According to data from the Terrorism Analysis Platform¹⁶ between 1984 and 2010, the PKK conducted 3369 attacks against Türkiye.¹⁷ Consequently, protocols were signed with Syria in 1985 and 1987. According to these agreements, both parties agreed not to allow terrorist activities against each other on their respective territories. However, Syria continued its support for the PKK and turned a blind eye to the passage of PKK militants into Türkiye.

In 1992, another protocol was signed in which Syria, for the first time, officially recognized the PKK as an illegal organization.¹⁸ By 1995, relations between the two countries had reached a breaking point due to PKK actions. In response to PKK attacks on the Türkiye-Syria border, on January 23, 1996, Türkiye sent a note to Syria, requesting the extradition of Öcalan, the leader of the terrorist organization. Türkiye stated that it would take necessary measures if the presence of the PKK in Syria persisted.¹⁹

On September 6, 1998, Chief of the General Staff Atilla Ateş stated that Türkiye's patience had run out, and if Syria did not take necessary measures, Türkiye would be entitled to take any action. Following this announcement, on October 4, 1998, President Süleyman Demirel, in a

Süreçteki Nedenleriyle Birlikte Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu [The Terrorism Problem in Turkey-Syria Relations with its Historical Background], Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Unpublished Doctoral Dissertation, 2016, p. 215.

¹⁶ Terrorism Analysis Platform (TAP) is an open-source intelligence-based database that includes domestic and international terrorist attacks and counter-terrorism operations since 1970. Murat Yeşiltaş, Durdu Mehmet Özdemir & Sibel Koru, "Türkiye Terörizm Olayları Platformu Verilerinin Analizi: PKK Terörünün Etkileri (1984-2022)" [Analysis of Turkey's Terrorism Event Platform Data: Effects of PKK Terrorism (1984-2022)], *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, No. 202-254 (2022), p. 204.

¹⁷ "Terörizm Analiz Platformu (TAP)" [Terrorism Analysis Platform (TAP)], August 24, 2022, <https://www.tap-data.com/analysis>.

¹⁸ Melek Fırat & Ömer Kürkçüoğlu, "Arap Devletleriyle İlişkiler" [Relations with Arab States], in *Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar: Türk Dış Politikası - Volume II (1980-2001)* [From the War of Independence to the Present: Facts, Documents, Interpretations - Turkish Foreign Policy, Volume II (1980-2001)], ed. Baskın Oran (İstanbul: İletişim Yayınları, 2002), p. 556.

¹⁹ Naim Gök, "Suriye Krizi'nin Türkiye'ye Yansımaları (2011-2017)" [The Reflections of the Syrian Crisis on Turkey (2011-2017)], *Üsküdar University Journal of Social Sciences*, No. 8 (2019), p. 86.

speech to the Grand National Assembly of Türkiye (TBMM) declared, "We reserve our right to reciprocate against Syria; our patience is about to run out. What we are doing is an act of self-defense."²⁰

1.1. 1998 Adana Agreement

In the wake of Türkiye's statements suggesting the possibility of legitimate defense against Syria, with the mediation of Egypt and Iran, the parties signed the Adana Agreement²¹ on October 19-20, 1998. Thus, Syria legally acknowledged its support for terrorism and targeting of Türkiye through the PKK²² According to the agreement:

- Öcalan is currently not in Syria, and there will be absolutely no permission granted for his entry into Syria. Likewise, entry for PKK elements into Syria will not be allowed.
- PKK camps are currently not operational, and there will be absolutely no permission granted for them to become operational. Many PKK members have been arrested and referred to justice, and the lists of these individuals are available. Syria has conveyed these lists to the Turkish side.
- Syria, in the framework of the principle of reciprocity, will not permit any activities originating from its territory that may undermine Türkiye's security and stability. Syria will not allow the provision of weapons, logistical materials, financial support, and propaganda activities by the PKK on its territory. Syria acknowledges the PKK as a terrorist organization and has prohibited all activities of the PKK and its affiliated organizations within its borders, alongside other terrorist groups.

²⁰ Kaan Gaytancıoğlu & Sinem Göç, "Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu" [The Terrorism Problem in Turkey-Syria Relations], *Black Sea Journal of Social Sciences*, Giresun University Institute of Social Sciences, Vol. 1, No. 1 (2009), p. 38.

²¹ "Adana Mutabakatı" [Adana Agreement], June 8, 2023, https://www.mfa.gov.tr/_p_statement-made-by-ismail-cem_-foreign-minister_-on-the-special-security-meeting-held-between-turkey-and-syria_br_october-20_-1998_br_unofficial-translation__p_en.mfa.

²² Osman Metin Öztürk, *Dış Politikada Kriz Yönetimi* [Crisis Management in Foreign Policy], Ankara: Odak Yayınevi, 2004, p. 160, quoted in Orçun Koşar, *Suriye İç Savaşı'nda Türkiye'nin Kazanımları ve Kaybedimleri* [Turkey's Gains and Losses in the Syrian Civil War], Unpublished Master's Thesis, Selçuk University, 2017, p. 14.

- Syria will not permit the establishment of educational and residential camps and other facilities by the PKK within its borders, and it will not allow commercial activities by the PKK. Syria will not allow PKK members to use its territory for crossing into a third country.
- Syria will take all necessary measures to ensure that the leader of the PKK terrorist organization does not enter Syrian territory, and instructions to this effect will be given to border gates.
- The parties will remain in communication for the implementation of these decisions. Syria commits to taking the necessary measures for the implementation of the decisions and achieving concrete results.²³

1.2. Treaties of 2001-2009-2010

After the Adana Agreement, relations between the two countries entered a new phase. Türkiye, within the framework of the “zero problems with neighbors” policy it started in the early 2000s, prioritized the development of its relations with Syria in all areas. With the death of Hafez al-Assad in 2000 and the ascension of his son Bashar al-Assad to power, visits and contacts between the parties increased, and relations gained momentum.²⁴

On September 10, 2001, an agreement called the “Cooperation Agreement between the Republic of Türkiye and the Arab Republic of Syria Ministries of Interior” was signed. The third section of the agreement, titled “Cooperation in the Fight Against Terrorism,” referred to the Adana Agreement, and the parties agreed to take measures to prevent terrorist activities.²⁵

²³ Melek Fırat & Ömer Kürkçüoğlu, “Arap Devletleriyle İlişkiler” [Relations with Arab States], in *Kurtuluş Savaşı’ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar: Türk Dış Politikası – Volume II (1980–2001)* [From the War of Independence to the Present: Facts, Documents, Interpretations – Turkish Foreign Policy, Volume II (1980–2001)], ed. Baskın Oran (İstanbul: İletişim Yayınları, 2002), p. 566–567.

²⁴ Hasan Duran, “Adana Protokolü Sonrası Türkiye–Suriye İlişkileri” [Turkey–Syria Relations After the Adana Protocol], *Sakarya University Middle East Institute, Middle East Annual*, Vol. 7 (2012), p. 510.

²⁵ “Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti İçişleri Bakanlıkları Arasında İşbirliği Anlaşması” [Cooperation Agreement Between the Ministries of Interior of the Republic of Turkey and the Syrian Arab Republic], June 5, 2022, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/11/20011124.htm#2>.

According to the “Security Cooperation Agreement between the Government of the Republic of Türkiye Ministry of Interior and the Government of the Arab Republic of Syria Ministry of Interior,” signed on December 23, 2009, the parties, referring to previous agreements, agreed to take effective measures to prevent the preparation and commission of terrorist acts within their borders targeting the security and citizens of the other party.²⁶

The latest agreement signed between Türkiye and Syria is the “Joint Cooperation Agreement between the Government of the Republic of Türkiye and the Government of the Arab Republic of Syria Against Terrorism and Terrorist Organizations.” This agreement was approved by the Turkish Grand National Assembly (TBMM) on April 26, 2011. Unlike the agreements signed in 2001 and 2009, this agreement focuses more on terrorism and terrorist organizations than security and cooperation. Article 1 of the agreement emphasizes the development and implementation of the Adana Agreement, aiming for a determined and sincere cooperation in the fight against terrorism and terrorist organizations.²⁷ The second section of the agreement, titled “Joint Struggle Against the PKK/KONGRA-GEL Terrorist Organization and Other Terrorist Organizations,” explicitly emphasizes joint struggle against the PKK. Article 5 emphasizes the fight against the terrorist nature of the organization, including its current and future names, rather than a name-focused struggle.²⁸

Türkiye’s Syria policy followed a course in the years 2002–2010, emphasizing soft power. However, after 2010, Türkiye’s policy changed, moving towards a unilateral approach and actively applying coercion and power projection rather than relying on soft power.²⁹

The Arab Spring, which began in Tunisia in 2011 and had an impact in Syria, negatively affected the course of relations between the two coun-

²⁶ “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması” [Security Cooperation Agreement Between the Ministry of Interior of the Government of the Republic of Turkey and the Ministry of Interior of the Government of the Syrian Arab Republic], June 5, 2022, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/07/20110705M1-12.htm>.

²⁷ Bahadır Bumin Özarlan, “Arap Baharı Sürecinde Türkiye’nin Suriye’ye Yönelik Askeri Harekâtlarının Hukuki Temeli” [The Legal Basis of Turkey’s Military Operations Against Syria During the Arab Spring], *Journal of the Court of Appeals*, No. 15 (2020), p. 364.

²⁸ Ibid., p. 365.

²⁹ Barış Çağlar, “Türkiye’nin Suriye Politikası: Yeni-Klasik Realist Bir Bakış” [Turkey’s Syria Policy: A Neoclassical Realist Perspective], *Ortadoğu Analiz*, Vol. 4, No. 47 (2012), p. 50.

tries.³⁰ Türkiye, at the beginning of the crisis in Syria, pressured the regime to make constitutional reforms, but later facilitated the organization of opposition groups. Additionally, Türkiye supported the United Nations' efforts to find a solution to the crisis.³¹

In June 2012, a Turkish reconnaissance plane was shot down by Syria while in international airspace over the Türkiye-Syria border without any warning. Following this incident, Türkiye abandoned its policy of soft power against Syria. On October 4, 2012, the Turkish Grand National Assembly approved a motion allowing the Turkish Armed Forces to carry out military operations in foreign countries, including Syria.³² However, a more decisive shift in Syria policy began after the attempted coup on July 15, 2016.

The Operation Euphrates Shield, which commenced on August 24, 2016, marked a turning point in Türkiye's Syria policy. Since the onset of the Syrian crisis, Türkiye shifted its policy from soft power to a more assertive approach, ultimately transitioning to a military-focused strategy by directly intervening in Syria for the first time in 2016. Consequently, Türkiye initiated a military engagement strategy, involving direct military intervention and positioning on the ground in Syria.³³ On the other hand, Türkiye's strategic objective in its Syria policy is the gradual, peaceful democratization of the country without division or fragmentation.³⁴

³⁰ On April 4, 2017, the United Nations confirmed that chemical weapons were used in an attack carried out in the town of Khan Shaykhun, located in Syria's Idlib province. "OPCW: Han Şeyhun Saldırısında Sarin Gazı Kullanıldı" [OPCW: Sarin Gas Used in the Khan Shaykhun Attack], BBC Türkçe, April 20, 2017, <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39650002>.

³¹ Can Demir, *Suriye'de Kara Kışa Dönen Arap Baharı: Küresel ve Bölgesel Güçlerin Yönetimindeki Vekalet Savaşı* [The Arab Spring Turned into a Dark Winter in Syria: A Proxy War Orchestrated by Global and Regional Powers], Unpublished Master's Thesis, Selçuk University, Institute of Social Sciences, Konya, 2018, p. 114.

³² "Sınır ötesi harekât tezkeresi kabul edildi" [Cross-Border Operation Mandate Approved], BBC Türkçe, June 19, 2020, https://www.bbc.com/turkce/haberler/2012/10/121004_turkey_update2.shtml.

³³ Muharrem Ekşi, "Türk Dış Politikasının Ultimo Ratiosu: Yumuşak Güçten Sert Güce Türkiye'nin Suriye Politikası" [Turkey's Ultimo Ratio in Foreign Policy: From Soft Power to Hard Power in Turkey's Syria Policy], *Karadeniz Araştırmaları* [Black Sea Research], Vol. 15, No. 60 (2018), p. 88.

³⁴ Hasan Duran, "Adana Protokolü Sonrası Türkiye-Suriye İlişkileri" [Turkey-Syria Relations After the Adana Protocol], *Ortadoğu Yılığ* [Middle East Annual], *Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü* [Sakarya University Middle East Institute], Vol. 7 (2012), p. 510-513.

1.3. Authority Vacuum, Non-State Actors, And Transnational Terrorism

Terrorist organizations operating in the region impose ethnic and religious discrimination in the areas they control against opposing groups. ISIS, through extremist groups in the region, seeks to expand the borders of the so-called "Islamic State." In addition, by deepening ethnic or sectarian divisions in the areas it controls, ISIS aims to create a foundation for ideological propaganda.³⁵ The Syrian structure of the PKK, the PYD, aims to establish an independent state in the territories of Türkiye, Iran, Iraq, and Syria, under the guise of an alleged autonomous administration. The PKK/PYD-YPG terrorist organization conducts activities to change the demographic structure in the areas it controls in Syria.³⁶ In 2015, Amnesty International reported that PKK/PYD-YPG, mainly in areas where Arabs and Turkmen lived, forced people to migrate and destroyed settlements.³⁷

Taking advantage of the authority vacuum caused by the conflict in the region, these terrorist organizations have increased their activities, creating an atmosphere of insecurity for Türkiye on the border and within the country. The U.S.'s use and support of PKK/PYD-YPG against ISIS in the region have contributed to the increased effectiveness of PKK/PYD-YPG.

1.4. PKK/PYD-YPG or SDF

The PKK is a terrorist organization. Many European countries, as well as the United States, Canada, and Australia, have designated the PKK as a terrorist organization. The European Union officially recognized the PKK as a terrorist organization in 2004. Additionally, NATO (North Atlantic Treaty Organization) has made references to the PKK as a terrorist organization in various documents and statements. Affiliated groups with connections to the PKK exist in Iran, Syria, and Iraq. The Kurdistan Communities Union (KCK), led by Abdullah Öcalan, is part of the same

³⁵ Murat Yeşiltaş et al., *Sınırdaki Düşman: Türkiye'nin DAİŞ Mücadelesi – Rapor* [The Enemy at the Border: Turkey's Fight Against DAESH – Report] (1st ed.), İstanbul: SETA – Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı [Foundation for Political, Economic and Social Research], 2016.

³⁶ "PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG" [Syrian Branch of the PKK/KCK Terrorist Organization: PYD-YPG], T.C. İçişleri Bakanlığı [Republic of Turkey Ministry of Interior], 2017, pp. 8-9, <https://www.icisleri.gov.tr>.

³⁷ "We Had Nowhere Else to Go", *Amnesty International*, October 2015, https://www.amnestyusa.org/wp-content/uploads/2017/04/syria_nowhere_to_go_english-final.pdf.

organization as the PKK. In Iran, the KCK is known as PJAK, in Iraq as Tavgarî Azadî, and in Syria as PKK/PYD-YPG. The PYD was established in 2003 under the control of the PKK terrorist organization. The two terrorist organizations share the same leadership, organizational structure, strategy, tactics, military structure, propaganda tools, financial resources, and training camps.³⁸ The YPG, which began its activities in 2012, is an armed structure similar to the People's Defense Forces (Hêzên Parastina Gel-HPG), a wing of the PKK.³⁹ Between 2010 and 2015, the PKK carried out 616 attacks in Türkiye. In 2012, YPG attacks under its name began in Türkiye.⁴⁰ Between 2015 and 2022, the PKK conducted 3,290 attacks, and the YPG carried out 1,260 attacks. After 2016, YPG attacks surpassed PKK attacks.⁴¹ While the connection between PYD/YPG and PKK is clear, the United States does not officially designate PYD/YPG as a terrorist organization.⁴²

PYD became a prominent actor in Syria due to the support of the regime and the common enemy view of extremist groups such as Jabhat al-Nusra, al-Qaeda, ISIS, and the Free Syrian Army (FSA). European countries, the U.S., and the Arab League could not directly intervene against the regime, so they preferred to use proxies. This situation, turning into a Proxy War, brought PYD to the forefront in the region. In the Syrian civil war, PYD tried to present itself as a "third way" with the slogan "neither

³⁸ "PKK", T.C. Dışişleri Bakanlığı [Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs], May 29, 2020, <http://www.mfa.gov.tr/pkk.tr.mfa>.

³⁹ Can Acun & Bünyamin Keskin, *PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG* [PKK's Northern Syria Organization: PYD-YPG], İstanbul: SETA, 2017, p. 27.

⁴⁰ Murat Yeşiltaş, Durdu Mehmet Özdemir & Sibel Kuru, "Türkiye Terörizm Olayları Platformu Verilerinin Analizi: PKK Terörünün Etkileri (1984–2022)" [Analysis of Turkey's Terrorism Event Platform Data: Effects of PKK Terrorism (1984–2022)], *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, No. 202–254 (2022), p. 227.

⁴¹ "Terörizm Analiz Platformu (TAP)" [Terrorism Analysis Platform (TAP)], August 24, 2022, <https://www.tap-data.com/analysis>; and Murat Yeşiltaş, Durdu Mehmet Özdemir & Sibel Kuru, "Türkiye Terörizm Olayları Platformu Verilerinin Analizi: PKK Terörünün Etkileri (1984–2022)", pp. 235–236.

⁴² The US does not recognize the PYD/YPG as a terrorist organization. The Turkey section of the "2017 Countries on Terrorism Report," published by the US State Department, included a section in the 2016 report that included the PYD/YPG, the Syrian extension of the PKK terrorist organization. "ABD, Terörizm 2017 Ülkeler Raporu'ndan PYD/YPG'yi çıkardı" [U.S. Removed PYD/YPG from the 2017 Country Reports on Terrorism], *Anadolu Ajansı*, May 31, 2020, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-terorizm-2017-ulkeler-raporundan-terror-orgutu-pyd-ypgyi-cikardi/1259526>.

Damascus nor the opposition." Therefore, countries supporting the regime, such as Russia, did not initially label PYD as "terrorist" but instead supported it to become a stronger actor against radicals and opposition.⁴³

The chaos caused by the revolution in Syria facilitated the rapid organization of the PKK/KCK organization, under the name PYD, in the north of the country with the support of the regime. While Kurdish opposition lost ground, PYD, which maintained good relations with the regime, began to stand out, creating an impression of an agreement between them. Forces loyal to the Assad regime withdrew from Kurdish areas, leaving these areas to PYD and its armed structure, YPG. Thus, on July 19, 2012, control of Ayn al-Arab (Kobani) and other areas passed into the hands of YPG.⁴⁴

With the rise of ISIS in Syria, the PKK/PYD-YPG terrorist organization initiated efforts to establish an autonomous structure in the areas under its control under the pretext of 'combating ISIS.' Exploiting the regional instability, it seized control of parts of northern Syrian territory.⁴⁵ On January 30, 2014, autonomy was declared in some parts of northern Syria under the leadership of PYD. Geographically, the regions of Qamishli, Ayn al-Arab, and Afrin were considered so called cantons.⁴⁶ The names Jazira, Kobani and Afrin were given to those so called cantons by PKK/PYD-YPG.

On October 11, 2015, merging under the SDF umbrella, PYD/YPG, after the ISIS siege of Ayn al-Arab, sought to unite the cantons it held, receiving support from the U.S. in the fight against ISIS. YPG seized the Tel Abyad region, displacing some of the Arabs and Turkmen living there, creating a line from Qamishli to Ayn al-Arab.⁴⁷ Along with Afrin, YPG aimed to seize the region, including Bab, Manbij, (Çobanbey) Ar-Rai, and Jarabulus, controlled by the opposition and ISIS, and to establish control along the Turkish border.⁴⁸

⁴³ Ö. Göksel İşyar, "Suriye İç Savaşı'nda PYD'nin Aktörleşmesinin Başlıca Nedenleri" [The Main Reasons Behind the Actorization of the PYD in the Syrian Civil War], *Bilge Strateji* [Wise Strategy], Vol. 9, No. 16 (2017), pp. 40–41.

⁴⁴ Can Acun & Bünyamin Keskin, *PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG* [PKK's Northern Syria Organization: PYD-YPG], İstanbul: SETA, 2017, pp. 11–12.

⁴⁵ "PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG" [Syrian Branch of the PKK/KCK Terrorist Organization: PYD-YPG], T.C. İçişleri Bakanlığı [Republic of Turkey Ministry of Interior], 2017, p. 9.

⁴⁶ Can Acun & Bünyamin Keskin, *PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG* [PKK's Northern Syria Organization: PYD-YPG], İstanbul: SETA, 2017, p. 21.

⁴⁷ Ibid., p. 13.

⁴⁸ Ibid., p. 44.

In addition to the goal of uniting the cantons, YPG has directly targeted Türkiye. The attacks on Sabiha Gökçen Airport on December 23, 2015, the military service vehicle in Ankara on February 18, 2016, the Kızılay Square in Ankara on March 13, 2016, the Beşiktaş attack on December 10, 2016, and the Kayseri attack on December 17, 2016 were claimed by TAK (Kurdistan Freedom Falcons), considered equivalent to PKK.⁴⁹

1.5. ISIS (DAESH)

The initial phase of ISIS was formed by the organization called Tawhid and Jihad, led by Abu Mus'ab al-Zarqawi, a significant element of the resistance against the occupation of Afghanistan. In 2004, the organization joined Al-Qaeda, adopting the name "Al-Qaeda in Iraq"⁵⁰ and later, in 2006, turned its ultimate goal of establishing the Islamic State into reality by declaring the "Islamic State of Iraq."⁵¹ In 2013, the organization, having severed ties with Al-Qaeda, announced a change in its name to the "Islamic State of Iraq and Syria" (ISIS/DAESH).⁵²

On September 13, 2014, ISIS launched attacks on the town of Kobani from three fronts-controlled areas of Jarabulus, Manbij, and Tel Abyad. In response to the escalating situation and the insufficient capacity of the PKK/PYD-YPG, a coalition led by the United States, consisting of Saudi Arabia, the United Arab Emirates, Jordan, and Bahrain, began air strikes on September 23, 2014.⁵³ The UN Security Council initiated anti-terrorism measures with Resolution 2178 on September 24, 2014. The repercussions of the Kobani struggle in Türkiye were reflected through

⁴⁹ Fatma Taşdemir & Adem Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu" [The Operation Euphrates Shield in Terms of the Law on the Use of Force], *Akademik Hassasiyetler* [Academic Sensitivities], Vol. 4, No. 7 (2017), p. 61.

⁵⁰ Can Acun, "Irak ve Şam İslam Devleti IŞİD" [Islamic State of Iraq and Syria – ISIS], *Sabah*, May 31, 2020, <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/perspektif/canacun/2014/06/21/irak-ve-sam-islam-devleti-isisd>.

⁵¹ Ahmet Çevikbaş, *Tarihsel Süreçteki Nedenleriyle Birlikte Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu* [The Terrorism Problem in Turkey-Syria Relations with its Historical Background], Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Unpublished Doctoral Dissertation, 2016, p. 168.

⁵² Adem Özer, "Kabuk Devlet ve IŞİD" [Shell State and ISIS], in *Suriye: Çatışma ve Uluslararası Hukuk* [Syria: Conflict and International Law], Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2016, p. 262.

⁵³ Ahmet Çevikbaş, *Tarihsel Süreçteki Nedenleriyle Birlikte Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu* [The Terrorism Problem in Turkey-Syria Relations with its Historical Background], Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Unpublished Doctoral Dissertation, 2016, p. 170.

public reactions, a wave of migration, and demonstrations known as the 6-8 October Incidents.⁵⁴

Türkiye's measures against ISIS comprise two main dimensions. The first involves actions taken within Türkiye's military engagements against the organization, based on the principle of legitimate defense and aimed at ensuring deterrence. The second dimension involves measures taken in collaboration with the international coalition led by the United States for the purpose of combating ISIS.⁵⁵ As the security threat at the border increased, Türkiye initiated the "reciprocal response" phase to ISIS within the framework of engagement rules.⁵⁶

Attacks on Türkiye by ISIS and YPG include incidents such as artillery shells falling on Akçakale in 2012, the downing of a Turkish military aircraft in 2012, the attack on the Cilvegözü Border Gate in 2013, the Reyhanlı Attack in 2013, and artillery shells hitting Kilis in 2016.⁵⁷ Additionally, direct attacks by ISIS on civilians in Türkiye occurred, including the Sultanahmet Attack on January 6, 2015, the attacks on the People's Democratic Party (HDP) in Adana and Mersin on May 18, 2015, the Suruç Attack on July 20, 2015, the Ankara Central Station Attack on October 10, 2015, the Taksim Attack on March 19, 2016, the attack on Gaziantep Şehitkamil district on May 1, 2016, the attack on Atatürk Airport on June 28, 2016,

⁵⁴ On October 5th, Murat Karayılan, a high-ranking leader of the PKK terrorist organization, issued a statement saying, "We call on young people, women, everyone from 7 to 70, to defend Kobane, to defend our honor and dignity, and to occupy the metropolises." This statement sparked street protests in numerous provinces. Forty-five people lost their lives as a result of the violence, which intensified in Diyarbakır, Muş, Siirt, Batman, Mardin, and Van. "5 Soru: 6-8 Ekim Olayları" [5 Questions: The October 6-8 Events], SETA – Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı [Foundation for Political, Economic and Social Research], October 7, 2019, <https://www.setav.org/5-soru-6-8-ekim-olaylari/>.

⁵⁵ Murat Yeşiltaş et al., *Sınırdaki Düşman: Türkiye'nin DAİŞ Mücadelesi – Rapor* [The Enemy at the Border: Turkey's Fight Against DAESH – Report] (1st ed.), İstanbul: SETA – Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı [Foundation for Political, Economic and Social Research], 2016, p. 63.

⁵⁶ Ufuk Ulutaş & Burhanettin Duran, "Türkiye'nin DEAŞ'la Mücadelesinin Kritik Dönemeci: Fırat Kalkanı Harekâtı" [The Critical Turning Point in Turkey's Fight Against ISIS: The Euphrates Shield Operation], in *Ortadoğu Yılı 2016* [Middle East Annual 2016], ed. Burhanettin Duran, Kemal İnât & Mustafa Caner (İstanbul: SETA Yayınları, 2017), p. 16.

⁵⁷ Naim Gök, "Suriye Krizi'nin Türkiye'ye Yansımaları (2011-2017)" [The Reflections of the Syrian Crisis on Turkey (2011-2017)], *Üsküdar University Journal of Social Sciences*, No. 8 (2019), pp. 91-97.

the attack on a wedding in Gaziantep on August 20, 2016, and the Reina Attack on January 1, 2017.⁵⁸

Since July 24, 2015, Türkiye, under Article 51 of the UN Charter and in line with relevant UN Security Council resolutions, targeted ISIS elements within Syria as part of its legitimate defense rights. In this context, Türkiye actively contributed to the International Coalition against ISIS. As of today, ISIS has lost its territorial dominance in Syria.⁵⁹

⁵⁸ Fatma Taşdemir & Adem Özer, “Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu” [The Operation Euphrates Shield in Terms of the Law on the Use of Force], *Akademik Hassasiyetler* [Academic Sensitivities], Vol. 4, No. 7 (2017), p. 60.

⁵⁹ Mevlüt Çavuşoğlu, “2020 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız” [Our Enterprising and Humanitarian Foreign Policy as We Enter 2020], *T.C. Dışişleri Bakanlığı* [Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs], November 18, 2019, p. 9 http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2020-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf.

2. TÜRKİYE'S OPERATIONS IN SYRIA

2.1. Operation Euphrates Shield, August 24, 2016

In response to evolving dynamics both within its territory and along its southern border, Türkiye adopted a more proactive stance in the Syrian theatre. The control of nearly 100 kilometers of the border stretch in the Azez-Jarabulus corridor by ISIS significantly facilitated cross-border militant activities. Concurrently, the intensification of ISIS-led terrorist attacks, coupled with the efforts of the YPG—supported by the international anti-ISIS coalition—to establish a territorial corridor through the capture of Kobani and Manbij, created a pressing security concern for Türkiye. Against this backdrop, Ankara launched Operation *Euphrates Shield* on August 24, 2016, marking a decisive step in safeguarding its national security and reshaping the dynamics on the ground.

From the outset of the operation, Türkiye underscored its commitment to the territorial integrity of Syria and articulated that its principal objective was to safeguard security in the face of terrorist threats. Throughout the course of the operation, these objectives were reaffirmed, most notably during the meeting of the National Security Council on 30 November 2016. The overarching aims of Operation Euphrates Shield were reiterated as ensuring the protection of national borders, preventing armed attacks against the country, and decisively eliminating ISIS and other terrorist organizations from the region. Furthermore, it was emphasized that, in line with the principle of Syria's territorial integrity, the establishment of a terrorist corridor by PKK/PYD-YPG elements would not be permitted, as such a development would endanger both the security of the Syrian population and the safety of Turkish citizens residing in the border areas.⁶⁰

Turkish Armed Forces and the Free Syrian Army (FSA) jointly initiated the operation targeting the town of Jarabulus, located right next to the border. With little resistance from ISIS, Jarabulus became the first gain of Operation Euphrates Shield.⁶¹

⁶⁰ *MGK Genel Sekreterliği* [Secretariat General of the National Security Council], November 30, 2016.

⁶¹ Ufuk Ulutaş & Burhanettin Duran, “Türkiye'nin DEAŞ'la Mücadelesinin Kritik Döneme: Fırat Kalkanı Harekâtı” [The Critical Turning Point in Turkey's Fight Against ISIS: The Euphrates Shield Operation], in *Ortadoğu Yılı 2016* [Middle East Annual

The second phase of the operation aimed to control Çobanbey and Dabiq. After the capture of Çobanbey and Dabiq, the Turkish army and FSA units began to control an area of 1300 square kilometers. Following the first two phases of the operations, the focus turned to the most critical point of Operation Euphrates Shield, the town of Al-Bab,⁶² located 30 kilometers from the Turkish border. The operation targeting Al-Bab began on December 9, 2016.⁶³ Operation Euphrates Shield ended on March 30, 2017, with the clearing of ISIS elements from the region and the establishment of a 90-kilometer-long and 40-kilometer-deep safe zone in northern Syria.⁶⁴

In order to end the conflicts in Syria, the Astana Conference was held on January 23-24, 2017, with the participation of Türkiye, Russia, Iran, the United States, the Assad regime, and the Syrian military opposition. In line with UN Security Council Resolution 2236 (2016), it was decided to strengthen the ceasefire regime, and a tripartite task force consisting of Türkiye, Iran, and Russia was established.⁶⁵ With the Astana Agreement, a de-escalation zone was declared in Idlib, stating that Al-Qaeda, ISIS, and affiliated groups would be fought. The Islamic Republic of Iran, the Russian Federation, and the Republic of Türkiye, as guarantor countries for observing the ceasefire environment in the Syrian Arab Republic, agreed

2016], ed. Burhanettin Duran, Kemal İnat & Mustafa Caner (İstanbul: SETA Yayınları, 2017), p. 22.

⁶² Al-Bab is a significant region with a large Sunni-Arab population. A force that captures Al-Bab will gain a critical foothold to reach Afrin to the west, Raqqa and Manbij to the east, and Aleppo city center to the south. Fatma Taşdemir & Adem Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu" [The Operation Euphrates Shield in Terms of the Law on the Use of Force], *Akademik Hassasiyetler* [Academic Sensitivities], Vol. 4, No. 7 (2017), p. 57.

⁶³ Murat Yeşiltaş, Merve Seren & Necdet Özçelik, *Fırat Kalkanı Harekâtı: Harekâtın İcrası, İstikrarın Tesisi ve Alınan Dersler* [Operation Euphrates Shield: Execution, Stabilization, and Lessons Learned], İstanbul: SETA, 2017, p. 28; Hüseyin Yeltin, "Türkiye'nin Suriye Krizine Karşı Güvenlik Arayışlarına Bir Örnek: Fırat Kalkanı Harekâtı" [An Example of Turkey's Security Strategy in Response to the Syrian Crisis: The Operation Euphrates Shield], *Econder Uluslararası Akademik Dergi* [Econder International Academic Journal], Vol. 2, No. 2 (2018), p. 209.

⁶⁴ Murat Yeşiltaş, Merve Seren & Necdet Özçelik, *Fırat Kalkanı Harekâtı: Harekâtın İcrası, İstikrarın Tesisi ve Alınan Dersler* [Operation Euphrates Shield: Execution, Stabilization, and Lessons Learned], İstanbul: SETA, 2017, p. 32.

⁶⁵ Fatma Taşdemir & Adem Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu" [The Operation Euphrates Shield in Terms of the Law on the Use of Force], *Akademik Hassasiyetler*, Vol. 4, No. 7 (2017), p. 57.

to preserve the sovereignty, independence, unity, and territorial integrity of Syria and to significantly reduce violence in the Syrian arena.⁶⁶

2.2. Operation Olive Branch, January 20, 2018

Following the consolidation of control over Jarabulus, Azaz, and al-Bab, the PYD/YPG intensified its activities in Afrin, located at the westernmost edge of Türkiye's southern border, with the aim of establishing the so-called 'Afrin Canton.' From the perspective of the PKK/PYD-YPG, this area held particular strategic significance. The organization regarded it as a potential gateway to the Mediterranean and utilized it as a base for conducting terrorist operations in the region.⁶⁷ Moreover, it is well-documented that this area had already figured prominently in the group's activities within Türkiye since the 1990s, well before the outbreak of the Syrian civil war, serving as a key route for the organization's access to the Amanos Mountains.

On 20 January 2018, Türkiye announced the launch of Operation *Olive Branch* in the Afrin region, located at the westernmost edge of its southern border. The stated objectives of the operation were to ensure security and stability in the area, to neutralize terrorists affiliated with the PYD/YPG-PKK and ISIS, and to liberate the local population from the pressure and oppression exerted by these organizations.

The Prime Ministry Directorate of Public Diplomacy outlined the underlying reasons for the operation as follows:

- to bring an area of approximately 10,000 square kilometers under the influence of the Free Syrian Army (FSA),
- to completely prevent the establishment of a PKK-controlled belt aimed at reaching the Eastern Mediterranean,
- to eliminate the possibility of Türkiye's geographical connection with the Arab world being severed,
- to ensure the security of Türkiye's borders with Syria,
- to prevent PYD/PKK infiltrations into Türkiye through the Amanos Mountains,

⁶⁶ "Üç ülkenin uzlaştığı Astana mutabakatı metni" [Text of the Astana Agreement Agreed Upon by Three Countries], *Mepa News*, September 16, 2017, <https://www.mepanews.com/uc-ulkenin-uzlastigi-astana-mutabakati-metni-9256h.htm>.

⁶⁷ Necdet Özçelik, Can Acun, "Terörle Mücadelede Yeni Safha Zeytin Dalı Harekâtı", İstanbul: SETA, 2018, p. 12.

- to block the terrorist organization's potential access to the Mediterranean and, through it, to the wider world,
- to safeguard and consolidate the achievements of Operation *Euphrates Shield*,
- to secure control over the Tel Rifat area in order to enable displaced civilians to return to their homes, and
- to forestall the support provided by the United States to terrorist organizations.

In this context, it was further emphasized that Afrin held critical importance for the security of Türkiye's border provinces and for the protection of Operation *Euphrates Shield*. The presence of terrorist organizations in Afrin was seen as placing the entirety of Kilis province and a significant portion of Hatay province within the range of their artillery fire. Moreover, Türkiye regarded the potential unification of Afrin with the so-called Kobani canton as the most pivotal element of the so-called 'terror corridor' project.⁶⁸

The Turkish Presidency shared a series of informational cards on its official Twitter accounts addressing ten questions regarding the "Operation Olive Branch." These cards provided concise explanations on various aspects, including the legal basis and objectives of the operation, its economic implications, and humanitarian assistance. In the first card, the question "What is Operation Olive Branch?" was answered as follows: "It is a military operation carried out by the Turkish Armed Forces (TAF) against PKK/PYD-YPG and ISIS targets in Syria's Afrin region, within the framework of Article 51 of the UN Charter, with the aim of protecting Türkiye's national security." In the eighth card, which addressed the question "What does Operation Olive Branch mean for the security of Europe and the region?", the following statement was included: "The operation ensures the protection of NATO's southern borders. It will prevent the movement of terrorist elements into Europe and curb irregular migration resulting from developments in Syria. The operation aims to neutralize terrorist elements threatening national security in northern Syria and to ensure border security. It also seeks to facilitate the safe return of dis-

⁶⁸ "Başbakanlık açıkladı, işte Zeytin Dalı Harekâtı'nın 12 nedeni – Son Dakika Flaş Haberler" [Prime Ministry Announced: 12 Reasons for the Operation Olive Branch – Breaking News], CNN Türk, June 2, 2020, <https://www.cnnturk.com/turkiye/basbakanlik-acikladi-iste-zeytin-dali-harekatinin-12-nedeni-727244>.

placed refugees in Afrin to their homeland."⁶⁹ In this context, Türkiye, as a NATO member, invokes Article 5 of the Alliance, which ensures the right to individual and collective self-defense in response to armed attacks.⁷⁰ NATO invoked Article 5 for the first and only time in its history after the September 11 attacks to ensure solidarity with the United States.⁷¹ Although Türkiye's role in counterterrorism has been limited, its requests for support in this regard have largely gone unanswered. The recognition of the PKK/PYD-YPG by certain NATO member states as a 'local partner' in the fight against ISIS has been regarded as one of the most striking manifestations of the Alliance's weakness and lack of resolve.⁷²

The Turkish Armed Forces emphasized that the operation was carried out within the framework of Türkiye's rights derived from international law, the UN Security Council resolutions on combating terrorism, especially Resolution 1624 (2005), 2170 (2014), and 2178 (2014), and the Right of Legitimate Defense stipulated in Article 51 of the UN Charter, while respecting Syria's territorial integrity.⁷³

⁶⁹ "Zeytin Dalı Harekâtı'yla ilgili 10 soruya 10 cevap" [10 Questions and 10 Answers About Operation Olive Branch], *Anadolu Ajansı*, June 20, 2023, <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/zeytin-dali-harekatiyla-ilgili-10-soruya-10-cevap/1043485>.

⁷⁰ The Parties agree that an armed attack against one or more of them in North America or Europe shall be considered an attack against them all. They agree that, in the event of such an attack, they shall, in exercising their individual or collective right of self-defense as recognized in Article 51 of the United Nations Charter, assist the attacked Party or Parties by taking such action as may be deemed necessary, including the use of armed force, to maintain and preserve security in the North Atlantic area, individually and in conjunction with others. Any such attack and all measures taken as a result thereof shall be reported immediately to the Security Council. Such measures shall be terminated when the Security Council has taken the necessary measures to maintain and preserve international peace and security. "The North Atlantic Treaty – Official Text", NATO, April 4, 1949", (24.08.2022), https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm.

⁷¹ "NATO Genel Bilgi Notu" [NATO General Information Note], T.C. Dışişleri Bakanlığı [Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs], August 24, 2022, p. 2, <https://www.mfa.gov.tr/data/nato-bilgi--notu.pdf>.

⁷² "SETA Güvenlik Çalışmaları Direktörü Doç. Dr. Murat Yeşiltas: 'NATO Türkiye'nin İyi Gün Müttefik'i'" [SETA Director of Security Studies Assoc. Prof. Dr. Murat Yeşiltas: 'NATO is Turkey's Fair-Weather Ally'], SETA – Foundation for Political, Economic and Social Research, February 8, 2018, <https://www.seta.org/seta-guvenlik-calismalari-direktoru-doc-dr-murat-yesiltas-nato-turkiyenin-iyi-gun-muttefik-i/>.

⁷³ "TSK: Zeytin Dalı Harekâtı başladı – Son dakika haberleri" [Turkish Armed Forces: Operation Olive Branch Has Begun – Breaking News], *Yeni Şafak*, June 2, 2020, <https://www.yenisafak.com/gundem/tsk-zeytin-dali-harekati-basladi-3015536>.

The operation achieved significant success in terms of the preparation and execution of its political and military aspects, cleansing Afrin city center and rural areas from PKK/PYD-YPG elements within 58 days. In this regard, Türkiye's cross-border operations stand among the most successful military operations in its historical context.⁷⁴ Operation Olive Branch was concluded on March 18, 2018.

2.3. Operation Peace Spring, October 9, 2019

After the Olive Branch Operation, Türkiye engaged in negotiations with the United States to dismantle the YPG/PKK structure in Manbij and the east of the Euphrates. Despite reaching an agreement on the Manbij Roadmap presented on June 4, 2018, Türkiye found itself compelled to undertake a unilateral operation due to the United States' reluctance to take effective action.⁷⁵

On October 9, 2019, the Turkish Armed Forces, in collaboration with the Syrian National Army, initiated Operation Peace Spring against PKK/PYD-YPG and ISIS terrorist organizations in northern Syria. The Ministry of National Defense stated the reasons for the operation as follows: "Ensuring the security of our borders, preventing the creation of a terrorist corridor south of our borders, neutralizing terrorist organizations and terrorists posing a threat to our national security, and creating suitable conditions for the return of displaced Syrians to their homes and lands."⁷⁶

In a continuation of the statement, the Ministry clarified the legal justification for the operation by stating, "PKK/YPG terrorists target innocent civilians with bomb attacks, brutally killing our Syrian brothers. While making efforts for the safe and voluntary return of displaced Syrians to their homes and lands through the establishment of a Safe Zone,

necessary responses are provided within the scope of 'self-defense' against infiltration and attack attempts by PKK/PYD-YPG terrorists."⁷⁷

The successfully conducted operation also led to significant developments in the diplomatic sphere. The United States criticized Türkiye's operation, and in response, Türkiye reached an important agreement with the U.S. on October 17 regarding the planned safe zone in northeastern Syria. This agreement, known as the "Ankara Agreement,"⁷⁸ consisted of thirteen articles.⁷⁹ The parties agreed to a 120-hour ceasefire during which PKK/PYD-YPG would withdraw behind a safe zone approximately 32 kilometers deep.⁸⁰ However, despite the passage of 120 hours, a complete withdrawal did not occur.

On October 22, 2019, the Sochi Agreement was signed with Russia. According to this agreement, the existing status quo in the Peace Spring Operation area, including Tel Abyad and Ras al-Ain within a 32-kilometer zone, would be maintained. Joint Turkish-Russian patrols were established in the designated areas, and measures for combating terrorist elements were discussed. It was agreed to remove all PKK/PYD-YPG elements, along with their weapons, from Manbij and Tel Rifat. Additionally, both parties affirmed the importance of the Adana Agreement and Russia committed to facilitating the implementation⁸¹ of the Adana Agreement under current conditions.⁸² However, Russia's commitment to clearing Tel

⁷⁴ Necdet Özçelik & Can Acun, "Terörle Mücadelede Yeni Safha: Zeytin Dalı Harekâtı" [A New Phase in the Fight Against Terrorism: Operation Olive Branch], İstanbul: SETA, 2018, p. 10.

⁷⁵ "5 Soru: Türkiye'nin Güvenli Bölge Siyasetinde Son Durum" [5 Questions: The Current Status of Turkey's Safe Zone Policy], SETA – Foundation for Political, Economic and Social Research, October 8, 2019, <https://www.setav.org/5-soru-turkiyenin-guvenli-bolge-siyasetinde-son-durum/>.

⁷⁶ Barış Pınarı Harekâtı başladı" [Operation Peace Spring Has Begun], TRT Haber, June 2, 2020, <https://www.trthaber.com/haber/gundem/baris-pinari-Harekati-basladi-434852.html>.

⁷⁷ "MSB'den 'Barış Pınarı Harekâtı' açıklaması" [Statement from the Ministry of National Defense on Operation Peace Spring], Hürriyet, June 1, 2020, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/msbden-baris-pinari-Harekati-aciklamasi-41386973>.

⁷⁸ "Full Text of Turkey, US Statement on Northeast Syria", Al Jazeera, May 7, 2023, <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/17/full-text-of-turkey-us-statement-on-northeast-syria>.

⁷⁹ Fatih Ulaşan, "Turkey's Military Intervention to the East of The Euphrates River in Northern Syria and the Legal Status in Terms of Human Rights", in *Current Debates on Social Science*, ed. Zeynel Karacagil (Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları), p. 230.

⁸⁰ "Türkiye ve ABD anlaştı, kim ne kazandı?" [Turkey and the US Reached an Agreement: Who Gained What?], BBC News Türkçe, October 18, 2019, World Section, blm. Dünya, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50092778>.

⁸¹ We should understand that Turkey will play a facilitating role here: Since Türkiye operates with certain restrictions in working with the Assad regime, this agreement will expand in a trilateral framework format, with Russia playing a bridging role. "İşte 8 maddede Soçi Mutabakatı'nın anlamı" [The Meaning of the Sochi Agreement in 8 Articles], CNN Türk, June 2, 2020, <https://www.cnnurk.com/dunya/iste-8-maddede-soci-mutabakatinin-anlami>.

⁸² "Putin-Erdoğan görüşmesi sonrası açıklanan 10 maddelik Soçi Mutabakatı" [The 10-Article Sochi Agreement Announced After the Putin-Erdoğan Meeting], Evrensel,

Rifaat of the PKK/PYD-YPG terrorist organization was not fulfilled until the collapse of the Assad regime in Syria.

2.4. Spring Shield Operation, February 27, 2020

The Syrian regime's non-compliance with ceasefire decisions and agreements, escalation of attacks, and its threat to Türkiye's and the region's security, especially its targeting of civilian areas in Idlib, played a significant role in the planning of the operation. Following the killing of 34 Turkish soldiers by Russia-backed regime forces on February 27, Türkiye initiated the Spring Shield Operation as of March 1.

Minister of National Defense Hulusi Akar stated, "We continue our activities in Idlib within the framework of the right of legitimate defense specified in Article 51 of the UN Convention and the Adana, Astana, and Sochi agreements to ensure a ceasefire, prevent migration, end the humanitarian tragedy in the region, and ensure the security of our troops, our people, and our borders. We have no intention or purpose of confronting Russia. Our intention is for the regime to end the massacre, prevent radicalization and migration. Our expectation from Russia is to use its influence to stop the regime's attacks and withdraw within the limits of the Sochi agreement. There should be no doubt that any attacks on our units, observation points, and positions will be responded to within the scope of legitimate defense. Our goal is to target only regime soldiers and elements attacking our forces within the framework of self defense."⁸³ This statement reflects that Türkiye's operation is carried out in accordance with international law, within the framework of the right of legitimate defense.

On March 6, 2020, Türkiye and Russia agreed to halt all military activities in Idlib. The two countries also agreed to establish a secure corridor 6 kilometers north and south of the M4 highway and conduct joint patrols in a section of the M4 highway.⁸⁴

June 2, 2020, <https://www.evrensel.net/haber/389364/putin-erdogan-gorusme-si-sonrasi-aciklanan-10-maddelik-soci-mutabakati>.

⁸³ "Bakan Akar: İdlib'de başlatılan Bahar Kalkanı Harekâtı başarıyla sürdürülmekte" [Minister Akar: Operation Spring Shield Launched in Idlib is Ongoing Successfully], *Anadolu Ajansı*, June 2, 2020, [https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-Harekati-basariyla-surdurulmekte/1750603](https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-Harekati/bakan-akar-idlibde-baslatilan-bahar-kalkani-Harekati-basariyla-surdurulmekte/1750603).

⁸⁴ *Türkiye ve Rusya İdlib'de ateşkes üzerinde anlaştı* [Turkey and Russia Agreed on a Ceasefire in Idlib], *Anadolu Ajansı*, June 2, 2020, <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kal->

3. EVALUATION OF OPERATIONS IN THE FRAMEWORK OF INTERNATIONAL LAW

3.1. Prohibition of the Use of Force and Legitimacy of Operations

The prohibition of the use of force, valid in contemporary international law, is regulated in Article 2, Paragraph 4 of the UN Charter. According to this provision, "All members shall refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any state, or in any other manner inconsistent with the Purposes of the United Nations."⁸⁵ For an action or statement to constitute a threat of the use of force, there must be a possibility of an imminent action.⁸⁶

There are two exceptions to the prohibition of the use of force in modern international law. The first is the right of self-defense, as outlined in Article 51 of the UN Charter: "Nothing in the present Charter shall impair the inherent right of individual or collective self-defense if an armed attack occurs against a Member of the United Nations, until the Security Council has taken measures necessary to maintain international peace and security. Measures taken by Members in the exercise of this right of self-defense shall be immediately reported to the Security Council and shall not in any way affect the authority and responsibility of the Security Council under the present Charter to take at any time such action as it deems necessary for the maintenance of international peace and security."⁸⁷

The application of the right to legitimate self-defense requires the existence of an armed attack, notifying the Security Council of the intention to resort to the right of self-defense, ceasing the use of legitimate self-defense if the Security Council takes over the matter, and ensuring the conditions of proportionality.

kani-Harekâtı/türkiye-ve-rusya-idlibde-ateskes-uzerinde-anlasti/1756201.

⁸⁵ "Birleşmiş Milletler Antlaşması" [Charter of the United Nations], June 26, 1945, http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/chart_turkce.pdf.

⁸⁶ Funda Keskin, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler* [Use of Force in International Law: War, Intervention and the United Nations], Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Tezler Dizisi: 4, 1998, Vol. 68, p. 38.

⁸⁷ "Birleşmiş Milletler Antlaşması" [Charter of the United Nations], June 26, 1945, http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/chart_turkce.pdf.

The basic requirement for the application of the right to legitimate self-defense is the existence of an armed attack. While the 1974 Definition of Aggression Resolution does not explicitly define an armed attack, indirect actions are encompassed within the scope of the attack in certain provisions of the resolution. These actions include: the use of a state's territory for an attack on another state, as stipulated in paragraph (f) of the resolution, and the dispatch of armed forces, groups, irregular units, or mercenaries to another state to engage in activities using armed force of a nature sufficient to create an armed attack, as mentioned in paragraph (g). The International Court of Justice (ICJ) also recognized indirect attacks as one of the circumstances opening the way for the use of the right to self-defense in the 1986 Nicaragua Case.⁸⁸ However, there are those who consider the requirement to notify about the exercise of the right of self-defense as a fundamental condition of that right. Nevertheless, in the aforementioned Nicaragua Case decision, the International Court of Justice (ICJ) held that the failure to give prior notification to the Security Council regarding acts of self-defense does not nullify or impair the right itself.⁸⁹

The doctrine of preventive legitimate defense, based on a broad interpretation of the right to self-defense and exemplified by the Caroline Incident, allows a state to use force within the scope of legitimate defense against an imminent threat of an attack that could have severe consequences for its vital national interests. This is permissible when peaceful means of resolution are not feasible or when there is no other way to prevent the attack.⁹⁰

The prohibition of the use of force, as stipulated in the UN Charter, is applicable to states and does not encompass non-state actors. Attempts have been made to address this gap through state practices. Particularly

⁸⁸ Funda Keskin, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler* [Use of Force in International Law: War, Intervention and the United Nations], Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Tezler Dizisi: 4, 1998, Vol. 68, p. 38.

⁸⁹ Özlem Tezer, *Sınırı Aşmak* [Crossing the Border], Ankara: Orient Yayınları, 2012, cited in Sercan Semih Akutay & Davut Ateş, "Türkiye'nin Sınır Ötesi Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi" [The Legal Framework of Turkey's Cross-Border Operations], *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* [Journal of the Faculty of Law, Ankara Hacı Bayram Veli University], Vol. 17, No. 3 (2013), p. 138.

⁹⁰ Enver Bozkurt, *Birleşmiş Milletler Sisteminde Kuvvet Kullanma* [Use of Force in the United Nations System], Ankara: Nobel Yayınları, 2003, p. 59, cited in Ulaş Can Değdaş, "Uluslararası Hukukta Önleyici Meşru Müdafaa Hakkı" [The Right of Preemptive Self-Defense in International Law], *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* [Anadolu University Law Review], No. 6 (2017), p. 30.

after the September 11 attacks, states have adopted a broad interpretation of the right of self-defense, acknowledging its applicability against non-state actors.⁹¹ The use of defensive force against non-state actors is possible if the host state actively supports or harbors them, or if the non-state actors conduct their attacks from areas beyond effective control, and the host state is either unable or unwilling to address the threats posed by these non-state actors.⁹²

Another exception to the prohibition of the use of force is the authorization of the use of force by the UN Security Council. According to Article 39 of Chapter VII of the Charter, the Security Council determines the existence of a threat to peace, a breach of the peace, or an act of aggression. It can take enforcement measures specified in Article 41. If these measures prove to be inadequate, the Security Council may decide to take measures, including the use of force, as outlined in Article 42.

One of Türkiye's foreign policy tenets is to establish and strengthen peace in the region and the world. The conducted peace operations are considered a legitimate method to achieve this goal.⁹³ Türkiye has been addressing the participation in and support for peace operations in its foreign policy since 1950. The analysis of these participations is crucial in determining Türkiye's strategies concerning national and international security. However, since around 2010, Türkiye's intense interest in peace operations has shown a tendency to decrease. The main reason for this decline is the transformation of conflicts in its neighboring region into a threat to Türkiye's national security.⁹⁴ Guided by the principle of "Peace at

⁹¹ Fatma Taşdemir, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından IŞİD ile Mücadele" [The Fight Against ISIS in Terms of the Law on the Use of Force], in *Suriye: Çatışma ve Uluslararası Hukuk* [Syria: Conflict and International Law], Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2016, p. 68.

⁹² Ibid., p. 72-73.

⁹³ Turkey, through its Ministry of Foreign Affairs, explains its approach on this issue as follows: "One of the fundamental goals of our foreign policy is to contribute to the establishment and strengthening of peace and stability in our region and around the world. Peace Operations are seen as a legitimate method of achieving this goal. Our country, which strives to actively participate in almost every aspect of the UN system, also plays a role in activities carried out within the UN framework to maintain international peace and stability, and this helps increase our effectiveness in international politics Sami Kiraz, "Türk Dış Politikasının Süreklilik Unsuru Olarak Barış Operasyonlarının İncelenmesi" [An Analysis of Peace Operations as a Continuity Element in Turkish Foreign Policy], *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* [Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute], No. 41 (2020), p. 385.

⁹⁴ Ibid., p. 395.

Home, Peace in the World” set by the founder of the Republic, Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye aims to protect its interests in the turbulent regional and international environment. Simultaneously, it seeks to contribute to the establishment of conditions conducive to sustainable peace and development, fostering a zone of peace, prosperity, and stability in its vicinity. The efforts in foreign policy focus on placing the human element at the core, effectively combating terrorism, which Türkiye considers a crime against humanity.⁹⁵

Over the years, the growing presence and influence of terrorist groups operating in the territories of Iraq and Syria has come to pose a direct threat to Türkiye's national security. In light of the recurring terrorist attacks, the inability to effectively activate cooperation mechanisms with the Iraqi government, and the state's incapacity to prevent terrorist activities, Türkiye has undertaken interventions in Iraq at various times. It is important to underscore that these interventions were carried out as a consequence of the security vacuum that emerged in Northern Iraq and were primarily a response to terrorist attacks that had directly targeted Türkiye.⁹⁶ Türkiye's determined counterterrorism efforts domestically have also been reflected in its regional policy. Particularly since 2015, the counterterrorism strategy adopted has largely neutralized the immediate threat posed by the PKK within the country, while the organization has continued to maintain its presence and activities in Iraq and Syria. In this context, a coercive military posture has been adopted to eliminate the PKK and its regional affiliates' territorial gains and claims of legitimacy. In practice, these operations, spanning multiple countries, have been deemed necessary to consolidate domestic achievements. It is assessed that as long as the PKK retains access to weapons, recruitment opportunities, and training facilities in Iraq and Syria, it is likely to eventually project these capabilities into Türkiye.⁹⁷

⁹⁵ Mevlüt Çavuşoğlu, “2020 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız” [Our Enterprising and Humanitarian Foreign Policy as We Enter 2020], Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs, November 18, 2019, http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2020-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf.

⁹⁶ Baransel Mızrak, “Türkiye'nin Son Dönemde Irak Ülkesinde Yapmış Olduğu Müdahalelerin Hukuki Meşruiyeti” [The Legal Legitimacy of Turkey's Recent Interventions in Iraq], *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi* [Marmara University Journal of Political Science], Vol. 5, No. 2 (2017), p. 109.

⁹⁷ Şaban Kardaş, “Turkey's Military Operations in Iraq: Context and Implications”, *Middle East Policy*, Vol. 28 (2021), p. 136.

Türkiye's intervention in Iraq can be considered an exercise of the right to legitimate self-defense. The frequency of cross-border attacks by the PKK and the resulting casualties leave no doubt that Türkiye has been subjected to “armed attacks” in a tangible sense. At least in terms of the issue at hand, the condition of an armed attack seems to have been met for the intervention. The contentious and criticized aspect of the intervention revolves around debates concerning whether the right to legitimate self-defense can be invoked against attacks by non-state actors, particularly those of terrorist organizations.⁹⁸ The discussions often focus on whether the actions of non-state actors can reach the threshold of armed attacks when considering individuals or entities involved. When actions by a terrorist organization reach the scale and impact of an armed attack, the right to legitimate self-defense can be invoked. For instance, the United States, in response to the events leading up to the 9/11 attacks, emphasized that its peace and security were disrupted. After the 9/11 attacks, the U.S. explicitly asserted its right to legitimate self-defense.⁹⁹ The interpretation of UN Security Council Resolution 1368 suggests that states seriously affected by terrorist attacks may base the use of armed force against states that “harbor, support, or tolerate” terrorists on the right to legitimate self-defense. This legal basis is becoming more acceptable in practice. It is crucial to emphasize that the emergence of the right to legitimate self-defense depends not only on the scale and impact of the attack but also on the motive behind it. If a state knowingly allows its territory to be used for aggressive actions against other states, and these actions reach the level of an armed attack in terms of scale and impact, it may be argued that the use of force based on the right to legitimate self-defense is justified.¹⁰⁰ The jurisprudence of the International Court of Justice (ICJ), alongside pertinent United Nations resolutions, has clarified that armed attacks giving rise to the right of self-defense may emanate from non-state actors. In this context, the assertion that the PKK has conducted armed operations against Türkiye is substantiated by analogous cases and

⁹⁸ Tom Ruys, “Quo Vadit Jus ad Bellum?: A Legal Analysis of Turkey's Military Operations against the PKK in Northern Iraq”, *Melbourne Journal of International Law*, Vol. 9, No. 2 (2008), p. 17, <http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbJIL/2008/12.html>.

⁹⁹ İbrahim Kaya, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk* [Counterterrorism and International Law], 1st ed., Ankara: USAK, 2005, p. 178.

¹⁰⁰ Ibid., p. 183; Murat Saraçlı, “Uluslararası Hukukta Terörizm” [Terrorism in International Law], *Journal of Ankara Hacı Bayram Veli University Faculty of Law*, Vol. 11, No. 1 (2007), p. 1071.

precedents in international law, thereby reinforcing its legitimacy as a legal argument.¹⁰¹

Turning to Türkiye's interventions in Iraq, these operations can be justified not only on the basis of the inherent right of self-defense but also under the doctrine of necessity. According to the principles articulated by the International Law Commission, in addition to self-defense, states may invoke circumstances such as consent, countermeasures, compulsion, inability, or necessity to relieve themselves of international responsibility and thereby legitimize otherwise unlawful interventions. A fundamental condition for invoking necessity is that the state's essential interests must be threatened by a grave and imminent danger. Furthermore, in order for the necessity defense to apply, no alternative means of addressing the threat must remain available.¹⁰²

Besides, Türkiye's interventions in Iraq, in terms of state practice, contributes to the evidence of a more flexible interpretation of legitimate defense in response to attacks by non-state actors, for which the state is unwilling or unable to provide sufficient deterrence. The international community's inclination appears to align with this perspective.¹⁰³ The fundamental objective of Türkiye's intervention in Iraq is to safeguard both its own national interests and the interests of the international community against terrorism. The use of force, stemming from the right of legitimate defense or a state of necessity, should be considered a natural consequence of Türkiye being a sovereign state, providing a contribution to the stability of Iraq and the preservation of its territorial integrity.¹⁰⁴

¹⁰¹ Sercan Semih Akutay & Davut Ateş, "Türkiye'nin Sınır Ötesi Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi" [*The Legal Framework of Turkey's Cross-Border Operations*], Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, [Journal of the Faculty of Law], Vol. 17, No. 3 (2013), p. 140.

¹⁰² İbrahim Kaya, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk* [Counterterrorism and International Law], 1st ed., Ankara: USAK, 2005, p. 184.

¹⁰³ "Ruys, Tom --- 'Quo Vadit Jus ad Bellum?: A Legal Analysis of Turkey's Military Operations against the PKK in Northern Iraq' [2008] MelbJILIntLaw 12; (2008) 9(2) Melbourne Journal of International Law 334", s. 22, (19.04.2023), <http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbJIL/2008/12.html>.

¹⁰⁴ Baransel Mızrak, "Türkiye'nin Son Dönemde Irak Ülkesinde Yapmış Olduğu Müdahalelerin Hukuki Meşruiyeti" [*The Legal Legitimacy of Turkey's Recent Interventions in Iraq*], Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi [Marmara University Journal of Political Science], Vol. 5, No. 2 (2017), p. 117.

Rebaz Khdr approaches the issue from a different perspective, comparing Türkiye's foreign policy actions to the behavior of a terrorist organization. According to Khdr, since Türkiye has not faced any armed attack from the PKK originating from Iraq and the attacks are orchestrated from within, there is no necessity for Türkiye to conduct military operations in Iraq. Therefore, Türkiye does not have the right to use force within Iraqi territory under the justification of self-defense as outlined in Article 51 of the UN Charter. Moreover, pursuant to Article 2(4), Türkiye is under a legal obligation to refrain from the threat or use of force against Iraq.

In the same article, the author further asserts that international law not only permits states to protect their territorial integrity but also requires them to respect and promote the rights of minority groups. He argues that while international law condemns the PKK for its use of violence, it also accuses Türkiye of violating minority rights. Khdr contends that just as self-defense is Türkiye's right, the right to self-determination belongs to the Kurds. He concludes that the resolution to the Türkiye-PKK conflict does not lie in crossing into Iraqi territory, but rather in amending the Turkish Constitution to comply with international laws on minority rights and returning to peaceful negotiations aimed at disarming the PKK.¹⁰⁵ At this point, it is essential to emphasize that the PKK is a terrorist organization and that Türkiye is an experienced state that has been actively combating terrorism for over 40 years. The cross-border operations conducted are aimed at maintaining a continuous fight against terrorism by establishing peace and stability in the region and preventing waves of migration. In this context, on December 24, 2022, Minister of National Defense Hulusi Akar stated that a total of 41,267 terrorists had been neutralized in northern Iraq and Syria since July 24, 2015. Despite the fact that many actors have openly or covertly supported the PKK/PYD-YPG, Türkiye has nearly eradicated terrorism within its own borders.¹⁰⁶ Moreover, the author's assertion that the Kurds possess a right to self-determination lacks a valid basis in international law. The principle of self-determination primarily applies to peoples under colonial rule as a means to achieve independence. It is not applicable to minority or ethnic groups within an al-

¹⁰⁵ Rebaz Khdr, "The Right to Self-Defence in International Law as a Justification for Crossing Borders: The Turkey-PKK Case Within the Borders of Iraq", *Russian Law Journal*, Vol. 4, No. 4 (2016), pp. 62-80.

¹⁰⁶ Yalçın Sarıkaya et al., *100. Yıla Girerken Türk Dış Politikasına Dair Değerlendirme ve Beklentiler* [Assessment and Expectations Regarding Turkish Foreign Policy in the Centennial Year], 1st ed., Ankara: TASAV, 2023, pp. 185-191.

ready independent state in the context of seceding to establish a separate sovereign entity. Recognizing such a claim would constitute a violation of the principle of territorial integrity enshrined in Article 2(4) of the United Nations Charter.¹⁰⁷

According to Turkish law, the basic information regarding the Turkish Armed Forces' ability to conduct military operations in a foreign country is regulated under Article 92 of the Constitution, titled "Declaration of War and Authorization for the Use of Armed Forces."¹⁰⁸ According to this article, in situations recognized as legitimate by international law, action can be taken, and the Turkish Grand National Assembly must pass a resolution authorizing the executive branch. Both of these conditions must be met for operations.¹⁰⁹ Türkiye conducts cross-border operations in line with these principles, taking all necessary measures within the framework of international law to address separatist movements, terrorist threats, and any security risks to Türkiye's national security. The deployment of the Turkish Armed Forces to foreign countries, the presence of foreign armed forces in Türkiye, and the use of these forces in accordance with principles set by the government are determined by resolutions adopted by the Turkish Grand National Assembly, specifically referring to Resolutions 1071¹¹⁰, 1162¹¹¹ and 1199¹¹². These resolutions serve as evidence that Türkiye conducts its operations within the framework of international law to counter threats to its national security.

There are also other instances in which Türkiye's operations have been criticized on the grounds that they violate Syria's territorial integrity and rely on an expansive interpretation of the right of self-defense. Some scholars even characterize Türkiye's operations as acts of occupation. Toni Alaranta of the Finnish Institute of International Affairs argues that

¹⁰⁷ Hüseyin Pazarıcı, *Uluslararası Hukuk* [International Law], 9th ed., Ankara: Turhan Kitabevi, 2010, pp. 142–143.

¹⁰⁸ *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası* [Constitution of the Republic of Turkey], May 7, 2023, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>.

¹⁰⁹ Fatih Ulaşan, "Turkey's Military Intervention to the East of the Euphrates River in Northern Syria and the Legal Status in Terms of Human Rights", in *Current Debates on Social Science*, ed. Zeynel Karacagil (Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları), p. 233.

¹¹⁰ *Grand National Assembly Decision No. 1071*, May 7, 2023, https://www.tbmm.gov.tr/tbmm_kararlari/karar1071.html.

¹¹¹ *Grand National Assembly Decision No. 1162*, May 7, 2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/09/20170924.htm>.

¹¹² *Grand National Assembly Decision No. 1199*, May 7, 2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/10/20181009.htm>.

between 2011 and August 2016, Türkiye sought regime change in Syria by arming jihadist groups, whereas the direct military intervention initiated in August 2016 aimed to prevent the Syrian Kurds affiliated with the PKK from establishing a contiguous zone along the border and to clear the border regions of ISIS militants. While acknowledging that the PKK poses a security threat to Türkiye, Alaranta nevertheless contends that Türkiye's operations are in violation of international law and should be regarded as an occupation.¹¹³ A similar perspective has been offered by Kowalczywska and Łubiński, who noted that no State Party to the ECHR or NATO has ever used proxy forces on such a large scale to conduct armed conflicts in another state.¹¹⁴ They argue that, particularly in the aftermath of Türkiye's Operation Peace Spring, the so-called "safe zones" established through these operations should be classified as occupied territories, as long as Turkish authorities are in a position to effectively control these areas by any means and thereby maintain the ability to defend themselves.¹¹⁵ These authors interpret Türkiye's presence in Syria as constituting an occupation under Article 42 of the 1907 Hague Regulations. According to this provision, a territory is considered occupied when it is actually placed under the authority of a hostile army. In their view, Türkiye's control over parts of northern Syria, particularly following operations such as Peace Spring, meets the criteria of effective authority required for a territory to be deemed occupied.¹¹⁶ Türkiye has never asserted sovereignty over the territories under its control during the operations. In the areas that some authors describe as so-called 'safe zones,' Türkiye has maintained temporary control with the purpose of preventing the U.S.-backed PYD/YPG from establishing a corridor along its border. The claim that Türkiye, as a NATO member state, has employed proxies to an unprecedented extent is

¹¹³ Toni Alaranta, "Turkish Troops in Syria: Is It All About the Kurds From Now On?", February 2017.

¹¹⁴ Kaja Kowalczywska, Piotr Łubiński, "Legality of the Turkish Military Operations in Syria", *Review of International, European and Comparative Law (PWPM)*, S. XX (2022), s. 56, doi:10.26106/9r8g-jt22.

¹¹⁵ Shane Reeves & David Wallace, "Has Turkey Occupied Northern Syria?", *Lawfare*, September 22, 2016, <https://www.lawfaremedia.org/article/has-turkey-occupied-northern-syria>; Aleksandra Kowalczywska & Bartosz Łubiński, "Legality of the Turkish Military Operations in Syria", in *Syria: Borders, Boundaries, and the State*, ed. Radka Havlova & Jan Daniel (Prague: Institute of International Relations, 2020), p. 75.

¹¹⁶ *Convention (IV) Respecting the Laws and Customs of War on Land and Its Annex: Regulations Concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hague, 18 October 1907*, January 8, 2025, <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-iv-1907/regulations-art-42>.

inconsistent. This is because in analytical accounts, the term 'proxy use' is never applied to the direct support provided by the United States—one of NATO's founding members—to the PYD/YPG terrorist organization in Syria.

Türkiye's operations in Syria are based on the right of self-defense as enshrined in Article 51 of the United Nations Charter. The fundamental condition for the exercise of this right is the occurrence of an armed attack. Since the outbreak of the Syrian crisis in 2011, Türkiye has been subjected to numerous attacks both along its border and within its territory. Although these attacks were not directly carried out by the Syrian regime, Türkiye has referred to United Nations Security Council Resolution 1373 (2001) to emphasize that the actions of non-state actors may also be considered armed attacks, thereby justifying the invocation of the right to self-defense.¹¹⁷

Türkiye's intervention in Syria on the grounds of exercising its right to self-defense has been subject to debate, particularly concerning the determination of what constitutes an armed attack. According to Todeschini, Türkiye must provide evidence that it has been the victim of an armed attack. Otherwise, its military operations could be classified as acts of aggression.¹¹⁸ Indeed, some authors argue that in the context of Türkiye's operations in Syria, there is insufficient evidence to demonstrate the occurrence of an armed attack of sufficient gravity—beyond incidents such as the use of snipers, anti-tank guided missiles, or arms trafficking. They contend that the absence of proof of a more serious and large-scale attack significantly undermines the legal justification for Türkiye's operations.¹¹⁹ Nevertheless, two distinct views exist in the literature. Some scholars argue that, for an incident to be considered an armed attack, it must reach a certain threshold of gravity. Others maintain that isolated border inci-

¹¹⁷ Gül Seda Acet İnce, "Uluslararası Hukuk Bağlamında Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekâtları" [Operation Euphrates Shield, Olive Branch, and Peace Spring in the Context of International Law], *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi* [Malatya Turgut Özal University Journal of Business and Administrative Sciences], Vol. 1, No. 1 (2020), p. 82.

¹¹⁸ Vito Todeschini, "Turkey's Operation 'Peace Spring' and International Law", *Opinio Juris*, October 21, 2019, p. 2, <http://opiniojuris.org/2019/10/21/turkeys-operation-peace-spring-and-international-law/>.

¹¹⁹ Kowalczevska, Łubiński, "Legality of the Turkish Military Operations in Syria", s. 6 Aleksandra Kowalczevska & Bartosz Łubiński, *Legality of the Turkish Military Operations in Syria*, in *Syria: Borders, Boundaries, and the State*, ed. Radka Havlova & Jan Daniel (Prague: Institute of International Relations, 2020), p. 69.

dents do not qualify as armed attacks. However, the attacks carried out against Türkiye have reached a level of severity that meets this threshold, and thus, Türkiye is entitled to exercise its right to self-defense in a proportional manner.¹²⁰

The existence of an armed attack in the context of Türkiye's operations in Syria can be explained through the Accumulation of Events Theory. According to this theory, when the victim state takes measures involving the use of force, it is not required to respond solely to the most recent terrorist attack; rather, it may consider the cumulative impact of a series of terrorist acts. In this framework, the use of force by the victim state is deemed proportionate when assessed in light of the totality of threats and attacks it has endured.¹²¹ In this context, both the right of self-defense and the right of preemptive (or anticipatory) self-defense are simultaneously invoked.¹²² Although this theory is not universally accepted, it is significant in that it emphasizes the necessity for states to take certain measures when systematically subjected to acts of terrorism.

Another requirement for the invocation of the right of self-defense is the notification of the United Nations Security Council. Türkiye has shared information regarding its cross-border operations not only with the United Nations but also with NATO and other elements of the international community.

NATO Secretary General Jens Stoltenberg underscored the legitimacy of Türkiye's security concerns with the following statement: "Türkiye has legitimate security concerns. No other ally has suffered more terrorist attacks. No other ally is more exposed to violence, instability, and turmoil

¹²⁰ Jordan J. Paust, "Use of Military Force in Syria by Turkey, NATO, and the United States", *University of Pennsylvania Journal of International Law*, Vol. 34 (2012), p. 433.

¹²¹ Robert J. Beck & Anthony Clark Arend, "Don't Tread on Us: International Law and Forcible State Responses to Terrorism", *Wisconsin International Law Journal*, Vol. 12 (1993), p. 165; Fatma Taşdemir & Adem Özer, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu" [The Operation Euphrates Shield in Terms of the Law on the Use of Force], *Akademik Hassasiyetler* [Academic Sensitivities], Vol. 4, No. 7 (2017), p. 61.

¹²² Abdullah Pekel, "Türk Silahlı Kuvvetlerinin Suriye'de Terörizmle Mücadelesi" [The Turkish Armed Forces' Fight Against Terrorism in Syria], *20th International Public Administration Forum*, Malatya: İnönü University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Public Administration, 2021, p. 161.

from the Middle East. And no other ally hosts as many Syrian refugees.”¹²³ This statement affirms the justification of Türkiye's security-related apprehensions.

In a statement made on 24 January 2019, President Erdoğan asserted that the Adana Agreement opens the way for Türkiye to enter those territories in the event of any adverse development.¹²⁴ On January 25, 2019, Russian Foreign Minister Sergey Lavrov stated: “In 1998, the Adana Agreement was signed between Türkiye and Syria. The agreement is aimed at addressing Türkiye's security concerns. The Syrian government accepted this agreement by undertaking certain obligations, and we proceed from the premise that this agreement remains valid.”¹²⁵ These statements serve as examples demonstrating that the objective of Operation Peace Spring was counterterrorism and that the international community was duly informed. However, it is important to note that under the Adana Agreement, the parties had committed to remain in communication for the implementation of the accord. In such a context, invoking the Adana Agreement implies that, in response to the regime's inability to exercise full control over its territory and the consequent exploitation of this power vacuum by terrorist organizations, support should be directed toward re-establishing the regime's authority.¹²⁶ By acting in coordination with the PYD/YPG, Syria has clearly violated its commitments under the Adana Agreement. According to the agreement, Syria pledged not only to prevent the PKK terrorist organization from operating on its territory, but also to

¹²³ “NATO Genel Sekreteri Stoltenberg'den Barış Pınarı Harekâtı açıklaması” [NATO Secretary General Stoltenberg's Statement on Operation Peace Spring], Euronews, June 2, 2020, <https://tr.euronews.com/2019/10/14/nato-genel-sekreteri-stoltenberg-den-baris-pinari-harekati-aciklamasi>.

¹²⁴ “Erdoğan: Adana mutabakatı bize Suriye'ye girmenin önünü açıyor” [Erdoğan: The Adana Agreement Opens the Way for Our Entry into Syria], Sputnik Türkiye, June 2, 2020, <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201901251037292538-erdogan-erzurum-aday-tanitim-toplantisi/>.

¹²⁵ “Lavrov: Türkiye ve Suriye arasındaki Adana Mutabakatı yürürlükte” [Lavrov: The Adana Agreement Between Turkey and Syria Is in Effect], Sputnik Türkiye, June 2, 2020, <https://tr.sputniknews.com/rusya/201901251037303005-lavrov-turkiye-suriye-arasindaki-adana-mutabakatı-yururlukte/>.

¹²⁶ Osman Metin Öztürk, “Uluslararası Hukuk Işığında Türkiye'nin Suriye'deki (İdlib'deki) Askeri Varlığı” [Turkey's Military Presence in Syria (Idlib) in Light of International Law], March 1, 2020, <https://ascmer.org/uluslararasi-hukuk-isigin-da-turkiyenin-suriyedeki-idlibdeki-askeri-varligi/>.

ensure that no other terrorist group targeting Türkiye would be allowed to take shelter or operate within its borders.¹²⁷

The other conditions of self-defense derived from customary international law are necessity, immediacy, and proportionality. Türkiye has conducted its operations specifically against elements that are the source of the armed attacks. It has not targeted civilian settlements, the Syrian army, or the country's infrastructure. At the same time, by calling for the establishment of a safe zone, Türkiye has aimed to create the necessary conditions for Syrian nationals to return to their homeland.

In its official statements, Türkiye has consistently emphasized its respect for Syria's territorial integrity and has demonstrated this commitment by actively participating in both the UN-led Geneva Process, which seeks a political resolution to the conflict, and the Astana Process, in cooperation with Russia and Iran. Through these initiatives, Türkiye has made clear that its primary objective is combating terrorism.¹²⁸

President Recep Tayyip Erdoğan's statement “First, with Operation Olive Branch, we cleared Afrin and its surroundings, west of the Euphrates, of the PKK/YPG terrorist organization. Then, through the Astana Process and the Sochi Agreement, carried out together with Russia and Iran, we prevented what could have been a major humanitarian tragedy in Idlib. After that, we began preparations to clear the lands east of the Euphrates from the terrorist organization. We continued to exhaust all diplomatic avenues. Nevertheless, neither the United States nor European countries stopped supporting the PKK/YPG terrorist organization. In the end, we were once again forced to take matters into our own hands. This is how Türkiye came to launch Operation Peace Spring.”¹²⁹ clearly demon-

¹²⁷ Osman Metin Öztürk, “Şam'a Şu Mesajı da Vermeli!...” [A Message Must Also Be Given to Damascus!...], October 15, 2019, <http://ascmer.org/sama-su-mesaji-da-vermeli/>.

¹²⁸ Mustafa Kibaroglu, “Zeytin Dalı Harekâtı'nın Siyasi, Diplomatik ve Askeri Açından Bir Değerlendirmesi” [An Assessment of Operation Olive Branch from Political, Diplomatic and Military Perspectives], *The Strategist*, No. 9 (2018), pp. 16–17; Mustafa Kibaroglu, “Türkiye'nin İdlib Operasyonu: Uluslararası Siyaset ve Hukuk Açısından Bir Değerlendirme” [Turkey's Idlib Operation: An Evaluation in Terms of International Politics and Law], *The Strategist*, No. 6 (2017), p. 17.

¹²⁹ “Cumhurbaşkanı Erdoğan: ‘Sözler yerine getirilmemiş olursa, Harekâtımız kaldığı yerden çok daha kararlı devam edecektir’” [President Erdoğan: ‘If Promises Are Not Kept, Our Operation Will Resume with Even Greater Determination’], T.C. İletişim Başkanlığı [Republic of Türkiye Directorate of Communications], June 2, 2020, <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskani-erdogan-sozler-yerine-getirilmezse-harekat-daha-kararli-devam-edecek/>.

strates that diplomatic efforts were pursued before the operation and that military action was undertaken only as a last resort.

Another exception to the prohibition on the use of force, as stated in the UN Charter, is the use of force authorized by resolutions of the United Nations Security Council.

UN Security Council Resolution 1368 (2001) recognizes the right of states to individual and collective self-defense against terrorism.¹³⁰ Resolution 1373 (2001) includes measures to prevent the support of terrorism.¹³¹ Resolution 1624 (2005) grants states the authority to prevent terrorist acts within and outside their borders and deems punitive measures against terrorist elements necessary.¹³² Resolution 2170 addresses human rights violations committed by elements such as ISIS, Al-Nusra, and Al-Qaeda in Iraq and Syria.¹³³ Resolution 2178 (2014) introduces the concept of “foreign terrorist fighters” for the first time and gives it legal significance, calling on states to cooperate globally against the threat posed by these fighters.¹³⁴ Resolution 2249 (2015) calls on states to take all necessary measures against the activities of terrorist organizations.¹³⁵ Türkiye has referred to UN Security Council resolutions in its decision for operations, citing resolutions 1368 (2001), 1373 (2001), 1624 (2005), 2170 (2014), 2178 (2014), 2249 (2015), and 2254 (2015) in the fight against terrorism.

Some authors consider Türkiye's operations as “pre-emptive interventions”. The concept of pre-emptive intervention, or pre-emptive self-defense, began to be debated after the US intervened against countries that supported terrorism and might threaten to attack it in the future

¹³⁰ “United Nations Security Council (UNSC), Resolution 1368 (2001), <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1368>.”

¹³¹ “United Nations Security Council (UNSC), Resolution 1373 (2001), <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1373>.”

¹³² “United Nations Security Council (UNSC), Resolution 1624 (2005), <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1624>.”

¹³³ “United Nations Security Council (UNSC), Resolution 2170 (2014), <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2170>.”

¹³⁴ Foreign terrorist fighters are defined in the resolution as persons who travel to a state outside their residence or nationality for the purpose of carrying out, planning, preparing, participating in terrorist acts, or providing or receiving terrorist training, including in connection with armed conflict. “United Nations Security Council (UNSC), Resolution 2178 (2014), <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2178>.”

¹³⁵ “United Nations Security Council (UNSC), Resolution 2249 (2015), <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2249>.”

after the September 11 attacks, but it has not gained widespread acceptance. These authors emphasize that the US has abused its pre-emptive intervention strategy and that the results of its interventions have not brought stability. They argue that the pre-emptive interventions implemented by Türkiye and the US differ.¹³⁶ At this point, it is essential for Türkiye to legitimize its operations through the general principles that are recognized under international law. This is particularly important because the key condition for invoking the right of self-defense -namely, the occurrence of an armed attack- is already met. Moreover, bilateral agreements signed with Syria explicitly include Syria's commitment not to support terrorism. These legal foundations strengthen Türkiye's position and provide a legitimate basis for its operations under international law.

Türkiye's cross-border operations have also been criticized on the grounds that the principle of self-defense cannot be applied against non-state actors. According to Mashi, when Operation Olive Branch is analyzed in light of both restrictive and expansive interpretations of self-defense, it does not meet the necessary criteria—particularly those outlined in the Nicaragua judgment. Under the restrictive interpretation, self-defense is only permissible if the non-state actor (in this case, the YPG) is under the “effective control” of a regional state (Syria). Since Syria does not exercise effective control over the YPG, Türkiye's invocation of self-defense is deemed inadmissible. Furthermore, Mashi emphasizes that the armed group in question was not “sent” by Syria, which further undermines the legal basis for Türkiye's justification of its operation under international law.¹³⁷ However, it is appropriate here to refer to the “unwilling or unable” doctrine. According to this doctrine, a victim state that is under attack may invoke its right to self-defense if the host state is either unwilling or unable to prevent the activities of non-state actors operating from its territory. In such cases, the inability or unwillingness of the territorial state to suppress these threats may justify the use of force by the victim state under the principle of self-defense.¹³⁸ In its most basic form, the “unwilling

¹³⁶ Gürkan Demir & Hasan Basri Yalçın, “Türkiye'nin Önleyici Müdahale Stratejisi” [Turkey's Preventive Intervention Strategy], *Working Paper Series*, Vol. 2, No. 4 (2021), pp. 3–4.

¹³⁷ Fatima Mashi, Sofie Hamdi & Mohammad Salman “‘Operation Olive Branch’ in Syria's Afrin District: Towards a New Interpretation of the Right of Self-Defence?”, *Journal on the Use of Force and International Law*, Vol. 9, No. 2 (2022), p. 337.

¹³⁸ Selami Kuran & Hande Gür, “Devlet-Dışı Aktörlere Karşı Meşru Müdafaa ‘İsteksiz veya Aciz’ Doktrini: Suriye ve DAESH Örneği” [The ‘Unwilling or Unable’ Doctrine in

or unable" doctrine holds that when a state, the victim state, is subjected to an armed attack by a non-state group operating from outside its territory, and concludes that the use of force in self-defense is necessary to respond to the ongoing threat posed by that group, it may act accordingly. However, if the host (or territorial) state is both willing and able to address the threat posed by the non-state actor, then the victim state is not permitted to use force within that territory. In such a case, the host state is expected to take appropriate and effective measures against the non-state group itself.¹³⁹

Just prior to the operation, Türkiye reiterated in a letter to the United Nations that Syria's passivity in the face of terrorist activities on its territory had once again allowed terrorism to flourish.¹⁴⁰ At this point, while it is acknowledged that the non-state actors were not sent by Syria, it must be emphasized once again that Syria has been unable to prevent the activities of these groups and has failed to fulfill the obligations outlined in the Ankara Agreement signed between Türkiye and Syria. Moreover, many states and scholars argue that when a host state is unwilling or unable to take the necessary measures to mitigate the threat posed by a non-state actor operating within its territory, the right of self-defense arises for the victim state. In such circumstances, the failure of the host state to act effectively is seen as justifying the victim state's use of force under international law.¹⁴¹ Indeed, in a letter sent to the United Nations Security

Self-Defence Against Non-State Actors: The Case of Syria and ISIS, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi [Marmara University Faculty of Law Legal Research Journal], Vol. 23, No. 1 (2017), p. 61.

¹³⁹ Ashley Deeks, " 'Unwilling or Unable': Toward a Normative Framework for Extra-Territorial Self-Defense", *SSRN Scholarly Paper*, Rochester, NY, August 19, 2011, p. 487, <https://papers.ssrn.com/abstract=1971326>.

¹⁴⁰ UN Documents: Security Council Report", (08.05.2023), <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/s201853.php>; Mashi, Hamdi, Salman, "Operation Olive Branch' in Syria's Afrin District: towards a new interpretation of the right of self-defence?", s. 33 *United Nations Security Council (UNSC), S/2018/53: Report of the Secretary-General on the threat posed by ISIL (Da'esh) to international peace and security and the range of United Nations efforts in support of Member States in countering the threat*, May 8, 2023, <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/s201853.php>; Fatima Mashi, Sofie Hamdi & Mohammad Salman, "Operation Olive Branch' in Syria's Afrin District: Towards a New Interpretation of the Right of Self-Defence?", *Journal on the Use of Force and International Law*, Vol. 9, No. 2 (2022), p. 336.

¹⁴¹ Selami Kuran & Hande Gür, "Devlet-Dışı Aktörlere Karşı Meşru Müdafaa'da 'İsteksiz veya Aciz' Doktrini: Suriye ve DAEŞ Örneği" [*The 'Unwilling or Unable' Doctrine in Self-Defence Against Non-State Actors: The Case of Syria and ISIS*], *Marmara Üniver-*

Council on 23 September 2014, the United States stated that the Syrian government was unwilling or unable to prevent the use of its territory by actors posing a threat of attack. Similarly, on 24 July 2015, Türkiye submitted a letter to the Security Council referring to attacks launched from Syrian territory against its own country, clearly asserting that the Syrian regime neither had the capacity nor demonstrated the willingness to prevent such threats.¹⁴² One day after sending this letter, on July 25, 2015, Türkiye carried out its first air operation in Syria. Like the United States, Türkiye based its operations against ISIS in Syria on both the right of individual and collective self-defense and invoked the "unwilling or unable" doctrine. This approach emphasized that, due to Syria's failure to prevent threats emanating from its territory, Türkiye was entitled to take defensive action in accordance with international law.¹⁴³

On 10 December 2015, Germany stated in a letter to the United Nations Security Council: "On behalf of my Government, I hereby inform the Security Council that, pursuant to Article 51 of the Charter of the United Nations, the Federal Republic of Germany has commenced military measures against the terrorist organization Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL), in the exercise of the right of collective self-defense. These measures are not directed against the Syrian Arab Republic but against ISIL. ISIL occupies parts of Syrian territory over which the Syrian government currently does not exercise effective control. States that have been subjected to armed attacks originating from these parts of Syrian territory are therefore entitled to take necessary self-defense measures under Article 51 of the UN Charter, even without the consent of the Syrian government."¹⁴⁴

sitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi [Marmara University Faculty of Law Legal Research Journal], Vol. 23, No. 1 (2017), p. 63.

¹⁴² Nesrin Singil, "Uluslararası Hukukta Meşru Müdafaa Hakkına Yeni Bir Yaklaşım: İsteksiz veya Aciz Devlet Doktrini" [*A New Approach to the Right of Self-Defence in International Law: The Doctrine of Unwilling or Unable State*], *Journal of Selçuk University Faculty of Law*, Vol. 29, No. 3 (2021), pp. 2396–2397.

¹⁴³ Derya Aydın Okur, "İŞİD'e Karşı Suriye'de Yapılan Operasyonların Meşruiyeti Bakımından İsteksiz ya da Aciz Devlet Teorisi" [*The Theory of Unwilling or Unable State in Terms of the Legitimacy of the Operations in Syria Against ISIS*], *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* [Journal of Istanbul Kültür University Faculty of Law], Vol. 14, No. 2 (2015), p. 48.

¹⁴⁴ "Letter dated 10 December 2015 from the Chargé d'affaires a.i. of the Permanent Mission of Germany to the United Nations addressed to the President of the Security Council, May 7, 2023, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF-CF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2015_946.pdf.

3.2. Operations and Principle of Territorial Integrity

The most fundamental international law text regarding the definition of a state is the 1933 Montevideo Convention. According to the Convention, a state must possess the following elements: a defined territory, a permanent population, an effective government, and the capacity to enter into relations with other states.¹⁴⁵

Territory is one of the essential elements of statehood. It is not necessary for the territory of a state to be large or continuous. In addition to being a constitutive element, territory also defines the limits of a state's sovereign authority. The principle of the security and indivisibility of a state's territory became a foundational norm of international law in the 20th century. According to this principle, the territory of a state established in accordance with international legal norms cannot, under any circumstances, be divided without that state's consent, and other states are obligated to respect this territorial integrity.¹⁴⁶

It is increasingly debated today whether the principle of the security and indivisibility of a state's territory has evolved into a form of conditional sovereignty. In cases where human rights are severely and extensively violated, the option of military intervention has been invoked. NATO justified its intervention in Kosovo on these grounds, and this precedent has since become a subject of scholarly debate. Moreover, the boundaries of the principle of sovereignty and territorial integrity are becoming increasingly blurred. Conditional sovereignty is no longer discussed solely in the context of states that violate human rights, but also with respect to those that harbor terrorists or pursue the development of weapons of mass destruction. This evolving discourse suggests that state sovereignty may, under certain conditions, be constrained by the broader interests of international peace, security, and the protection of fundamental human rights.¹⁴⁷

¹⁴⁵ "UNTC Convention on Rights and Duties of States adopted by the Seventh International Conference of American States, 1933, <https://treaties.un.org/pages/showdetails.aspx?objid=0800000280166aef>; The ability to establish relations with other states has been criticized because it is not related to the existence of the state; this principle should be perceived as a consequence of statehood and is rather related to the recognition of the state. Yusuf Aksar, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I* [International Law in Theory and Practice I], 4th Edition, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, p. 202.

¹⁴⁶ Hüseyin Pazarıcı, *Uluslararası Hukuk* [International Law], 9th Edition, Ankara: Turhan Kitabevi, 2010, p. 144.

¹⁴⁷ Stuart Elden, "Contingent Sovereignty, Territorial Integrity and the Sanctity of Bor-

In the final documents of official meetings and statements in the press, Türkiye's primary emphasis is on preserving Syria's territorial integrity. Furthermore, it is frequently emphasized that establishing a political system that represents all Syrians is essential to restoring peace and stability. In this context, the goal of overthrowing the Assad regime, which had previously been the primary focus of Türkiye's Syria policy, has been replaced by the elimination of the PKK/PYD-YPG terrorist organization and the safe return of refugees.¹⁴⁸ According to some scholars—several of whom employ a discourse that directly targets President Erdoğan—Türkiye, through its military operations, has indirectly violated Syria's sovereignty.¹⁴⁹ However, in his statement on August 19, 2022, President Erdoğan stated that an operation could be conducted against the YPG in northern Syria with the cooperation of Russia, that Türkiye respected Syria's territorial integrity, and expressed his views on the Syrian administration as follows: "We have no interest in defeating Assad or failing to defeat him." Furthermore, Erdoğan stated, "We have no ambitions for Syrian territory. The integrity of their territory is important to us. The regime must be aware of this, thereby underscoring that Türkiye's future policy toward Syria will continue to be based on two core principles: combating terrorism and respecting territorial integrity."¹⁵⁰ At this point, as emphasized in the statements of Turkish officials, while respect for Syria's sovereignty and territorial integrity is acknowledged as a fundamental principle, it can be inferred that the fight against terrorism may render this sovereignty conditional—particularly when national and international peace and security are at stake.

3.3. Operations and Bilateral Treaties

The regulation of relations and the resolution of disputes between subjects of international law are primarily achieved through treaties. The inter-

ders", *The SAIS Review of International Affairs*, Vol. 26, No. 1 (2006), p. 21.

¹⁴⁸ Enes Deşilmek & Talha İsmail Duman, "Türk Dış Politikası Yılığ 2021" [*Turkish Foreign Policy Annual 2021*], in SETA, ed. Burhanettin Duran, Kemal İnat & Mustafa Caner, 2021, p. 121, <https://setav.org/assets/uploads/2022/06/TDPY2021.pdf>.

¹⁴⁹ Diana Setiawati & Enno Haya Gladys Naranta, "Erdoğan's Foreign Policy Against Kurds in Syria: A Turkish Military and Political Strategy", *Law and Justice*, Vol. 7, No. 1 (2022), p. 25.

¹⁵⁰ "Erdoğan'dan Suriye açıklaması: Devletler arasında hiçbir zaman siyasi diyalog veya diplomasi kesip atılamaz" [Erdoğan's Statement on Syria: 'Diplomatic Ties Can Never Be Entirely Cut Between States'], *BBC News Türkçe*, August 19, 2022, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c72kgl416w2o>.

national legal system includes provisions governing the conclusion, implementation, effects, and termination of treaties. These rules are codified in the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties, which is considered the fundamental source of treaty law. According to Article 2 of the Convention, a “treaty” refers to an international agreement concluded in written form between states, governed by international law, whether embodied in a single instrument or in two or more related instruments, and regardless of its particular designation.¹⁵¹ There are several important principles in international law regarding the implementation of treaties. According to the principle of *pacta sunt servanda*, which means “agreements must be kept”, parties must execute the agreement in good faith. This principle is among the imperative rules of international law (*jus cogens*).¹⁵²

According to bilateral agreements signed with Türkiye, Syria is obligated to prevent terrorist attacks directed at Türkiye. In this regard, Syria is obligated to honor its pacts. However, Syria is currently unable to fulfill this obligation because it can be considered a failed state.¹⁵³

Where a state lacks full sovereignty within its territory, existing treaties cannot be terminated. Termination of treaties is possible through consent, breach, subsequent impossibility, and a radical change in the terms under which the treaty was made. However, termination due to a radical change in the terms of the treaty is not possible in two cases: termination of border agreements based on this principle, and invoking this principle by one of the parties in breach of its obligations.¹⁵⁴ Therefore, the agreements between Türkiye and Syria remain legally in force and must be duly acknowledged by both parties. Despite the ongoing instability in Syria, these agreements continue to retain their validity under international law and impose reciprocal obligations that must be respected within the framework of treaty law.

¹⁵¹ “Vienna Convention on the Law of Treaties (1969), p. 3.

¹⁵² Yusuf Aksar, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I* [International Law in Theory and Practice I], 4th Edition, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, p. 140.

¹⁵³ Bahadır Bumin Özarlan, “Arap Baharı Sürecinde Türkiye’nin Suriye’ye Yönelik Askeri Harekâtlarının Hukuki Temeli” [The Legal Basis of Turkey’s Military Operations Against Syria During the Arab Spring], *Journal of the Court of Appeals*, No. 15 (2020), p. 369.

¹⁵⁴ Aksar, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I*, p. 159.

CONCLUSION

The Arab Spring, which commenced in 2011 with demands for democratization in the Middle East, transformed into a proxy war in Syria following the involvement of regional and global actors. The support provided to the PKK/PYD-YPG—the Syrian branch of the PKK—under the guise of countering the activities of the terrorist organization ISIS, facilitated the group’s rapid consolidation of power in the region. The declaration of autonomy in the territories it seized, the practices of forced displacement based on ethnic segregation, the terrorist attacks directly targeting Türkiye, and ultimately the plan to establish a terrorist corridor along the Turkish border were identified by Ankara as threats to the national security of the state.

The advancement of terrorist organizations along Türkiye’s border, including their systematic capture of Syrian border posts and customs checkpoints, together with the subsequent necessity in 2015 to relocate the Tomb of Suleyman Shah and the Saygı Outpost—recognized under international treaties as under Turkish sovereignty—produced a rapid escalation of insecurity, marked by spiraling violence and heightened terrorist threats in the region. Confronted domestically with terrorist attacks and externally with a large-scale refugee influx triggered by the Syrian civil war, Türkiye experienced significant economic, political, and social repercussions. Türkiye has explored possible measures both to safeguard its national security and to ensure the safe return of Syrian citizens to their homeland.

In the aftermath of the coup attempt orchestrated by FETÖ on July 15th, 2016, and despite the significant challenges confronting the Turkish Armed Forces, Ankara took a decisive step to prevent the establishment of a terrorist corridor along its border through a series of military operations—namely Operation Euphrates Shield, Operation Olive Branch, Operation Peace Spring, and Operation Spring Shield. In doing so, Türkiye also thwarted the PYD’s objective of gaining access to the Eastern Mediterranean, a region at the center of intense power competition due to its substantial hydrocarbon reserves. Alongside these military initiatives, Türkiye pursued diplomatic efforts, informing the United Nations and all

relevant actors in the region that these operations did not target Syria's territorial integrity but rather prioritized counterterrorism and border security. As a result of the agreements concluded with both the United States and Russia, the creation of safe zones enabled at least a portion of displaced Syrian citizens to return. In the areas cleared of terrorist organizations, Türkiye adopted measures to facilitate daily life and the provision of public services, financing these efforts from its national budget. Nevertheless, despite these developments, Türkiye's operations have been portrayed in certain international reports, media outlets, and analyses as violations of Syria's territorial integrity, acts of occupation, expansionist policies, or instances of ethnic discrimination. Notably, such disinformation has been disseminated by official or state-supported civil platforms of actors—including Israel, Iran, the United States, Germany, Saudi Arabia, and the United Arab Emirates—that otherwise hold markedly divergent positions on regional and global issues.

In international law, the use of force by states in their international relations is prohibited. Exceptions to this prohibition exist only in cases of the exercise of the right of self-defense or pursuant to resolutions adopted by the United Nations Security Council. Türkiye has invoked both its inherent right of self-defense and the Security Council's resolutions on counterterrorism as the legal justifications for its military operations. A fundamental condition for the exercise of self-defense is the occurrence of an armed attack, and numerous attacks have been launched against Türkiye from Syrian territory. Another requirement of self-defense derived from customary international law is proportionality, a condition that Türkiye has sought to observe in its operations. Civilian settlements have not been targeted, and the demand for safe zones has been repeatedly emphasized. Moreover, through the Ankara, Astana, and Sochi Agreements, Türkiye has demonstrated its commitment to seeking a political solution to the conflict.

In conclusion, Türkiye has exercised its rights under international law to eliminate existing and potential threats to its national security. In addition to its military success, the agreements it has signed have demonstrated its status as a significant player in the region and that Türkiye's demands regarding the Syrian issue must be taken into consideration.

BİBLİOGRAPHY

- "5 Soru: 6-8 Ekim Olayları", *SETA*, 07.10.2019, <https://www.setav.org/5-soru-6-8-ekim-olaylari/>.
- "5 Soru: 6-8 Ekim Olayları", *SETA*, 07.10.2019, <https://www.setav.org/5-soru-6-8-ekim-olaylari/>.
- "5 Soru: Türkiye'nin Güvenli Bölge Siyasetinde Son Durum", *SETA*, 08.10.2019, <https://www.setav.org/5-soru-turkiyenin-guvenli-bolge-siyasetinde-son-durum/>.
- "ABD, Terörizm 2017 Ülkeler Raporu'ndan PYD/YPG'yi çıkardı", 20.09.2018, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-terorizm-2017-ulkeler-raporundan-teror-orgutu-pyd-ypgyi-cikardi/1259526>.
- ACET İNCE Gül Seda, "Uluslararası Hukuk Bağlamında Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekatları", *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, C. 1, S. 1 (2020), ss. 65-92.
- ACUN Can, "Irak ve Şam İslam Devleti IŞİD", *Sabah*, (31.05.2020), <https://www.sabah.com.tr/yazarlar/perspektif/canacun/2014/06/21/irak-ve-sam-islam-devleti-isisid>.
- ACUN Can, Bünyamin KESKİN, "PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG", İstanbul: SETA, 2017.
- "Adana Agreement", (08.06.2023), https://www.mfa.gov.tr/_p_statement-made-by-israel-cem-foreign-minister-on-the-special-security-meeting-held-between-turkiye-and-syria_br_october-20_1998_br_unofficial-translation__p_en.mfa.
- AKSAR Yusuf, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I*, 4th Edition., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- AKUTAY Sercan Semih, Davut ATEŞ, "Türkiye'nin Sınır Ötesi Operasyonlarının Hukuki Çerçevesi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 3 (2013), ss. 109-46.
- ALARANTA Toni, "Turkish troops in Syria: is it all about the Kurds now on?", (02.2017).
- ARMAOĞLU Fahir, *20.yıy Siyasi Tarihi*, İstanbul: Alkım Yayınevi, 2010.
- AYDIN OKUR Derya, "IŞİD'e Karşı Suriye'de Yapılan Operasyonların Meşruiyeti Bakımından İsteksiz ya da Aciz Devlet Teorisi", *İKÜHFD*, C. 14, S. 2 (2015), ss. 39-65.
- "Bakan Akar: İdlib'de başlatılan Bahar Kalkanı Harekatı başarıyla sürdürülmekte", (02.06.2020), <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-harekat/ba>

kan-akar-idlibde-baslatilan-bahar-kalkani-harekati-basariyla-surdurul-mekte/1750603.

“Barış Pınarı Harekatı başladı”, (02.06.2020), <https://www.trthaber.com/haber/gundem/baris-pinari-harekati-basladi-434852.html>.

“Başbakanlık açıkladı, işte Zeytin Dalı Harekatı’nın 12 nedeni - Son Dakika Flaş Haberler”, (02.06.2020), <https://www.cnnturk.com/turkiye/basbakanlik-acikladi-iste-zeytin-dali-harekatinin-12-nedeni-727244>

“BBC Turkce - Haberler - Sınır ötesi hareket tezkeresi kabul edildi”, (19.06.2020), https://www.bbc.com/turkce/haberler/2012/10/121004_turkey_update2.shtml.

BECK Robert J., Anthony Clark AREND, “Don’t Tread on Us: International Law and Forcible State Responses to Terrorism”, *Wisconsin International Law Journal*, C. 12 (1993), s. 153.

BİLGİN İnci, “Suriye İç Savaşı’nda Küresel ve Bölgesel Güçlerin Kesişen Müdahaleleri: Nedenler, Yöntemler ve Zamanlama”, *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi*, C. 2, S. 1 (2019), ss. 1-19.

BİNGÖL Oktay, “Krizlerin Uluslararasılaşması: Rejime Karşı Protestolardan Bölgesel Çatışmaya Suriye Örneği”, *Krizler ve Kriz Yönetimi: Temel Yaklaşımlar, Aktörler, Örnek Olaylar*, ed. Mehmet Seyfettin Erol, Ertan Efegil, Ankara: Barış Kitap, 2012, ss. 441-84.

“Birleşmiş Milletler Antlaşması”, 26.06.1945, http://www.unicankara.org.tr/doc_pdf/chart_turkce.pdf.

“Convention (IV) Respecting the Laws and Customs of War on Land and Its Annex: Regulations Concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hague, 18 October 1907.”, (08.01.2025), <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-iv-1907/regulations-art-42>.

“Cumhurbaşkanı Erdoğan: ‘Sözler yerine getirilmemiş olursa, hareketimiz kaldığı yerden çok daha kararlı devam edecektir’”, (02.06.2020), <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/cumhurbaskani-erdogan-sozler-yerine-getirilmezse-harekat-daha-kararli-devam-edecek/>.

ÇAĞLAR Barış, “Türkiye’nin Suriye Politikası: Yeni-Klasik Realist Bir Bakış”, *Ortadoğu Analiz*, C. 4, S. 47 (2012), ss. 40-52.

ÇAVUŞOĞLU Mevlüt, “2020 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız”, T.C Dışişleri Bakanlığı, 18.11.2019, http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2020-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf.

— — —, “2020 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız”, Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs, 18.11.2019, http://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2020-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf.

ÇEVİKBAŞ Ahmet, *Tarihsel Süreçteki Nedenleriyle Birlikte Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu*, Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2016.

DEEKS Ashley, “‘Unwilling or Unable’: Toward a Normative Framework for Extra-Territorial Self-Defense”, SSRN Scholarly Paper, Rochester, NY, 19.08.2011, <https://papers.ssrn.com/abstract=1971326>.

DEĞDAŞ Ulaş Can, “Uluslararası Hukukta Önleyici Meşru Müdafaa Hakkı”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 6 (2017), ss. 21-40.

DEMİR Gürkan, Hasan Basri YALÇIN, “Türkiye’nin Önleyici Müdahale Stratejisi”, *Working Paper Series*, C. 2, S. 4 (2021), ss. 01-07.

DEŞİLMEK Enes, Talha İsmail DUMAN, “Türk Dış Politikası Yılı 2021”, SETA, ed. Burhanettin Duran, İnät, Caner, 2021, <https://setav.org/assets/uploads/2022/06/TDPY2021.pdf>.

EKŞİ Muharrem, “Türk Dış Politikasının Ultimo Ratiosu: Yumuşak Güçten Sert Güce Türkiye’nin Suriye Politikası”, *Karadeniz Araştırmaları*, C. 15, S. 60 (2018), ss. 71-99.

ELDEN Stuart, “Contingent Sovereignty, Territorial Integrity and the Sanctity of Borders”, *The SAIS Review of International Affairs*, C. 26, S. 1 (2006), ss. 11-24.

“Erdoğan: Adana mutabakatı bize Suriye’ye girmenin önünü açıyor”, (02.06.2020), <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201901251037292538-erdogan-erzurum-aday-tanitim-toplantisi/>.

“Erdoğan’dan Suriye açıklaması: Devletler arasında hiçbir zaman siyasi diyalog veya diplomasi kesip atılmaz”, *BBC News Türkçe*, 19.08.2022, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c72kgl416w2o>.

FIRAT Melek, Ömer KÜRKÇÜOĞLU, “Arap Devletleriyle İlişkiler”, *Kurtuluş Savaşı’ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar Türk Dış Politikası-Cilt II (1980-2001)*, ed. Baskın Oran, 4. b., İstanbul: İletişim Yayınları, 2002.

“Full Text of Turkey, US Statement on Northeast Syria”, (07.05.2023), <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/17/full-text-of-turkey-us-statement-on-northeast-syria>.

GAYTANCIOĞLU Kaan, Sinem GÖÇ, “Türkiye-Suriye İlişkilerinde Terör Sorunu”, *Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 1, S. 1 (2009), ss. 59-73.

“Grand National Assembly Decision No. 1071”, (07.05.2023), https://www.tbmm.gov.tr/tbmm_kararlari/karar1071.html.

“Grand National Assembly Decision No. 1162”, (07.05.2023), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/09/20170924.htm>.

- "Grand National Assembly Decision No. 1199", (07.05.2023), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/10/20181009.htm>.
- "İşte 8 maddede Soçi Mutabakatı'nın anlamı", *CNN Türk*, (02.06.2020), <https://www.cnnturk.com/dunya/iste-8-maddede-soci-mutabakatinin-anlami>.
- İŞYAR Ö. Göksel, "Suriye İç Savaşı'nda PYD'nin Aktörleşmesinin Başlıca Nedenleri", *Bilge Strateji*, C. 9, S. 16 (2017), ss. 33-67.
- KARAGÜL Soner, Çağrı Emin DEMİRBAŞ, "Koruma Sorumluluğu Doktrini Açısından Suriye Krizi: Bir 'İnsancıl Müdahalesizlik' Örneği", *Yönetim Bilimleri Dergisi/ Journal of Administrative Sciences*, C. 15, S. 30 (2017), ss. 481-510.
- KARDAŞ Şaban, "Turkey's Military Operations in Iraq: Context and Implications", *Middle East Policy*, C. 28 (2021), ss. 133-43, doi:10.1111/mepo.12582.
- KAYA İbrahim, *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*, 1. Baskı., Ankara: USAK, 2005.
- KESKİN Funda, *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler*, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları Tezler Dizisi:4, 1998.
- KHDIR Rebaz, "The right to self-defence in International Law as a justification for crossing borders: the Turkey-PKK case within the borders of Iraq", *Russian Law Journal*, C. 4, S. 4 (2016), ss. 62-80.
- KİBAROĞLU Mustafa, "Türkiye'nin İdlil Operasyonu: Uluslararası Siyaset ve Hukuk Açısından Bir Değerlendirme", *The Strategist*, S. 6 (2017), ss. 10-17.
- — —, "Zeytin Dalı Harekatı'nın Siyasi, Diplomatik ve Askeri Açısından Bir Değerlendirmesi", *The Strategist*, S. 9 (2018), ss. 10-19.
- KİRAZ Sami, "Türk Dış Politikasının Süreklilik Unsuru Olarak Barış Operasyonlarının İncelenmesi", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 41 (2020), ss. 384-99, doi:10.30794/pausbed.696867.
- KOWALCZEWSKA Kaja, Piotr ŁUBIŃSKI, "Legality of the Turkish Military Operations in Syria", *Review of International, European and Comparative Law (PWPM)*, S. XX (2022), ss. 55-83, doi:10.26106/9r8g-jt22.
- KURAN Selami, Hande GÜR, "Devlet-Dışı Aktörlere Karşı Meşru Müdafaada 'İsteksiz veya Aciz' Doktrini: Suriye ve DAESH Örneği", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 23, S. 1 (2017), ss. 57-88.
- "Lavrov: Türkiye ve Suriye arasındaki Adana Mutabakatı yürürlükte - Sputnik Türkiye", (02.06.2020), <https://tr.sputniknews.com/rusya/201901251037303005-lavrov-turkiye-suriye-arasinda-ki-adana-mutabakatı-yururlukte/>.
- "Letter dated 10 December 2015 from the Chargé d'affaires a.i. of the Permanent Mission of Germany to the United Nations addressed to the President of the

Security Council", (07.05.2023), http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2015_946.pdf.

- MASHİ Fatima, Sofie HAMDİ, Mohammad SALMAN, "Operation Olive Branch' in Syria's Afrin District: towards a new interpretation of the right of self-defence?", *Journal on the Use of Force and International Law*, C. 9, S. 2 (2022), ss. 324-51.
- "MGK Genel Sekreterliği", 30.11.2016, <https://www.mgk.gov.tr/index.php/30-kasim-2016-tarihli-toplanti>.
- MIZRAK Baransel, "Türkiye'nin Son Dönemde Irak Ülkesinde Yapmış Olduğu Müdahalelerin Hukuki Meşruiyeti", *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, C. 5, S. 2 (2017), ss. 107-27.
- "MSB'den 'Barış Pınarı Harekatı' açıklaması", (01.06.2020), <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/msbden-baris-pinari-harekatı-aciklamasi-41386973>.
- "NATO - Official text: The North Atlantic Treaty, 04-Apr.-1949", (24.08.2022), https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm.
- "NATO Genel Bilgi Notu", *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*, (24.08.2022), <https://www.mfa.gov.tr/data/nato-bilgi--notu.pdf>.
- "NATO Genel Sekreteri Stoltenberg'den Barış Pınarı Harekatı açıklaması | Euronews", (02.06.2020), <https://tr.euronews.com/2019/10/14/nato-genel-sekreteri-stoltenberg-den-baris-pinari-harekatı-aciklamasi>.
- "OPCW: Han Şeyhun Saldırısında Sarin Gazı Kullanıldı", *BBC Türkçe*, 20.04.2017, <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39650002>.
- ÖZARSLAN Bahadır Bumin, "Arap Baharı Sürecinde Türkiye'nin Suriye'ye Yönelik Askeri Harekatlarının Hukuki Temeli", *Journal of the Court of Appeals*, S. 15 (2020), ss. 343-75, doi:10.18771/mdergi.757594.
- ÖZCAN Muhammet, "Şah Fırat Operasyonu ve Süleyman Şah Türbesinin Taşınmasının Uluslararası Hukuka Uygunluğunun İncelenmesi", *[Operation Shah Euphrates and the Examination of the Relocation of the Tomb of Suleyman Shah in the Context of Compliance with International Law] Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi [Sinop University Journal of Social Sciences]*, Vol.8, No.2,(2024), pp.962-988.
- ÖZÇELİK Necdet, Can ACUN, "Terörle Mücadelede Yeni Safha Zeytin Dalı Harekatı", İstanbul: SETA, 2018.
- ÖZTÜRK Osman Metin, "ŞAM'A ŞU MESAJI DA VERMELİ!...", 15.10.2019, <http://ascmer.org/sama-su-mesaji-da-vermeli/>.
- — —, "Uluslararası Hukuk Işığında Türkiye'nin Suriye'deki (İdlil'deki) Askeri Varlığı", 01.03.2020, <https://ascmer.org/uluslararasi-hukuk-isiginda-turkiyenin-suriyedeki-idlibdeki-askeri-varligi/>.

- PAZARCI Hüseyin, *Uluslararası Hukuk*, 9. Baskı., Ankara: Turhan Kitabevi, 2010.
- PEKEL Abdullah, "Türk Silahlı Kuvvetlerinin Suriye'de Terörizmle Mücadelesi", 20. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu, Malatya: İnönü Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, 2021.
- "PKK", T.C. Dışişleri Bakanlığı, (29.05.2020), <http://www.mfa.gov.tr/pkk.tr.mfa>.
- "PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu: PYD-YPG", İçişleri Bakanlığı, 2017, <https://www.icisleri.gov.tr>.
- "Putin-Erdoğan görüşmesi sonrası açıklanan 10 maddelik Soçi Mutabakatı - Evrensel.net", (02.06.2020), <https://www.evrensel.net/haber/389364/putin-erdogan-gorusmesi-sonrasi-aciklanan-10-maddelik-soci-mutabakati>.
- REEVES Shane, David WALLACE, "Has Turkey Occupied Northern Syria?", *Lawfare*, (22.09.2016), <https://www.lawfaremedia.org/article/has-turkey-occupied-northern-syria>.
- "Reported Control of Terrain in Syria", *Institute for the Study of War*, 07.12.2024, <http://dev-isw.bivings.com/>.
- RUYS Tom, "Quo Vadit Jus ad Bellum?: A Legal Analysis of Turkey's Military Operations against the PKK in Northern Iraq", *Melbourne Journal of International Law*, C. 9, S. 2 (2008), <http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbJIL/2008/12.html>.
- "Ruys, Tom --- 'Quo Vadit Jus ad Bellum?: A Legal Analysis of Turkey's Military Operations against the PKK in Northern Iraq' [2008] MelbJILIntLaw 12; (2008) 9(2) Melbourne Journal of International Law 334", (19.04.2023), <http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbJIL/2008/12.html>.
- "S/2018/53 : UN Documents : Security Council Report", (08.05.2023), <https://www.securitycouncilreport.org/un-documents/document/s201853.php>.
- SARAÇLI Murat, "Uluslararası Hukukta Terörizm", *Journal of Ankara Hacı Bayram Veli University Faculty of Law*, C. 11, S. 1 (2007), ss. 1049-78.
- SARIKAYA Yalçın vd., 100. Yıla Girerken Türk Dış Politikasına Dair Değerlendirme ve Beklentiler, 1. Baskı., Ankara: TASAV, 2023.
- "SETA Güvenlik Çalışmaları Direktörü Doç. Dr. Murat Yeşiltaş: 'NATO Türkiye'nin İyi Gün Müttefiki'", *SETA*, 08.02.2018, <https://www.setav.org/seta-guvenlik-calismalari-direktoru-doc-dr-murat-yesiltas-nato-turkiyenin-iyi-gun-muttefiki/>.
- SETIAWATI, Diana, Enno Haya GLADYA NARANTA, "Erdogan's Foreign Policy Against Kurds in Syria: A Turkish Military and Political Strategy", *Law and Justice*, C. 7, S. 1 (2022), ss. 14-34.

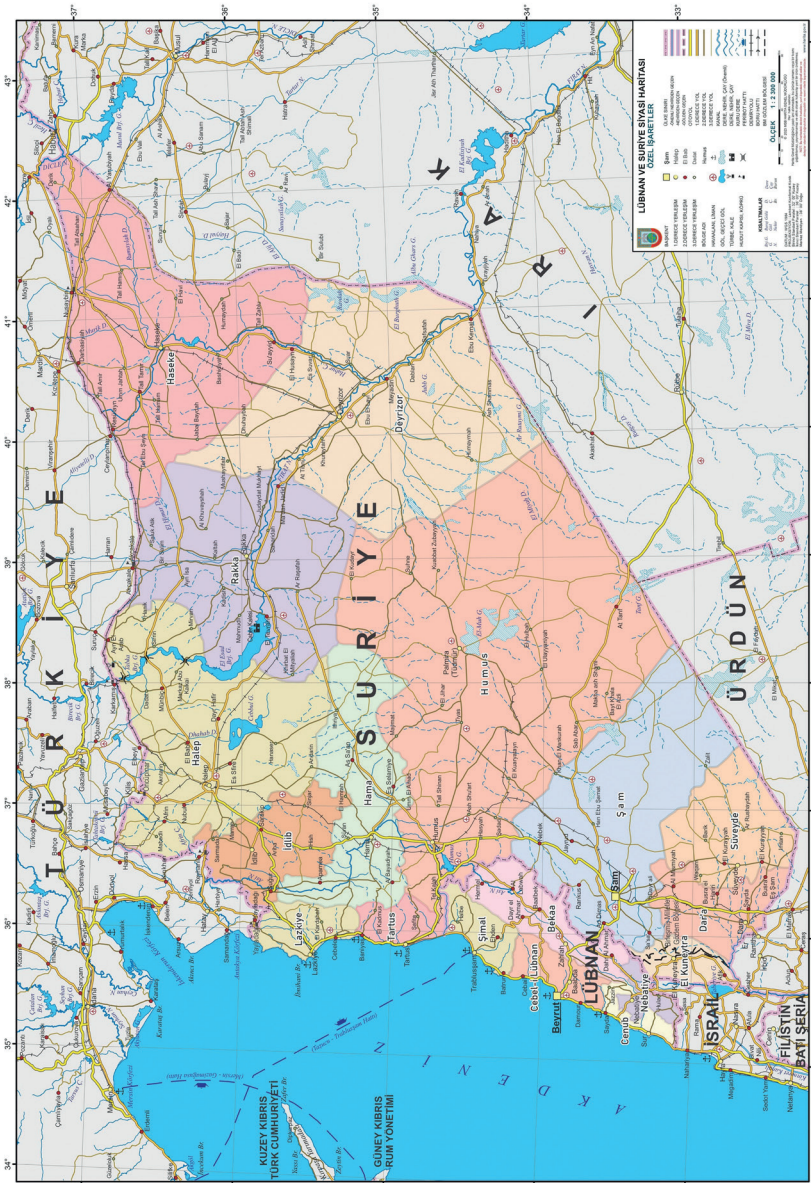
- SİNGİL Nesrin, "Uluslararası Hukukta Meşru Müdafaa Hakkına Yeni Bir Yaklaşım: İsteksiz veya Aciz Devlet Doktrini", *Journal of Selçuk University Faculty of Law*, C. 29, S. 3 (2021).
- SLY Liz, "A mini world war rages in the fields of Aleppo", *Washington post*, (14.02.2016), https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/a-mini-world-war-rages-in-the-fields-of-aleppo/2016/02/14/d2dfff02-d340-11e5-a65b-587e721fb231_story.html?noredirect=on&utm_term=.f4a32981caf8.
- "S/RES/1368 (2001) | United Nations Security Council", 2001, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1368>.
- "S/RES/1373 (2001) | United Nations Security Council", 2001, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1373>.
- "S/RES/1624 (2005) | United Nations Security Council", 2005, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/1624>.
- "S/RES/2170 (2014) | United Nations Security Council", 2014, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2170>.
- "S/RES/2178 (2014) | United Nations Security Council", 2014, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2178>.
- "S/RES/2249 (2015) | United Nations Security Council", 2015, <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2249>.
- "Suriye Demokratik Güçleri", *Suriye Gündemi*, 29.08.2016, <http://www.suriyegundemi.com/2016/08/29/suriye-demokratik-gucleri/>.
- "Suriye: Şam nasıl bu kadar çabuk düştü? Ordu neden savaşmadı?", *BBC News Türkçe*, 08.12.2024, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c140nz82x8lo>.
- "Suriye'de kim kimdir? PYD, YPG, SDG ve Milli Ordu nedir?", *euronews*, 27.02.2020, <https://tr.euronews.com/2020/02/27/suriye-hangi-gucler-one-cikiyor-pyd-ypg-sdg-ve-milli-ordu-nedir-sdg-idlib-baris-pinari>.
- "Suriye'de kim kime karşı, kim kimin yanında?", 19.02.2018, <https://www.dw.com/tr/suriyede-kim-kime-kar%C5%9F%C4%B1-kim-kimin-yan%C4%B1nda/a-42573727>.
- TAŞDEMİR Fatma, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından IŞİD ile Mücadele", *Suriye Çatışma ve Uluslararası Hukuk*, 1. Basım., Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2016, s. .
- TAŞDEMİR Fatma, Adem ÖZER, "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu", *Akademik Hassasiyetler*, C. 4, S. 7 (2017), ss. 53-70.
- , "Kuvvet Kullanma Hukuku Açısından Fırat Kalkanı Operasyonu", *Akademik Hassasiyetler*, C. 4, S. 7 (2017), ss. 53-70.

- "Terörizm Analiz Platformu (TAP)", (24.08.2022), <https://www.tap-data.com/analysis>.
- TODESCHİNİ Vito, "Turkey's Operation 'Peace Spring' and International Law - Opinion Juris", 21.10.2019, <http://opiniojuris.org/2019/10/21/turkeys-operation-peace-spring-and-international-law/>.
- "TSK: Zeytindalı harekatı başladı - Son dakika haberleri", (02.06.2020), <https://www.yenisafak.com/gundem/tsk-zeytin-dali-harekat-basladi-3015536>.
- "Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yaptığı Sınır Ötesi Askeri Harekatlar", 22.11.2019, <http://politikaakademisi.org/2019/11/22/turk-silahl-kuvvetlerinin-yaptigi-sinir-otesi-askeri-harekatlar/>.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (07.05.2023), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat-metin/1.5.2709.pdf>.
- "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması", (05.06.2022), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/07/20110705M1-12.htm>.
- "Türkiye Cumhuriyeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti İçişleri Bakanlıkları Arasında İşbirliği Anlaşması", (05.06.2022), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/11/20011124.htm#2>.
- "Türkiye ve ABD anlaştı, kim ne kazandı?", *BBC News Türkçe*, (18.10.2019), blm. Dünya, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50092778>.
- "Türkiye ve Rusya İdlib'de ateşkes üzerinde anlaştı", 05.03.2020, <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-harekat/turkiye-ve-rusya-idlibde-ateskes-uzerinde-anlasti/1756201>.
- "Türkiye ve Rusya İdlib'de ateşkes üzerinde anlaştı", (02.06.2020), <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-harekat/turkiye-ve-rusya-idlibde-ateskes-uzerinde-anlasti/1756201>.
- ULAŞAN Fatih, "Turkey's Military Intervention to the East of The Euphrates River in Northern Syria and the Legal Status in Terms of Human Rights", *Current Debates on Social Science*, ed. Zeynel Karacagil, June 2022., Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları, t.y., s. .
- ULUTAŞ Ufuk, Burhanettin DURAN, "Türkiye'nin DEAŞ'la Mücadelesinin Kritik Dönemeci: Fırat Kalkanı Harekatı", *Ortadoğu Yılığ* 2016, ed. Burhanettin Duran, Kemal İnät, Mustafa Caner, İstanbul: SETA Yayınları, 2017, s. .
- "UNTC Convention on Rights and Duties of States adopted by the Seventh International Conference of American States", 1933, <https://treaties.un.org/pages/show-details.aspx?objid=0800000280166aef>.
- "Üç ülkenin uzlaştığı Astana mutabakatı metni", *Mepa News*, 16.09.2017, <https://www.mepanews.com/uc-ulkenin-uzlastigi-astana-mutabakat-metni-9256h.htm>.
- "Vienna Convention on the Law of Treaties (1969)".

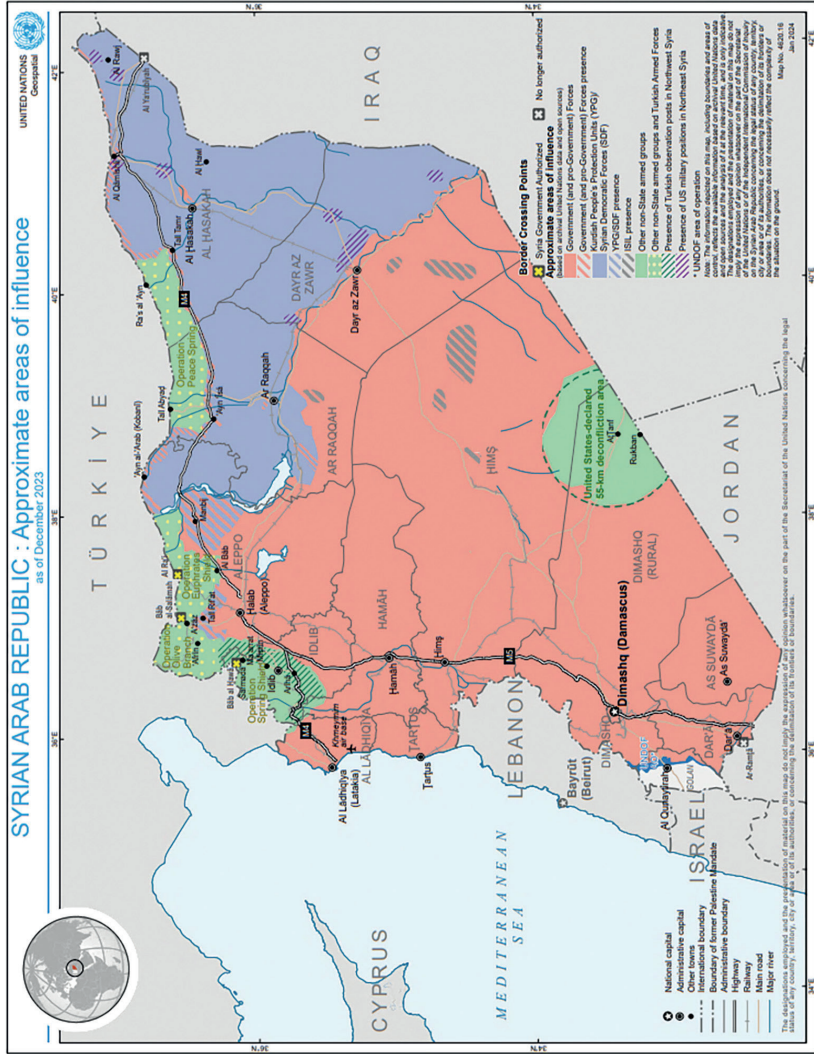
- "We Had Nowhere Else to Go", Uluslararası Af Örgütü, 10.2015, https://www.amnesty-usa.org/wp-content/uploads/2017/04/syria_nowhere_to_go_english-final.pdf.
- YELTİN Hüseyin, "Türkiye'nin Suriye Krizine Karşı Güvenlik Arayışlarına Bir Örnek: Fırat Kalkanı Harekatı", *Econder Uluslararası Akademik Dergi*, C. 2, S. 2 (2018), ss. 200-214.
- YEŞİLTAŞ Murat vd., *Sınırdaki düşman Türkiye'nin DAİŞ mücadelesi: rapor*, 1. baskı., İstanbul: SETA/Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, 2016.
- YEŞİLTAŞ Murat, Durdu Mehmet ÖZDEMİR, Sibel KORU, "Türkiye Terörizm Olayları Platformu Verilerinin Analizi: PKK Terörünün Etkileri (1984-2022)", *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, S. 202-254 (2022), <https://www.tradergisi.com/Content/Uploads/File/2022-1-2-25062022-10-14-02.pdf#page=30>.
- YEŞİLTAŞ Murat, Merve SEREN, Necdet ÖZÇELİK, "Fırat Kalkanı Harekatı Harekatın İcrası, İstikrarın Tesisi ve Alınan Dersler", İstanbul: SETA, 2017.
- "Zeytin Dalı Harekatıyla ilgili 10 soruya 10 cevap", (20.06.2023), <https://www.aa.com.tr/tr/gunun-basliklari/zeytin-dali-harekatıyla-ilgili-10-soruya-10-cevap/1043485>.

APPENDIX

Political Map of the Syrian Arab Republic and Its Neighbors

Situation Map of Syria Before November 2024

MAP OF FOREIGN FORCES' MILITARY SITES IN SYRIA MID 2024

Map keys

- Syrian opposition controlled areas
- Syrian regime controlled areas
- SDF-controlled areas
- Turkish forces stationing sites
- Russian forces stationing sites
- International Coalition forces stationing sites
- Iranian forces stationing sites

This information, names, titles and borders in the map do not necessarily reflect the views of Iusoor Center for Studies, and do not express any political opinion towards the actions

1:300,000
0 1.25 2.5 5
N

TASAV.ORG

TÜRK AKADEMİSİ
Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı

